

Skatteetaten

SELVANGIVELSEN 2013

Rettledning til postene

Sjekk alle opplysninger
og fradrag i selvangivelsen

Leveringsfrist
30. april 2014

Ingen endring
– ingen levering

Har du endringer
– lever elektronisk

Innhold:

Postene i selvangivelsen	2
Temaer	19
Viktige skjemaer	43
Stikkordregister	44
Skattesatser m.m.	47

Poster som ikke er forhåndsutfyllt

Hvis arbeidsgivere, banker mv. ikke har sendt inn opplysningene til Skatteetaten til rett tid, vil beløpet ikke være forhåndsutfyllt i selvangivelsen. Slike beløp må du selv føre i selvangivelsen. Hvis det ikke er en egen post for beløpet som mangler, skriver du beløpet i feltet «Beløp som ikke er forhåndsutfyllt, føres her».

Uttrykket «beløpet skal føres i post»

Selvangivelse på papir

Her betyr det «å føre i post» at du korrigerer ved å stryke beløpet i en forhåndsutfyllt post og fører inn korrekt beløp. Er beløpet ikke forhåndsutfyllt fører du inn nummeret på posten, tekst og beløp. Hvis det ikke er en egen post i selvangivelsen for ikke-forhåndsutfylte beløp, fører du beløpet i feltet «Beløp som ikke er forhåndsutfyllt, føres her».

Elektronisk selvangivelse

Her betyr "å føre i post" at du finner den aktuelle posten i hovedoversikten og korrigerer en forhåndsutfyllt post med korrekt beløp eller at du fører inn det beløp som mangler.

Når du leverer selvangivelsen elektronisk finner du alle skjemaene som en integrert del av selvangivelsen under valgt nummer på posten eller under fanen vedlegg. Beløpet blir automatisk overført fra skjemaet/vedlegget til riktig post i selvangivelsen og beløpet i feltet «Beløp som ikke er forhåndsutfyllt, føres her».

1.3 Samboere

Før opp eller fjern samboers fødselsnummer i posten hvis det er endring i din samboerstatus. Samboere med felles barn setter kryss i post 1.3.1. Samboere med felles formue/gjeld setter kryss i post 1.3.2.

Om likning av barn og samboere, se «Foreldre og barn», «Ektefeller, registrerte partnere og meldepliktige samboere» og «Samboere».

1.5 Andre opplysninger

1.5.1 Boligsparing for ungdom

Skattefradrag gis på grunnlag av opplysninger fra banken. Hvis det mangler opplysninger må du ta kontakt med banken.

Krever du skattefradrag for innbetalt sparebeløp i et annet EØS-land gjelder det egne regler for dokumentasjon. Les mer om dette på skatteetaten.no.

1.5.2 Lotteri- og tippegevinster mv.

Gevinster fra følgende spill og trekkninger er skattefrie:

- spill arrangert av Norsk Tipping AS, f.eks. Lotto, Viking Lotto, Tipping og Oddsen
- totalisatorspill omfattet av totalisatorloven (Rikstoto)
- utlodning etter lotteriloven, bl.a. Quicklotteri og bingospill
- pengespill og lotterier i et annet EØS-land som tilsvarer spill eller lotterier som lovlig tilbys i Norge, og som er underlagt offentlig tilsyn og kontroll i hjemlandet
- offentlig tilgjengelige tiltak arrangert av massemedier

Er dine skattefrie gevinster i 2013 kr 100 000 eller høyere, må du legge ved bekreftelse fra den eller de som har utlevert gevinsten(e). Her kan du ikke velge leveringsfritak.

Andre gevinster enn de som er nevnt ovenfor, er skattepliktige når verdien av hver enkelt gevinst overstiger kr 10 000 før fradrag for kostnader. Skattepliktig gevinst føres i POST 3.1.12. Kostnader (innsats) som er direkte

Mer informasjon finner du her:

skatteetaten.no/starthjelp

skatteetaten.no/starthjelp-naering

For lønnskakere og pensjonister

For næringsdrivende

Informasjon til utenlandske arbeidstakere med opphold i Norge

Rettledning:

- Rettledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende

Informasjon:

- Informasjon til utenlandske arbeidstakere: Selvangivelsen 2013
- Informasjon til utenlandske arbeidstakere: Pendlerfradrag
- Informasjon til utenlandske arbeidstakere: Standardfradragsskatteetaten.no/selvangivelse-utenlandsk

Informasjon til personer bosatt i utlandet som mottar pensjon fra Norge

Rettledning for personer bosatt i utlandet som mottar pensjon fra Norge Starthjelper, rettledninger og brosjyrer finner du på skatteetaten.no

knyttet til den skattepliktige gevinsten, føres i POST 3.3.7.

Skattefritaket for gevinster ved spill og konkurranser gjelder ikke når gevinsten regnes som vederlag for arbeid eller virksomhet.

1.5.3 Arv og gaver

Arv eller gave er ikke skattepliktig inntekt for mottakeren, men verdien skal oppgis når samlet verdi er kr 100 000 eller høyere. Gave fra arbeidsgiver og fra andre når gaven har mer indirekte tilknytning til arbeidsforholdet er som regel ikke gave i skatterettslig forstand, men regnes som lønn. Oppgi navn, adresse og fødselsdato på den arven eller gaven er fra, og hva arven eller gaven består i.

Har du overtatt et dødsbo til privat skifte, skal du sende inn «Melding om arv» (RF-1615) til Skatteetaten innen seks måneder etter dødsfallet, se «Veiledning til melding om arv» (RF-1621). Skatteetaten.no/arv.

For arveavgiftspliktige gaver skal du levere «Melding om gaver, gavesalg, overdragelse mellom nære slektninger og om utdeling av midler fra uskiftet bo» (RF-1616), så lenge gaven ikke omfattes av det årlige fribeløpet for arveavgift. Fribeløpet innebærer at gaver med verdi inntil halvparten av folketrygdens grunnbeløp (G) ved årets inngang, kan være unntatt fra arveavgift. For 2013 er fribeløpet kr 41 061. Se «Veiledning til melding om gaver» (RF-1617) og brosjyren «Avgift på arv og gaver» for ytterligere informasjon. Skjema RF-1616 skal leveres innen en måned etter at gaven er gitt. Har du levert skjemaet til Skatteetaten tidligere, er det ikke nødvendig å levere kopi av skjemaet.

Skjemaene og brosjyren finner du på skatteetaten.no/arv.

1.5.6 Inntekt, formue og/eller gjeld i utlandet

Du skal oppgi all inntekt, formue og gjeld som du har i utlandet i selvangivelsen. Dette gjelder også når formuen eller inntekten ikke skal skattlegges i Norge. Kryss av for «ja» hvis du har

- inntekt i utlandet
- formue i utlandet, f.eks. fast eiendom, tidsparteilighet («timeshare»-leilighet), innbo og løsøre, bankinnskudd, aksjer eller obligasjoner
- gjeld i utlandet

Opplysninger om utenlandske bankinnskudd

mv. skal du føre i skjemaet «Bankinnskudd i utlandet» (RF-1231).

Er du blitt eier av fast eiendom i utlandet i 2013, må du opplyse om hva slags eiendom det er (fritidseiendom, tomt mv.), hvilket land den ligger i, når den ble kjøpt (dato), kjøpesum og salgsverdi hvis det finnes. Disse opplysningene fører du i POST 4.6.1.

Skattepliktig inntekt, formue og gjeld i utlandet fører du i de aktuelle postene i selv- angivelsen. Krever du fradrag i utliknet skatt for skatt som du har betalt i utlandet (kreditfradrag), må du fylle ut «Frdrag for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag» (RF-1147). Krever du fradrag i inntekt, føres opplysningene i POST 3.3.7. Krever du fradrag i inntekt eller i utliknet skatt for skatt du har betalt i utlandet, må betalingen dokumenteres.

Mener du at inntekten eller formuen ikke er skattepliktig til Norge, må du opplyse om inntekten/formuen og hvorfor den ikke er skattepliktig i POST 5.0 Tilleggsopplysninger. Har du betalt skatt i utlandet for inntekten eller formuen, bør du opplyse om dette.

Har du lønn som skattlegges i et annet nordisk land, må du fylle ut «Nedsetting av inntektskatt på lønn» (RF-1150). Det samme gjelder hvis du krever å få satt ned skatten med den delen av skatten som faller på lønn opptjent i utlandet (etter ettårsregelen), eller du har lønn som er unntatt fra beskatning etter en skatteavtale.

Formue i, inntekt av og gevinst ved salg av fast eiendom i utlandet er i utgangspunktet skattepliktig i Norge. Formuen, inntekten og gevinsten kan være skattefri i Norge etter skatteavtale med det landet der eiendommen ligger. Har du fast eiendom eller utøver eller deltar i virksomhet i utlandet, får du ikke fullt fradrag for gjeldsrenter i Norge når inntekten av den faste eiendommen eller virksomheten er skattefri i Norge. Du får heller ikke fullt fradrag for gjeld når formuen i den faste eiendommen eller virksomheten er skattefri i Norge. Hvis du eier bolig eller fritidsbolig i Belgia, Bulgaria, Italia, Malta eller Tyskland får du likevel fullt fradrag for gjeld og gjeldsrenter. Har du krevd fradrag for gjeld og/eller gjeldsrenter i det landet der boligen eller fritidsboligen ligger, får du ikke fradrag for dette beløpet i Norge. Du må derfor opplyse om hvilke fradrag du har krevd i det landet der eiendommen ligger i POST 5.0 Tilleggsopplysninger.

2.1 Lønn og tilsvarende ytelser

2.1.1 Lønn mv.

Her føres lønn, honorar og andre ytelser fra arbeidsgiver. Dette omfatter bl.a. naturalytelser, dvs. ytelser som består av annet enn penger. Naturalytelser som skal føres i denne posten er f.eks. fordel ved fri bruk av bil, flybonus, helt eller delvis fri bolig og fritt arbeidstøy. Gevinst ved innløsning eller salg av opsjon du har fått i arbeidsforhold skal også skattlegges som lønn og føres i POST 2.1.1.

Rentefordelen ved rimelige lån i arbeidsforhold skattlegges som lønn. Rentefordelen er normalt forhåndsutfylt. Rentefordelen og de renter du har betalt, får du fradrag for i POST 3.3.1.

Om verdsetting av naturalytelser, se «Naturalytelser – verdsetting» SIDE 34. Der kan du også lese om fri kost for sokkelarbeidere. Fri bruk av bil er behandlet under temaet «Bil», SIDE 20.

Lønn ved arbeidsmarkedstiltak mv., sykepenger, foreldrepenger og arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsstønad etter sosialtjenesteloven og dagpenger under arbeidsledighet til lønnstakere er også skattepliktig. Det samme gjelder godtgjørelse du har fått som medlem av styre, representantskap, utvalg, råd o.l.

Husk å føre opp alle skattepliktige inntekter som ikke er forhåndsutfylt i selvangivelsen.

Husk å føre opp alle skattepliktige inntekter som ikke er forhåndsutfylt og å sjekke at alle fradrag er med.

Lønn fra én enkelt arbeids- eller oppdragsgiver på inntil kr 1 000 er skattefri. For arbeid i oppdragsgivers hjem/fritidsbolig, er grensen kr 4 000.

Er arbeids- eller oppdragsgiveren en skattefri organisasjon, er utbetalingen skattefri hvis den ikke er over kr 4 000.

Vær oppmerksom på at det ikke gjelder skattefri beløpsgrense for næringsinntekt.

2.1.2 Inntekt som gir rett til særskilt fradrag for sjøfolk

Inntekt som gir rett til særskilt fradrag for sjøfolk, vil vanligvis være forhåndsutfylt i selvangivelsen. Hvis ikke, skal du føre inntekten i denne posten.

1.3
1.5
1.5.1
1.5.2
1.5.3
1.5.6
2.1
2.1.1
2.1.2

Inntekt av arbeid om bord på skip i fart gir rett til særskilt fradrag for sjøfolk når arbeidet om bord er din hovedbeskjeftigelse, og arbeidet har vart i minst 130 dager i inntektsåret.

Som inntekt om bord regnes enhver godtgjørelse som sjøfolk får utbetalt gjennom arbeidsgiveren, samt serveringspenger, drikkepenge mv. Som inntekt om bord regnes også fortjeneste som sjøfolk har hatt ved salgsvirksomhet om bord. Det samme gjelder sykepenge, hyre og likestilte ytelser ved sykdom eller skade som trer i stedet for slike inntekter om bord, og visse naturalytelser.

Om særskilt fradrag for sjøfolk, se POST 3.2.13 SIDE 11.

Hyreinntekt som gir rett til særskilt fradrag for fiskere, føres i POST 2.1.1. Fradraget føres i POST 3.2.14.

2.1.3 Inntekt av barnepass i barnepasserens hjem

Inntekter (vederlag) du får for å passe andres barn i ditt eget hjem er næringsinntekt, men skal behandles som lønn når barna er

- 11 år eller yngre ved inntektsårets utgang (født i 2002 eller senere), eller
- 12 år eller eldre og har særlig behov for omsorg og pleie

Bruttoinntekten skal foreldrene normalt splitte i en utgiftsgodtgjørelse og en arbeidsinntekt (lønn). Er utgiftsgodtgjørelsen ikke satt høyere enn 50 prosent av samlet brutto vederlag for hvert barn i året og heller ikke høyere enn kr 1 057 per måned per barn, anses den ikke å gi overskudd. Bare arbeidsvederlaget skal da føres i selvangivelsen. Arbeidsvederlaget inngår i beregningsgrunnlaget for minstefradraget. Den fastsatte utgiftsgodtgjørelsen fungerer som et standardfradrag.

Du kan i stedet for standardfradrag velge fradrag for dine faktiske kostnader i tilknytning til barnepasset, forutsatt at det ikke ble valgt standardfradrag året før. Har du valgt standardfradrag, er du bundet av valget i fem år, såfremt forholdene i det vesentlige er uendret.

Om fradrag for faktiske kostnader, se brosjyren «Skatteregler ved barnepass for foreldre, dagmammaer og praktikanter/au pair». Du finner brosjyren på skatteetaten.no eller hos Skatteetaten.

Driver du familiebarnehage i eget hjem, fører

du inntektene og kostnadene i næringsoppgave (RF-1175 eller RF-1167) og overfører næringsinntekten fra POST 0402 i næringsoppgaven til POST 2.1.3 i selvangivelsen. Beregnet personinntekt føres i POST 1.6.1.

Næringsinntekt/underskudd fra familiebarnehage utenfor eget hjem føres i henholdsvis POST 2.7.6 eller 3.2.19. Om familiebarnehager, se brosjyren «Familiebarnehager og skatt» på skatteetaten.no.

Sykepenge som erstatter inntekt av barnepass i eget hjem, er forhåndsutfyllt.

2.1.4 Overskudd på utgiftsgodtgjørelser

Utgiftsgodtgjørelse er en ytelse som skal dekke kostnader i forbindelse med arbeid, oppdrag eller verv, f.eks. kost-, reise- og bilkostnader. Er godtgjørelsen høyere enn kostnadene, er overskuddet skattepliktig og skal føres i POST 2.1.4. Du vil normalt se av lønns- og trekkoppgaven hva slags godtgjørelse det dreier seg om. Om beregningen av over- eller underskudd, se «Utgiftsgodtgjørelse» SIDE 42.

Godtgjørelse som dekker private kostnader er vanligvis fullt ut skattepliktig, f.eks. godtgjørelse for kostnader til reiser mellom hjem og fast arbeidssted.

Om skatteplikt for arbeidsgivers dekning av kost, losji og besøksreiser til hjemmet i utlandet for utenlandske arbeidstakere i Norge, se «Rettledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» på skatteetaten.no/selvangivelse-utenlandsk.

Godtgjørelse som næringsdrivende beregner seg innenfor næringen er virksomhetsinntekt og regnes ikke som utgiftsgodtgjørelse. Mottar den næringsdrivende utgiftsgodtgjørelse i lønnet arbeid, skal godtgjørelsen behandles som for andre lønnstakere.

2.1.5 Annen arbeidsinntekt

Her fører du annen arbeidsinntekt utenfor næringsvirksomhet, f.eks. salgsinntekt og arbeidsvederlag fra håndverks- og husflidsarbeid i hjemmet. Salgsinntekten føres opp etter at kostnader til materialer er trukket fra.

Bruttoinntekt ved salg av hage- og naturprodukter utenfor næringsvirksomhet, f.eks. bær, sopp og fisk, skatlegges bare for beløp over kr 4 000 i inntektsåret. Du skal føre overskytende beløp i selvangivelsen. Alle beløp som ikke er forhåndsutfyllt, må du selv føre i selvangivelsen.

2.2 Pensjoner, livrenter i arbeidsforhold mv.

Har du fått etterbetalt pensjon fra folketrygden eller fra andre (kode 225 i lønns- og trekkoppgaven), skal hele etterbetalingen skatlegges i utbetalingsåret. Skatteetaten skal sørge for at skatten ikke blir høyere enn om pensjonen var blitt skattlagt i det eller de årene etterbetalingen gjelder for.

2.2.1 Egen pensjon fra folketrygden

De forhåndsutfylte beløpene i POSTENE 2.2.1 til 2.2.4 finner du i oppgaven fra NAV (pensjonsoppgaven).

2.2.2 Egen pensjon mv. fra andre enn folketrygden, herunder utenlandske pensjoner

Posten omfatter bl.a. utbetalinger fra forskjellige norske pensjonsordninger: tjenstepensjon, avtalefestet pensjon (AFP), pensjoner i arbeidsforhold, introduksjonsstønning, støtte etter lov om supplerende stønning til personer med kort botid i Norge, føderådsettelser (kårytelser) i jord- og skogbruk. Posten omfatter også utenlandske pensjoner mv. som er skattepliktige i Norge og som ikke skal føres i POST 2.2.3. Avløsning av rett til slike ytelser med engangsbetaling føres også her. I denne posten føres også utbetalinger fra individuell pensjonsavtale/ individuell pensjonsordning (IPA og IPS). Det samme gjelder skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet før 1. januar 2007. Skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet fra og med 1. januar 2007 skal føres i POST 2.6.2. Om livrente som er tegnet som fortsettelses- forsikring og livrente som er tegnet etter lov om individuell pensjonsordning, se «Livsforsikring» SIDE 31.

Har du i 2013 fått ytelser som ikke er forhåndsutfyllt, må du føre dem opp. Har du pensjon som er beskattet i et annet land, kan du kreve fradrag i utliknet skatt for den skatten du har betalt i det andre landet (kreditfradrag). Du må dokumentere betalingen og fylle ut «Fradrag for skatt betalt i utlandet av person - kreditfradrag» (RF-1147). For pensjon fra et annet EØS-land som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon (AFP) i Norge, se POST 2.2.3.

2.2.3. Pensjon fra et annet EØS-land som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon (AFP) i Norge

Her fører du pensjon fra et annet EØS-land som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon (AFP) som er skattepliktig i Norge. Du må også oppgi tidsrom, pensjonsgrad, type pensjon og hvilket land den utbetales fra. Med tilsvarende pensjon menes pensjon fra allmenne og pliktige pensjonsordninger som omfatter alle innbyggere i landet. Er du mottaker av en slik tilsvarende pensjon fra et annet EØS-land kan du kreve skattefradrag på dette grunnlag. Om vilkår for skattefradrag, se «Skattefradrag for pensjonsinntekt og skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt» SIDE 36. Pensjon fra et annet EØS-land som ikke oppfyller vilkårene for skattefradrag, fører du i POST 2.2.2.

2.2.4 Ektefelletillegg

Skattepliktig ektefelletillegg fra folketrygden og private pensjonsordninger står i kode 219 i lønns- og trekkoppgaven. Ektefelletillegg fra folketrygden som utbetales til mottakere av alderspensjon og avtalefestet pensjon (AFP) er skattefritt når virkningstidspunktet for ektefelletillegget er før 1. januar 2011. Skattefritt ektefelletillegg står i kode 242 i lønns- og trekkoppgaven.

2.2.5 Skattefri pensjon fra utlandet

Her fører du pensjon fra utenlandske pensjonsordninger som ikke skal beskattes i Norge. Du må oppgi type pensjon, beløp og hvilket land den utbetales fra. Skattefrie pensjoner har betydning for beregningen av skattefradrag for pensjonsinntekt. Pensjonen inngår i samlet pensjonsinntekt, se «Skattefradrag for pensjonsinntekt og skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt» SIDE 36.

2.4 Barns lønnsinntekt

2.4.1 Barn som er 12 år eller yngre

Barn som er født i 2001 eller senere skal ikke levere selvangivelse. Lønn til disse barna på kr 10 000 eller lavere er skattefri. Overskytende beløp er skattepliktig. Forhåndsutfylt beløp er ført med en halvdel i hver av foreldrenes selvangivelser når foreldrene bor sammen. Foreldrene kan velge en annen fordeling. Hvis foreldrene ikke bor sammen, liknes barnet med den forelder som barnet er registrert bosatt sammen med i folke-registeret. Er denne forelder gift, se «Foreldre og barn» SIDE 29.

2.6 Bidrag, livrenter, barnepensjon mv.

2.6.1 Mottatte skattepliktige underholdsbidrag

Regelmessig underholdsbidrag fra tidligere eller fraseparert ektefelle er skattepliktig. Vær oppmerksom på at bare underholdsbidrag fra tidligere eller fraseparert ektefelle utbetalt fra offentlig kontor, er forhåndsutfylt. Underholdsbidrag utbetalt som et engangsbeløp, er ikke skattepliktig.

Barnebidrag og særtilskudd etter barneloven, oppfostringsbidrag etter barnevernloven og bidragsforskudd som er utbetalt av NAV (forskotteringsloven) er ikke skattepliktig.

2.6.2 Annet

Her føres skattepliktige utbetalinger fra livrenter utenfor arbeidsforhold (individuelle livrenter), skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet fra og med 1. januar 2007, inntekt av føderåd (kårytelser) utenfor jord- og skogbruk (f.eks. fri bolig og andre naturalytelser), utbetaling fra legater og andre skattepliktige regelmessige stønader. Skattepliktig del av livrenter fra norsk livsforsikringsselskap står i oppgaven fra selskapet. Om livrente som er tegnet som fortsettelsesforsikring og livrente som er tegnet etter lov om individuell pensjonsordning, se «Livsforsikring» SIDE 31.

Om livrenter i utenlandsk selskap, se «Livsforsikring» SIDE 31.

Skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet før 1. januar 2007 føres i POST 2.2.2.

Også skattepliktig etterlønn og etterpensjon etter dødsfall (står i kode 214 i lønns- og trekkoppgaven) føres i POST 2.6.2. Bare den delen som overstiger 1 ½ ganger grunnbeløpet i folketrygden (G) på dødsfallstidspunktet, er skattepliktig.

Fram til 1. mai 2013 var 1 ½ G kr 123 183 og fra 1. mai 2013 kr 127 867.

2.6.3 Barnepensjon

Her føres barnepensjon for barn som er 16 år eller yngre (født i 1997 eller senere). Forhåndsutfylt beløp er hentet fra kodene 220 og 228 i barnets lønns- og trekkoppgave.

Barnetrygd og kontantstøtte (både statlig og kommunal) er skattefrie, og skal ikke oppgis i selvangivelsen.

2.7 Næringsinntekter

Næringsdrivende får vanligvis tilsendt «Selvangivelse for næringsdrivende mv.». Hvis du har mottatt «Selvangivelse for næringsdrivende mv.», skal du levere denne enten elektronisk eller på papir. Du skal levere selvangivelse selv om du ikke hadde inntekt i 2013 og selv om virksomheten opphørte i 2013.

Har du i 2013 startet næringsvirksomhet og fått tilsendt «Selvangivelse for lønnstakere og pensjonister mv.», skyldes det at Skatteetaten ikke har fått kjennskap til at du har startet næringsvirksomhet. Du kan levere mottatt selvangivelse med pliktige skjemaer elektronisk via skatteetaten.no, se nedenfor. Næringsdrivende med brutto driftsinntekter som ikke overstiger kr 50 000, vil normalt være fritatt fra levering av næringsoppgave, se «Starthjelp for næringsdrivende» del 2.

Slik leverer du selvangivelsen elektronisk:

1. Logg deg inn via skatteetaten.no. Du ser da at RF-1030 «Selvangivelse for lønnstakere og pensjonister mv.» ligger klar i «Min meldingsboks» – «Til min behandling».
2. Under menyvalget «Skjema og tjenester» henter du RF-1030 «Selvangivelse for næringsdrivende mv.». Når du åpner selvangivelsen for næringsdrivende, får du spørsmål om hvilken næringsoppgave du vil levere sammen med selvangivelsen. Du finner beskrivelse av næringsoppgavene i «Starthjelp for næringsdrivende».

Du vil se at «Selvangivelse for næringsdrivende mv.», er forhåndsutfylt med de samme beløpene som i tilsendt «Selvangivelse for lønnstakere og pensjonister mv.».

Som næringsdrivende kan du ha behov for «Starthjelp for næringsdrivende». Denne rettleiingen kan du laste ned fra skatteetaten.no/starthjelp-naering eller få hos Skatteetaten.

2.8 Inntekt av bolig og annen fast eiendom

I POSTENE 2.8.2 og 2.8.5 føres skattepliktig inntekt av bolig og annen fast eiendom i Norge og i utlandet. Fordel ved bruk av egen bolig er skattefri. Utleieinntekter fra egen bolig er skattefrie når du bruker minst halvparten av boligen til egen bruk. Du kan også leie ut hele eller en større del av boligen for inntil kr 20 000 i året skattefritt.

Se nærmere om utleie av bolig under temaet «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22.

2.1.3
2.1.4
2.1.5
2.2
2.2.1
2.2.2
2.2.3
2.2.4
2.2.5
2.4
2.6
2.6.1
2.6.2
2.6.3
2.7
2.8

2.8.1 Andelseiers/boligsameiers andel av inntekter i boligselskap/boligsameie

Her føres skattepliktig inntekt av andel i boligselskap/boligsameie. Beløpet står i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Andelseiere/boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få nødvendige opplysninger fra selskapets/sameiets styre eller regnskapsfører.

Leier du ut bolig i et boligselskap (borettslag og boligaksjeselskap) eller boligsameie som fører til at boligen skal regnskapsliknes, skal din andel av selskapets/sameiets inntekter ikke føres her. Eventuelt forhåndsutfylt beløp er hentet fra boligselskapets/boligsameiets oppgave. Har du leid ut boligen, og leieinntektene er skattepliktige, se «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22. Det forhåndsfylte beløpet skal da strykes og føres i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Overskudd overført fra RF-1189 føres i POST 2.8.2 eller POST 2.8.5 (utenlandsk eiendom). Underskudd skal føres i POST 3.3.12.

2.8.2 Nettoinntekt ved utleie mv. av fast eiendom utenom næring

Her skal du føre nettoinntekt fra skjema «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Underskudd skal føres i POST 3.3.12. Se også «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22. I den elektroniske selvangivelsen finner du skjema RF-1089 i tilknytning til POST 2.8.2 eller i vedleggsoversikten. Når beløpet er fylt ut blir det automatisk overført til riktig post.

2.8.3 Skattepliktig utleieinntekt fra fritidseiendom

Du skal ikke skattlegges for bruk av egen fritidseiendom. Leier du ut egen fritidsbolig som du selv bruker, er inntil kr 10 000 av leieinntektene skattefrie. Hvis leieinntektene er høyere, er det skatteplikt for 85 prosent av de inntektene som overstiger kr 10 000, bruk skjema 1189. Se skatteetaten.no/skjema. Se også eksemplet under temaet «Bolig og annen fast eiendom», SIDE 22. Hvis du ikke bruker fritidsboligen selv, men bare leier den ut, er alle leieinntektene skattepliktige. Eiendommen skal da regnskapsliknes, se POST 2.8.2.

2.8.4 Skattepliktig gevinst ved realisasjon (salg mv.) av bolig, tomt og annen fast eiendom

Gevinst ved salg av bolig er skattefri når du

- har eid boligen i mer enn ett år og
- har brukt den som egen bolig i minst ett av de to siste årene før salget

Gevinst ved salg av fritidsbolig er skattefri når du

- har eid fritidsboligen i mer enn fem år og
- har brukt den som egen fritidsbolig i minst fem av de siste åtte årene før salget

Hvis vilkårene for skattefrihet er oppfylt, får du ikke fradrag for et eventuelt tap.

Gevinst/tap ved salg av tomt er skattepliktig/fradragsberettiget uavhengig av hvor lenge du har eid tomten.

Gevinst/tap ved salg av gårdsbruk er som hovedregel skattepliktig/fradragsberettiget. Se også «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22.

2.8.5 Inntekt av fast eiendom i utlandet

Her skal du føre skattepliktig inntekt av fast eiendom i utlandet. Opplys om hvilket land eiendommen ligger i. Leier du ut egen fritidsbolig i utlandet som du selv bruker, er inntil kr 10 000 av leieinntektene skattefrie. Hvis leieinntektene er høyere, er det skatteplikt for 85 prosent av de inntektene som overstiger kr 10 000. Inntekt fra annen fast eiendom i utlandet føres i skjema «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Overskudd fra utleie føres i denne posten. Underskudd skal føres i POST 3.3.12.

Se «Fast eiendom i utlandet» SIDE 27 og skatteetaten.no.

3.1 Kapitalinntekter og andre inntekter

Om barns kapitalinntekter, herunder engangserstatning og personskaide og forsikringsutbetaling for tap av forsørger, se «Foreldre og barn» SIDE 30.

3.1.1 Renteinntekt av bankinnskudd mv.

Her føres renteinntekter av:

- innenlandske bankinnskudd
- spareinnskudd i innenlandske boligbyggelag
- innskudd i fast organiserte innenlandske spareforeninger
- innskudd i vergemålsmyndighetens konto
- låne- og spareinnskudd i innenlandske samvirkelag eller forbruksforeninger

Har du bankinnskudd sammen med andre, har banken innrapportert renteinntekten bare hos en av dere. Dere må derfor selv fordele renteinntekten i forhold til eierandelen. Ektefeller kan velge en annen fordeling.

Renter av utenlandske bankinnskudd skal du føre i POST 3.1.11.

3.1.2 Andre renteinntekter

Posten omfatter renteinntekter av bl.a.

- innenlandske fordringer
- innenlandske leieboerinnskudd
- innenlandske pantobligasjoner
- avkastning av indeksobligasjoner (IO) og banksparing med aksjeindeksert avkastning (BMA)
- andre innenlandske gjeldsbrev
- obligatoriske låneinnskudd i innenlandske samvirkeforetak mv.
- avkastning av obligasjons- og pengemarkedsfond

Merk deg at gevinst ved innløsning av indeksobligasjoner er skattepliktig hvis spareordningen er i næring eller gjelder mengdegjeldsbrev. Slik gevinst er ikke forhåndsfylt, slik at du må føre den opp selv. Gevinsten utgjør differansen mellom mottatt beløp ved innløsningen og det du betalte for obligasjonen inkludert gebyr (tegningsgebyr og eventuelt avbruddsgebyr). Renter av for sent utbetalt lønn, pensjon, feriepenger mv. skal føres i POST 3.1.12. Rentegodtgjørelse ved tilbakebetaling av skatt er ikke skattepliktig, og skal ikke føres opp i selvangivelsen. Renter av utenlandske fordringer mv. skal føres i POST 3.1.11.

3.1.3 Renter som skal ekstrabeskattes på lån til selskap (RF-1070)

Renteinntekter på lån fra personlig skattyter til aksjeselskap, allmennaksjeselskap, likestilt selskap og sammenslutning, tilsvarende utenlandsk selskap og deltakerliknet selskap, skal i noen tilfeller beskattes ekstra (se beregning nedenfor). Ekstrabeskatningen kommer i tillegg til ordinær skatt på renteinntekter (i tillegg til skatt på renteinntekter som føres i POST 3.1.2 og 3.1.11). Beløpet som skal føres i 3.1.3 er faktisk påløpte renter etter skatt som overstiger en beregnet skjerming.

Renteinntekten skal beregnes for hver enkelt måned og følge denne formelen:

- Faktisk påløpt rentebeløp
- Faktisk påløpt rentebeløp x skattesats for alminnelig inntekt (om satser, se SIDE 47)
 - Skjermingsfradrag (lånesaldo x skjermingsrenten, se nedenfor)
- = Renteinntekt til ekstrabeskatning

Lånesaldoen settes til saldo ved månedens begynnelse. Ved låneopptak i løpet av

kalendermåneden brukes lånesaldo ved opptaksdato. Ved utstedelse av fordring til underkurs skal lånesaldoen beregnes ut fra utstedelseskursen. Har du flere utlån til samme selskap, skal lånene ses under ett. Ved utlån til flere selskaper, skal renteinntekten beregnes for hvert selskap.

For 2013 er skjermingsrenten for alle årets måneder fastsatt til 1,1 prosent.

Leverer du selvangivelsen elektronisk, kan du benytte hjelpeskjemaet (RF-1070) for beregning av renteinntekter som skal beskattes ekstra. Beregningen skjer da automatisk når du fyller inn lånesaldo og påløpt rentebeløp for hver måned. Du finner også en tilsvarende hjelpeberegning på skatteetaten.no.

3.1.4 Avkastning fra kapitalforsikring

Her føres avkastning opptjent i 2012 fra sparedelen av kapitalforsikring med garantert avkastning. Beløpet finner du i oppgaven fra forsikringsselskapet. Her føres også skattepliktig avkastning utbetalt i 2013 fra kapitalforsikring med investeringsvalg uten garantert avkastning (Unit Link-forsikring). Beløpet finner du i årsoppgaven hvis forsikringen er tegnet i et norsk forsikringsselskap.

Skattepliktig avkastning fra kapitalforsikring, med eller uten garantert avkastning, tegnet i selskaper utenfor Norge fører du i POST 3.1.11.

Se «Livsforsikring» på SIDE 31 og skatteetaten.no.

3.1.5 Skattepliktig utbytte på aksjer mv. (RF-1088)

Denne posten skal være forhåndsutfylt med aksjeutbytte fra norske aksjeselskaper og utenlandske selskaper som er registrert på Oslo Børs, og som du har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for. Det samme gjelder renter av egenkapitalbevis. RF-1088 bygger på opplysninger fra selskapene, Verdipapirsentralen (VPS) og som du har gitt til Skatteetaten. Du må kontrollere denne oppgaven før du gjør deg ferdig med selvangivelsen. Gjør du endringer i oppgaven, er du pliktig til å levere denne innen fristen for levering av selvangivelsen. Se «Aksjer mv.» SIDE 19 og skatteetaten.no/aksjer.

Er utbytteopplysningene i RF-1088 feil eller det står «ukjent» i oppgaven må du korrigere tallene som er feil eller mangelfulle, og føre riktig skattepliktig beløp i selvangivelsen POST 3.1.5. Endrer du beløpet i selvangivelsen POST 3.1.5 må du levere selvangivelsen og kan ikke bruke

leveringsfritak. Du bør i tillegg ta kontakt med selskapet og gjøre dem oppmerksom på feilen.

I rettledningen til RF-1088 er det gitt mer informasjon om hvordan skattepliktig utbytte skal beregnes, samt enkelte regneeksempler.

Oppdager du feil i RF-1088, kan du få hjelp til å beregne riktig skattepliktig utbytte dersom du leverer RF-1088K på altinn.no. Du vil innen tre til fire dager motta en oppdatert oppgave. Den oppdaterte oppgaven kan du bruke ved utfyllingen av selvangivelsen.

Har du aksjer eller egenkapitalbevis, uten å ha mottatt RF-1088, skal du føre aksjeutbytte/renter i POST 3.1.7.

Se «Aksjer mv.» SIDE 19, og skatteetaten.no/aksjer.

3.1.6 Skattepliktig utbytte på andeler i aksjefond

Posten er forhåndsutfylt med opplysninger som Skatteetaten har mottatt fra forvaltnings-selskapene. Dette er utbytte på andeler fra norske aksjefond og enkelte utenlandske aksjefond. For andeler i aksjefond som du eide per 31. desember 2013, er det utbytte etter fradrag for eventuell skjerming som er skattepliktig og som står i denne posten.

Har du mottatt utbytte på andel i utenlandske aksjefond som ikke er forhåndsutfylt i denne posten, fyller du ut og legger ved skjemaet «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059) på papir. Skjemaet finner du på skatteetaten.no eller altinn.no. Skjemaet kan også fås hos Skatteetaten. Leverer du elektronisk finner du skjemaet i tilknytning til posten eller i vedleggsoversikten. Utbytte fra utfylt RF-1059 føres i POST 3.1.7. I slike tilfeller har du ikke leveringsfritak og må levere selvangivelsen.

Se «Aksjer mv.» SIDE 19, og skatteetaten.no/aksjer.

Avkastning av andeler i norske obligasjons- og pengemarkedsfond skal føres i POST 3.1.2.

3.1.7 Skattepliktig utbytte som ikke er ført i POST 3.1.5 eller 3.1.6

Annet skattepliktig utbytte fra aksjer mv. (RF-1059)

Her fører du annet skattepliktig aksjeutbytte mv. som ikke står i POST 3.1.5 eller 3.1.6. Her fører du blant annet utbytte fra utenlandske selskaper som ikke er registrert på Oslo Børs. Her fører du også utbytte fra norske og utenlandske aksjefond som ikke er forhånds-

utfylt i 3.1.6. Du kan beregne skattepliktig utbytte og eventuelt skjermingsfradrag i skjemaet «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059). Skjermingsfradrag reduserer skatten på ditt mottatte utbytte. Se rettledningen RF-1072 om reglene og utfyllingen. RF-1059 skal leveres sammen med selvangivelsen. Skjemaet finner du på skatteetaten.no eller altinn.no. Skjemaet kan du også få hos Skatteetaten.

Annet skattepliktig utbytte fra aksjer mv. (hvor RF-1088 eller RF-1059 ikke skal leveres)

Har du aksjer som du skulle ha levert RF-1059 for, kan du slippe å levere RF-1059 dersom du:

- ikke krever skjermingsfradrag eller
- legger ved en beregning der skattepliktig utbytte fremkommer.

Se mer om aksjeskatning og aksjeskjemaer under tema «Aksjer mv.» SIDE 19, og skatteetaten.no/aksjer.

3.1.8 Skattepliktig gevinst ved salg av aksjer mv. (RF-1088)

Denne posten skal være forhåndsutfylt med netto aksjegevinst fra norske aksjeselskaper og utenlandske selskaper som er registrert på Oslo Børs, og som du har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for. Det samme gjelder egenkapitalbevis. RF-1088 bygger på opplysninger fra selskapene, Verdipapirsentralen (VPS) og som du har gitt til Skatteetaten. Du må kontrollere denne oppgaven før du gjør deg ferdig med selvangivelsen. Gjør du endringer i oppgaven, er du pliktig til å levere denne innen fristen for levering av selvangivelsen. Se «Aksjer mv.» SIDE 19.

Er beløpet i RF-1088 feil eller det står «ukjent», må du korrigere tallene som er feil eller mangelfulle og føre korrekt skattepliktig gevinst i POST 3.1.8 i selvangivelsen. Endrer du beløpet i POST 3.1.8 må du levere. Du kan ikke benytte deg av leveringsfritak for selvangivelsen.

Oppdager du feil i RF-1088, kan du få hjelp til å beregne riktig skattepliktig gevinst dersom du leverer RF-1088K på altinn.no. Du vil innen tre til fire dager motta en oppdatert oppgave. Viser den oppdaterte oppgaven endret skattepliktig beløp, må du selv føre dette beløpet i selvangivelsen.

I rettledningen til RF-1088 finner du mer informasjon om hvordan skattepliktig gevinst skal beregnes, i tillegg til enkelte eksempler på gevinstberegning.

2.8.1
2.8.2
2.8.3
2.8.4
2.8.5
3.1
3.1.1
3.1.2
3.1.3
3.1.4
3.1.5
3.1.6
3.1.7
3.1.8

Har du aksjer eller egenkapitalbevis, uten å ha mottatt RF-1088, skal du føre netto aksjegevinst i POST 3.1.10 og fylle ut skjema RF-1059.

Se mer om aksjebeskatning og aksjeskjemaer under tema «Aksjer mv.» SIDE 19, og på skatteetaten.no/aksjer.

3.1.9 Skattepliktig gevinst ved salg av andeler i verdipapirfond

Denne posten omfatter skattepliktig gevinst ved innløsning, salg eller annen realisasjon av andeler i verdipapirfond (f.eks. aksjefond, obligasjonsfond, rentefond, kombinasjonsfond mv.).

Andelseiere i norske og enkelte utenlandske verdipapirfond som har realisert andeler i 2013, vil motta en realisasjonsoppgave fra forvaltningsselskapet eller Verdipapirsentralen. Realisasjonsoppgaven inneholder opplysninger om skattepliktig gevinst/fradragberettiget tap. Sum skattepliktig gevinst er forhåndsutfyllt i denne posten, hvis forvaltningsselskapet eller Verdipapirsentralen har innrapportert beløpet til Skatteetaten. Du må kontrollere beløpene og korrigere eventuelle feil. Hvis gevinsten ikke er forhåndsutfyllt i selvangivelsen, fører du selv beløpet i POST 3.1.9.

Gevinst/tap ved realisasjon av andeler i de fleste utenlandske verdipapirfond er ikke forhåndsutfyllt. Du må da fylle ut og levere skjema «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059) og føre gevinst i POST 3.1.10 og tap i POST 3.3.10. Skjemaet finner du på skatteetaten.no/skjema eller altinn.no. Skjemaet fås også hos Skatteetaten.

3.1.10 Skattepliktig gevinst ved salg av aksjer mv. (RF-1059)

Her føres andre skattepliktige gevinster på aksjer mv. enn de som skal føres i POST 3.1.8 eller 3.1.9, bl.a.:

- aksjer/egenkapitalbevis i norske og utenlandske selskaper som du ikke har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for. (Dette gjelder også gevinst på aksjer i selskaper som er oppløst i 2013.)
- andeler i utenlandske verdipapirfond hvor gevinsten ikke inngår i det forhåndsutfylte beløpet i POST 3.1.9
- obligasjoner

Ved realisasjon av aksjer i utenlandske selskaper, eller aksjer/egenkapitalbevis i norske selskaper som du ikke har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for, skal du fylle ut og levere «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF1059). Om beregning av gevinster, se rettledningen (RF-1072) og skatteetaten.no/aksjer.

For gevinst ved salg av obligasjoner og andre finansielle instrumenter er det ikke utarbeidet et eget skjema. Du må på forespørsel kunne fremlegge dokumentasjon og beregning av gevinst ved salg av obligasjoner og andre finansielle instrumenter.

Se mer om aksjebeskatning og aksjeskjemaer under tema «Aksjer mv.» SIDE 19, og skatteetaten.no/aksjer.

3.1.11 Inntekter fra utlandet

Her føres alle inntekter i utlandet som er skattepliktige i Norge og som ikke skal føres i andre poster. Dette gjelder bl.a. renter av utenlandske bankinnskudd, ihendehaverobligasjoner, andeler i utenlandske obligasjonsfond og utestående fordringer på utenlandske skyldnere. Inntekt av utenlandske selskapsandeler som ikke er næringsinntekt, skal også føres her. Gevinst ved salg eller annen realisasjon av fast eiendom i utlandet føres her når gevinsten er skattepliktig i Norge. Se «Fast eiendom i utlandet» SIDE 27.

Spesifikasjon av innskudd og renter i utenlandsk bank og BSU-sparing i et annet EØS-land skal skrives i skjemaet «Bankinnskudd i utlandet» (RF-1231), skatteetaten.no/skjema.

Her føres også skattepliktig årlig avkastning fra kapitalforsikring tegnet i et annet EØS-land.

Skattepliktig avkastning ved utbetaling fra kapitalforsikring med investeringsvalg uten garantert avkastning (Unit Link-forsikring) fra selskap i et annet EØS-land, føres også her. Skatteetaten kan be om dokumentasjon. Om beregning av avkastningen, se «Livsforsikring» SIDE 31. Om særregler for livsforsikring (kapitalforsikring) tegnet i et selskap i et annet EØS-land før 1. januar 2004, se «Livsforsikring» SIDE 31.

Er en livsforsikring (kapitalforsikring) med eller uten garantert avkastning tegnet i et forsikringselskap utenfor EØS-området, skal hele det utbetalte beløpet føres her (gjelder kun for kontrakter inngått etter 1. januar 1986).

Inntekt av fast eiendom i utlandet føres i POST 2.8.5. Skattepliktig arbeidsinntekt føres i POST 2.1.1.

3.1.12 Annen inntekt

Her fører du all annen skattepliktig innenlandsk inntekt som ikke er med i postene foran bl.a.:

- skattepliktige gevinster (om skattefrie gevinster, se POST 1.5.2) og finnerlønn
- gevinst ved salg (realisasjon), bortfall og innløsning av opsjoner utenfor arbeidsforhold og gevinst ved salg (realisasjon) av andre verdipapir
- underkurs ved innfrielse av fastrentelån før bindingstidens utløp
- valutagevinster
- gevinst ved realisasjon av bitcoins
- renter av for sent utbetalt lønn, pensjon, feriepengar mv.
- inntektsføring av negativ saldo eller positiv gevinst- og tapskonto
- renter som du fikk fradrag for i 2012, og som forfalt til betaling i 2013 uten at de ble betalt, se POST 3.3.1. Betales rentene senere, skal de trekkes fra det året de blir betalt. Ovennevnte gjelder ikke for rentekostnader i næringsvirksomhet.
- beregnet gevinst på aksjer og andeler i selskap mv. ved opphør av skatteplikt som bosatt i 2013
- fordel ved vederlagsfri bruk av andres eiendeler (utenom arbeid eller virksomhet)

Om gevinst og tap på valuta, se artikkelen «Valutagevinst og -tap i fremmed valuta», på skatteetaten.no. Inntekter knyttet til næringsvirksomhet skal du opplyse om i næringsoppgaven, hvis du har plikt til å levere en slik oppgave.

Fradragsposter

3.1.9
3.1.10
3.1.11
3.1.12
3.2
3.2.1
3.2.2
3.2.3
3.2.4
3.2.5
3.2.6
3.2.7

Husk at det ved betalinger på kr 10 000 eller mer er et vilkår for fradrag at betalingen skjer via bank. Betaler du kontant, foreligger det altså ikke fradragsrett hvis betalingen utgjør kr 10 000 eller mer. Krever du fradrag for løpende ytelser, f.eks. husleie for pendlere, regnes beløpsgrensen i forhold til den samlede betaling for året under ett. For at du ikke skal miste fradragsretten, er det derfor viktig at du sørger for å betale via bank.

3.2 Fradrag i tilknytning til arbeidsinntekt mv.

3.2.1 Minstefradrag i egen inntekt

Minstefradraget er et standardfradrag i lønn, pensjon og lignende inntekt. Er de faktiske kostnadene knyttet til arbeid og lignende høyere enn minstefradraget, kan du kreve fradrag for disse i stedet for minstefradraget, se POST 3.2.2.

Minstefradraget beregnes automatisk. Du behøver derfor ikke selv korrigere fradraget dersom du endrer beregningsgrunnlaget for fradraget, for eksempel når du må oppgi lønnsinntekt som ikke er forhåndsutfylt.

Se også «Minstefradraget – beregning» SIDE 33 og skatteetaten.no/minstefradrag.

3.2.2 Faktiske kostnader

Denne posten er et alternativ til POST 3.2.1 og skal brukes når dine faktiske kostnader knyttet til arbeidet er høyere enn minstefradraget. I den elektroniske løsningen spesifiseres kostnadene i POST 3.2.1. Skatteetaten kan på forespørsel kreve at du dokumenterer/sannsynliggjør kostnadene.

Eksempler på kostnader som kan trekkes fra i stedet for minstefradraget, er kostnader til:

- arbeidsklær (når klesslitasjen er ekstra stor) eller uniform
- bruk av hjemmekontor
- faglitteratur
- flytting ved overtakelse av stilling
- reise uten overnatting ved jobbintervju
- frivillig syke- og ulykkesforsikring (begrenset til kr 700, ektefeller kan til sammen ikke kreve høyere fradrag enn kr 700)
- kost på tjenestereiser uten overnatting (merkostnader til kost og losji på tjenestereiser med overnatting skal ikke føres her, men i POST 3.2.7)
- kost ved fravær fra hjemmet på 12 timer eller mer uten overnatting i forbindelse med overtid, vakter, lang reise fram og tilbake til arbeidet osv.
- oppdragstakers premie til frivillig trygd i de første 16 dagene

- stedfortreder (vikar)
- transport på tjenestereiser/yrkesreiser
- vedlikehold/ajourhold av utdanning
- verktøyhold

Underskudd på godtgjørelse fra arbeidsgiver til dekning av slike kostnader inngår også i POST 3.2.2.

3.2.4 Minstefradrag i ektefelle tillegg

Det beregnes et eget minstefradrag av beløpet i POST 2.2.4. Minstefradraget utgjør 26 prosent av ektefelle tillegg, men kan ikke overstige kr 68 050. Minstefradraget skal heller ikke settes lavere enn kr 4 000, med mindre ektefelle tillegg er lavere. Det gis ikke særskilt minstefradrag for ektefelle tillegg når dette er skattefritt.

3.2.5 Minstefradrag i barns inntekt

Det beregnes et eget minstefradrag i barns skattepliktige lønnsinntekt oppført i POST 2.4.1. Har du flere barn som er 12 år eller yngre (født i 2001 eller senere) som har hatt lønnsinntekt, skal det beregnes minstefradrag i lønnsinntekten for hvert barn. Er barns inntekt fordelt mellom foreldrene, beregnes minstefradraget av lønnsinntekten før fordeling, og blir deretter fordelt mellom foreldrene. Om beregning av minstefradrag i lønnsinntekt, se «Minstefradraget – beregning» SIDE 33.

3.2.6 Minstefradrag i barnepensjon

Er du 17 år eller eldre (født i 1996 eller tidligere) og mottar barnepensjon, har du krav på et eget minstefradrag i barnepensjonen som er ført i POST 2.2.1 og/eller POST 2.2.2. Minstefradraget kommer i tillegg til minstefradrag i eventuell lønnsinntekt. Fradraget beregnes som for annen pensjon, se «Minstefradraget – beregning» SIDE 33.

Foreldre som mottar pensjon for barn som i 2013 er 16 år eller yngre (født i 1997 eller senere), gis et eget minstefradrag beregnet av beløpet i POST 2.6.3. Gjelder beløpet flere barn, gis det minstefradrag i barnepensjonen for hvert av dem. Minstefradraget beregnes av

hele barnepensjonen uavhengig av hvordan ektefellene har fordelt den mellom seg i selvangivelsen. Minstefradraget fordeles deretter mellom ektefellene i samme forhold som barnepensjonen er fordelt mellom dem.

Om fordeling av barns inntekt mv., se «Foreldre og barn» SIDE 29.

3.2.7 Merkostnader til kost og losji mv. ved opphold utenfor hjemmet

Må du av hensyn til arbeidet bo utenfor hjemmet, har du krav på fradrag for merkostnader på grunn av fraværet hvis du har dekket kostnadene selv.

Du anses ikke for å bo utenfor hjemmet hvis fraværet om natten bare skyldes opphold på arbeidsplassen inntil to døgn (til og med 48 timer), og dette inngår som en del av din ordinære arbeidstid, f.eks. ved skiftarbeid, arbeid på mobilt arbeidssted og sammenhengende vakter. Fradrag for merkostnader til kost ved slike opphold gis med inntil kr 82 per dag og bare når fraværet fra hjemmet utgjør 12 timer eller mer. Fradraget inngår i minstefradraget i POST 3.2.1 eller i POST 3.2.2 hvis minstefradraget ikke brukes.

Merkostnader til kost

Du får fradrag for kostnader til kost ved arbeidsopphold utenfor hjemmet. Du kan velge om du vil kreve fradrag for faktiske kostnader eller om fradraget skal beregnes etter egne satser, se nedenfor. Det er imidlertid en forutsetning for å få fradrag etter sats at du selv har dekket kostnadene i sin helhet.

Fradrag for faktiske kostnader

Krever du fradrag for faktiske kostnader til kost, må du på forespørsel fra Skatteetaten kunne dokumentere/sannsynliggjøre kostnadene. Du skal ikke å sende inn slik dokumentasjon før Skatteetaten ber om det. Regnes kostnadene som pendlerkostnader, skal fradraget reduseres med kr 80 per døgn for kostbesparelse i hjemmet. Om «Pendlere», se SIDE 35.

Du kan i tillegg kreve fradrag for småutgifter med kr 80 per døgn.

Næringsdrivende skal føre fradraget i denne posten hvis kostnadene regnes som pendlerkostnader. Kostnader pådratt i næringsvirksomhet, skal føres i regnskapet basert på originalbilag.

Fradragssatser kost – innenlands

Har du dekket alle kostnadene til kost selv, og du ikke krever fradrag for faktiske kostnader, skal fradraget beregnes etter følgende satser per døgn:

- opphold på hotell når frokost ikke inngår i prisen for rommet kr 670
- opphold på hotell når frokost inngår i prisen for rommet kr 603
- opphold på pensjonat o.l. (uten egen kokemulighet) kr 295
- opphold på hybel/brakk (med kokemulighet) og privat overnatting kr 192

Småutgifter, kr 80 per døgn, er inkludert i satsene.

Krever du fradrag for høyere beløp enn kr 192, må du kunne sannsynliggjøre type bosted. Med «sannsynliggjøre» menes en oppstilling som minst skal inneholde dato for avreise og hjemkomst, navn på overnattingssted og om det er hotell, pensjonat eller liknende.

Er kostnadene høyere enn satsene ovenfor, får du fradrag for kostnader du kan dokumentere.

Har du hatt helt eller delvis fri kost, får du bare fradrag for kostnader du kan dokumentere.

Fradragssatser kost – utenlands

Kan du sannsynliggjøre at du har bodd på hotell på utenlandsreise, får du fradrag etter satsen som gjelder for dette landet etter særavtale for reiser utenlands for statens regning. Statens satser for kostgodtgjørelse reduseres med 25 prosent fra og med det 29. døgnet ved lengre sammenhengende opphold på samme oppdragssted. Kan du ikke sannsynliggjøre å ha bodd på hotell, får du fradrag etter pensjonat- eller hybel-/brakkesatsen etter samme regler som gjelder innenlands.

Fraværstid

Du har krav på fradrag for de faktiske antall døgn du har vært borte fra hjemmet.

Bor du utenfor hjemmet hele året, beregnes vanligvis antall fraværstid slik:

- uten lørdagsfri 280 døgn
 - fri annenhver lørdag 255 døgn
 - fri hver lørdag 240 døgn
- (280 dager er 6 dagers uke, 255 er vekselvis 5 dagers og 6 dagers uke, 240 dager er 5 dagers uke).

Reiser du ikke hjem hver uke, må antallet fraværstid forhøyes tilsvarende. Reiser du hjem også midt i uka og overnatter hjemme til neste dag, må antall fraværstid reduseres tilsvarende.

Merkostnader til kost ved besøksreiser til hjemmet

Du kan kreve et eget fradrag for merkostnader til kost ved besøksreiser til hjemmet, hvis du har fri kost på arbeidsstedet. Fradraget gjelder når besøksreisen ikke medfører overnatting, men varer i seks timer eller mer, og du faktisk har kjøpt mat underveis som ikke er dekket av arbeidsgiver. Fradraget gis med inntil kr 82 hver vei. Har du ikke fri kost på arbeidsstedet har du krav på fradrag for faktiske kostnader eller etter satser etter reglene som er beskrevet ovenfor, også for den tid som går med til reisen. Det samme gjelder hvis du overnatter eller reisen varer lengre enn seks timer.

Merkostnader til losji

Må du på grunn av arbeid bo utenfor hjemmet, får du i utgangspunktet bare fradrag for merkostnader som du kan dokumentere. Bor du i brakke eller campingvogn som du selv eier, får du fradrag etter en sats på kr 55 per døgn.

Næringsdrivende skal føre kostnader til losji i denne posten hvis kostnadene regnes som pendlerkostnader. Er kostnaden pådratt i næringsvirksomhet, skal kostnaden føres i regnskapet. Vilkårene for å bli ansett som pendler finner du under temaet «Pendlere» SIDE 35.

Hjem i et annet EØS-land

Personer som på grunn av sitt arbeid i Norge må bo utenfor sitt hjem i et annet EØS-land og som pendler til hjemmet i utlandet, kan kreve fradrag for merkostnader til kost, losji og småutgifter i forbindelse med arbeidsoppholdet. Krever du standardfradrag for utenlandsk arbeidstaker (se POST 3.3.7), inngår kostnadene der og kan ikke trekkes fra særskilt.

Se «Rettledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» på skatteetaten.no/selvangivelse-utenlandsk.

Underskudd på utgiftsgodtgjørelse til kost og/eller losji

Underskudd på mottatt utgiftsgodtgjørelse i lønnet arbeid føres i POST 3.2.7. Underskudd oppstår når godtgjørelsen ikke dekker dine merkostnader til kost og/eller losji. Kan du ikke dokumentere dine samlede merkostnader

til kost ved å bo utenfor hjemmet, kan du ved beregningen legge til grunn at kostnaden utgjør kr 192 per døgn for all slik utbetalt godtgjørelse i året. Fradrag for større underskudd krever at du på forespørsel kan dokumentere kostnaden for samtlige fraværstid.

Vær oppmerksom på at underskudd på godtgjørelse til kost på tjenestereise uten overnatting skal føres i POST 3.2.2, hvis du ikke krever minstefradrag. Krever du minstefradrag, inngår underskuddet der.

3.2.8 Fradrag for reise mellom hjem og fast arbeidssted (arbeidsreiser)

Du får fradrag for reiser mellom hjem og fast arbeidssted (arbeidsreiser) ut fra en beregnet reiseavstand i kilometer. Reiseavstanden beregnes som hovedregel med utgangspunkt i korteste strekning langs bilvei eller med rutegående transportmiddel (bortsett fra fly). Fradrag gis med kr 1,50 per km. Er den samlede reiseavstanden over 50 000 km, medregnet besøksreiser (se POST 3.2.9), er satsen i utgangspunktet kr 0,70 per km for det antall kilometer som overstiger 50 000 km. Fradraget er begrenset til den delen av beløpet som overstiger kr 13 950 (egenandelen).

I praksis vil det si at om du reiser fem dager i uken tur-retur hjem og fast arbeidssted, og den daglige avstanden overstiger 40 km (tur-retur), kan du ha krav på reisefradrag. Ved kortere reiseavstand, kan du også ha krav på fradrag hvis du:

- har hatt flere reiser i året enn 230 (tur-retur) eller
- har krav på fradrag for besøksreiser ved opphold utenfor hjemmet (pendleropphold), se POST 3.2.9.

Se «Arbeidsreiser/yrkesreiser» SIDE 19 og skatteetaten.no/reisefradrag.

3.2.9 Fradrag for reisekostnader ved besøk i hjemmet (besøksreiser)

Må du på grunn av arbeidet bo utenfor hjemmet, kan du få fradrag for reisekostnader ved besøk i hjemmet (besøksreiser). Fradraget gis etter de samme regler og satser som ved arbeidsreiser, se POST 3.2.8, med ett unntak: Har du brukt fly ved besøksreisen, kan du i stedet for avstandsfradrag (kr 1,50/0,70 per km) kreve fradrag for kostnader til flybillett. Kostnadene må kunne dokumenteres hvis Skatteetaten ber om det. Krever du fradrag for flyreisen, føres fradraget i rubrikken for bompenger og fergekostnader, se «Arbeidsreiser/yrkes-

reiser» SIDE 19. I tillegg kan du kreve avstandsfradrag for resten av reisen.

Frdraget for besøksreiser er begrenset til den delen av beløpet som overstiger kr 13 950. Frdrag for besøksreiser og arbeidsreiser ses under ett.

Personer som på grunn av sitt arbeid i Norge må bo utenfor sitt hjem i et annet EØS-land, og som pendler til hjemmet i utlandet, kan kreve frdrag for besøksreiser til hjemmet. Krever du «standardfradrag for utenlandsk arbeidstaker» (se POST 3.3.7), inngår kostnadene der og kan ikke trekkes fra særskilt. Se «Retledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» på skatteetaten.no.

3.2.10 Foreldrefradrag (kostnader til barnehage mv.)

Har du barn som er 11 år eller yngre (født i 2002 eller senere), kan du kreve foreldrefradrag for kostnader til pass og stell av barn som bor hjemme (kostnader til dagmamma, barnehage, skolefritidsordning o.l.). Du kan kreve frdrag for oppholdskostnader, men ikke for utgifter til kost (matpenger).

Du kan også kreve foreldrefradrag for kostnader for eldre barn hvis barnet har særlig behov for omsorg og pleie, f.eks. fordi barnet trenger kontinuerlig tilsyn på grunn av nedsatt funksjonsevne. Forholdet må dokumenteres med attest fra lege, barnevern eller liknende. Kostnadene må også kunne dokumenteres.

Du kan ikke kreve frdrag for utgifter du har til forsørgelse eller tilsyn av foreldre eller andre slektninger.

Frdraget er begrenset til kr 25 000 for ett barn – frdragsgrensen økes med kr 15 000 for hvert ytterligere barn du har som er under 12 år eller er eldre med behov for tilsyn. I den utstrekning merkostnader til tilsyn på grunn av barns sykdom, eller annen varig svakhet, ikke gir rett til frdrag på grunn av beløpsbegrensningen, kan de trekkes fra som særfrdrag for store sykdomskostnader i visse tilfeller. For 2013 kan du kun kreve særfrdrag for tilsynsutgifter dersom du har fått særfrdrag for store sykdomskostnader for barnet både for 2010 og 2011. Se POST 3.5.4 om vilkårene for særfrdrag for store sykdomskostnader.

Som kostnader regnes også ekstra reisekostnader til og fra barnehage mv. Bruker du bil,

beregnes kostnaden til kr 1,50 per km. Skjer transporten i forbindelse med kjøring til og fra arbeidsstedet, eventuelt i forbindelse med yrkeskjøring, er det bare frdragsrett for ekstrakjøringen (ekstra reiselengde). Brukes rutegående transportmiddel skal kostnadene settes til merkostnadene ved bruk av slikt transportmiddel.

Kostnadene må reduseres med eventuell skattefri stønad til barnetilsyn. Eventuell stønad står i kode 245 i oppgaven fra NAV (pensjonsoppgaven). Kontantstøtte reduserer ikke frdraget.

Som egne barn regnes også adoptivbarn, samt fosterbarn som du ikke mottar fosterhjems-godtgjørelse for.

Ektefeller og samboere med felles barn kan selv velge hvordan de vil fordele frdraget mellom seg. Om fordeling av frdraget, se «Foreldre og barn» SIDE 29 og skatteetaten.no/foreldrefradrag.

3.2.11 Fagforeningskontingent

Betalt kontingent kan trekkes fra med inntil kr 3 850, eller med en forholdsmessig del av beløpet hvis fagforeningskontingenten bare er betalt for en del av året. Kontingenten skal stå i lønns- og trekkoppgaven, kode 311.

Frdragsberettiget kontingent til arbeidsgiverforening eller landsomfattende yrkes- og næringsorganisasjon føres som frdrag i næringsregnskapet, ikke i POST 3.2.11. Det gis ikke frdrag for kontingent til arbeidsgiverforening og landsomfattende yrkes- og næringsorganisasjon dersom du har krevd frdrag for fagforeningskontingent. Frdrag for kontingent til arbeidsgiverforening er begrenset oppad til to promille av samlet utbetalt lønn. Frdrag for kontingent til landsomfattende yrkes- og næringsorganisasjon gis med inntil kr 3 850 eller med inntil to promille av samlet utbetalt lønn. Se skatteetaten.no/fagforeningsfrdrag.

3.2.12 Premie til pensjonsordning i arbeidsforhold

Beløpet står i lønns- og trekkoppgaven, kode 312. Du får frdrag for premie til:

- kommunal pensjonsordning
- Norges Banks pensjonskasse
- pensjonsordning etter foretakspensjonsloven
- pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven
- pensjonsordning i statlig bedrift
- Statens pensjonskasse
- tariffestet pensjon

3.2.13 Særskilt frdrag for sjøfolk

Beløpet beregnes av inntekten i POST 2.1.2 og utgjør 30 prosent av denne. Maksimalt frdrag er kr 80 000. Se skatteetaten.no/fisker-sjøfolk.

3.2.14 Særskilt frdrag for fiskere og fangstmenn

Særskilt frdrag gis med inntil 30 prosent av beregningsgrunnlaget i POST 290 i «Fiske» (RF-1213). Vilårene for frdraget står i rettleidingen til skjemaet. Maksimalt frdrag er kr 150 000. Se skatteetaten.no/fisker-sjøfolk.

Oppfyller du vilårene for særskilt frdrag for fiskere og fangstfolk og særskilt frdrag for sjøfolk i samme inntektsår, beregnes de særskilte frdragene hver for seg. Samlet frdrag kan likevel ikke overstige kr 150 000.

3.3 Kapitalkostnader og andre frdrag

3.3.1 Gjeldsrenter

Du får vanligvis frdrag for alle renter som er påløpt i inntektsåret.

Omkostninger ved låneopptak, herunder etableringsgebyr, likestilles med renter. Renter som er forfalt, men ikke betalt i 2013, kan du ikke kreve frdrag for (med mindre de inngår i bokføringspliktig virksomhet). Slike misligholdte renter får du først frdrag for det året du betaler dem. For studielån i Lånkassen gis det bare frdrag for renter som er betalt. Husk å føre opp renter av eventuell gjeld til privatpersoner og arbeidsgiver. Betalte forsinkelsesrenter av gjeldsrenter, og renter og omkostninger ved kredittkjøp, kan du også trekke fra. For kredittkjøp gjelder visse formelle vilkår og begrensninger i frdragets størrelse.

Forskuddsbetalte renter for 2014 eller senere år kan du ikke føre opp. Det samme gjelder ettergitte renter.

Rentefordelen ved rimelig lån i arbeidsforhold kommer til frdrag i denne posten, i tillegg til de faktiske rentene. Rentebeløpet inkludert rentefordelen vil normalt være forhåndsutfyllt. Rentefordelen er skattepliktig som lønn, se POST 2.1.1.

Rentetillegg på restskatt kan du ikke trekke fra (gjelder ikke forsinkelsesrenter).

I tilfeller der flere har lån sammen og banken innrapporterer beløpet på bare en av

3.2.7
3.2.8
3.2.9
3.2.10
3.2.11
3.2.12
3.2.13
3.2.14
3.3
3.3.1

låntakerne, må låntakerne selv fordele fradraget etter ansvarsforhold. Ektefeller kan likevel velge en annen fordeling.

Om fradrag for gjeld og gjeldsrenter for personer med fast eiendom i utlandet, se «Fast eiendom i utlandet» SIDE 27. Se skatteetaten.no/rentefradrag.

3.3.2 Gjeldsrenter – utlandet

Renter på lån i utlandet skal dokumenteres. Om fradrag for gjeld og gjeldsrenter for personer med fast eiendom i utlandet, se «Fast eiendom i utlandet» SIDE 27.

3.3.3 Føderådsvytelser utenfor jord- og skogbruk o.l.

Føderåd

Her fradragsfører du dine ytelser knyttet til fast eiendom utenfor jord- og skogbruk, dvs. verdien av borett, naturalytelser og eventuelle kontanter som er utbetalt i henhold til avtale om føderåd (kår). Merk at du skal inntektsføre borettens i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Kostnader til forsikringer og vedlikehold på boligen føres i det samme skjemaet.

Underholdsbidrag

Det er ikke fradragsrett for betalt barnebidrag mv. (Disse er heller ikke skattepliktige for mottakeren, se POST 2.6.1).

Regelmessig underholdsbidrag til fraseparert eller tidligere ektefelle er fradragsberettiget. Underholdsbidrag betalt gjennom NAV Innkreving står i oppgaven fra NAV. Bare fradragsberettiget underholdsbidrag skal føres i POST 3.3.3. Det er ikke fradragsrett for underholdsbidrag betalt som et engangsbeløp.

Skatteetaten kan kreve dokumentasjon for underholdsbidrag du har betalt direkte til bidragsmottaker, men du trenger ikke sende inn dokumentasjon med mindre Skatteetaten ber om det.

Se skatteetaten.no/underholdsbidrag.

3.3.4 Andel av kostnader i boligselskap (borettslag og boligaksjeselskap) og i boligsameie

Beløpet står i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Andelseiere/boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få nødvendige opplysninger fra selskapets/sameiets styre eller regnskapsfører.

Leier du ut bolig i et boligselskap (borettslag og boligaksjeselskap) eller boligsameie som

fører til at boligen skal regnskapsliknes, skal din andel av selskapets/sameiets kostnader ikke føres her. Eventuelt forhåndsutfylt beløp skal da strykes og føres i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Se «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22.

3.3.5 Fradragsberettiget innbetaling til individuell pensjonsordning (IPS)

Det gis fradrag for premie, innskudd og administrasjonskostnader knyttet til individuell pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning (IPS). Samlet fradrag kan ikke overstige kr 15 000.

3.3.6 Tap ved salg mv. av bolig, fritidseiendom, tomt og annen fast eiendom

Om fradrag for tap, se «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22. Tap ved salg mv. av eiendom i utlandet føres også i POST 3.3.6 når tapet er fradragsberettiget i Norge, se «Fast eiendom i utlandet» SIDE 27.

3.3.7 Andre fradrag

Spesifiser hva du krever fradrag for.

Posten skal bl.a. brukes til:

Gaver til visse frivillige organisasjoner og tros- og livssynssamfunn

Du kan få fradrag for pengegaver til visse frivillige organisasjoner mv. med inntil kr 12 000. Fradragsordningen gjelder også pengegaver til utenlandske organisasjoner mv. innenfor EØS-området. Fradragsretten gjelder også for gave til Den norske Kirke og et EØS-lands alminnelige statskirke. Vilkårene for fradragsrett er at gaven(e) til den enkelte organisasjon er minst kr 500 i løpet av inntektsåret og at organisasjonen har innberettet beløpet. Se skatteetaten.no/organisasjonsgave.

Norsk organisasjon mv. må ha gitt opplysning om gaven til Skatteetaten i maskinlesbar form innen fastsatte frister. Er ikke gavebeløpet forhåndsutfylt i selvangivelsen, må du be gavemottakeren sende nødvendige opplysninger til Skatteetaten. Hvis du sammen med andre har gitt en gave til frivillige organisasjoner mv. og mener at beløpet som er innrapportert på deg er feil, må du be organisasjonen om å foreta ny innrapportering i samsvar med din forholdsmessige del av gavebeløpet.

Gave til utenlandsk gavemottaker blir ikke forhåndsutfylt i selvangivelsen. For slike gaver må du selv føre opp gavebeløpet under POST 3.3.7 som «Gaver gitt til organisasjoner i utlandet» og gi opplysninger om navn på organisasjonen. På forespørsel må du kunne

framlegge kvittering fra organisasjonen, som må inneholde opplysninger om ditt navn, adresse, norsk fødselsnummer/organisasjonsnummer og gavebeløp i norske kroner.

Det er få utenlandske organisasjoner mv. innenfor EØS-området som er godkjent og omfattet av gavefradragsordningen for 2013.

Liste over godkjente organisasjoner finner du på skatteetaten.no.

Tilskudd til forskning og yrkesopplæring

Du kan få fradrag for tilskudd til institutter som under medvirkning fra staten driver vitenskapelig forskning. Videre gis det fradrag for tilskudd til yrkesopplæring som kan ha betydning for din virksomhet. Fradrag utover kr 10 000 begrenses til 10 prosent av din alminnelige inntekt før særfradrag og før fradrag for tilskuddet. Liste over godkjente institutter finner du på skatteetaten.no.

Indeksobligasjoner og banksparing med aksjeindeksert avkastning (IO og BMA)

Du får fradrag for etableringskostnader (tegningsgebyr). Fradraget gis når spareordningen avsluttes.

Eventuelt avbruddsgebyr som skyldes at spareordningen avsluttes før bindingstidens utløp, regnes som tap og vil normalt ikke gi grunnlag for fradrag, bortsett fra når spareformen er i næring eller gjelder mengdegjeldsbrev. Utenfor næring kan avbruddsgebyr likevel avregnes mot en eventuell positiv avkastning.

Tap ved innløsning av indeksobligasjoner er bare fradragsberettiget hvis obligasjonen er et mengdegjeldsbrev eller spareformen er i virksomhet. Slikt tap er ikke forhåndsutfylt, slik at du selv må beregne eventuelle tap. Du har et tap hvis det beløpet du fikk ved innløsningen er lavere enn det du betalte for obligasjonen inkludert gebyr (tegningsgebyr og eventuelt avbruddsgebyr).

Standardfradrag for utenlandske arbeidstakere

Utenlandske arbeidstakere som er skattepliktige til Norge for lønnsinntekt uten å være skattemessig bosatt her, kan kreve standardfradrag. Utenlandske arbeidstakere som oppholder seg i Norge så lenge at de blir skattemessig bosatt, kan bare kreve standardfradrag de to første inntektsårene de anses som skattemessig bosatt. En person blir skattemessig bosatt etter norsk intern rett fra det året opphold i Norge overstiger 183 dager i en 12-måneders periode eller 270 dager i en 36-måneders periode.

Frdraget er 10 prosent av brutto arbeidsinntekt og høyst kr 40 000. Ved bruk av standardfradrag faller en rekke andre fradrag bort.

For mer informasjon, se «Rettleiding for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» på skatteetaten.no.

Særskilt inntektsfradrag for ungdom

Barn som er 17 år eller eldre (født i 1996 eller tidligere) har krav på et eget inntektsfradrag hvis de har arbeidsinntekt og barnepensjon. Fradraget gis automatisk.

Tap ved salg av verdipapirer mv.

Her føres fradragberettiget tap ved salg av verdipapirer som ikke skal føres i POST 3.3.8, 3.3.9 eller 3.3.10.

Unit Link-forsikring

Her føres tap på sparedelen ved utbetaling fra individuell livrente med investeringsvalg uten avkastningsgaranti (Unit Link) som er tegnet i selskap som har eller har hatt tillatelse til å drive forsikringsvirksomhet i Norge.

Du skal også her føre opp tap på sparedelen ved utbetaling fra kapitalforsikring med investeringsvalg uten avkastningsgaranti (Unit Link), som er tegnet i norske selskaper eller i selskaper i et annet EØS-land. Skatteetaten kan be om at tapet dokumenteres.

Valutatap

Valutatap er i visse tilfeller fradragberettiget. Tapet er ikke forhåndsutfyllt, slik at du må selv beregne tapet.

Se skatteetaten.no/valutagevinst-tap om i hvilke tilfeller valutatap er fradragberettiget.

Bitcoins

Tap ved salg av bitcoins er fradragberettiget. Du må på forespørsel kunne fremlegge en beregning over påstått tap.

3.3.8 Tap ved salg av aksjer mv. (RF-1088)

Denne posten skal være forhåndsutfyllt med netto aksjetap fra norske aksjeselskaper og utenlandske selskaper som er registrert på Oslo Børs, og som du har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for. Det samme gjelder egenkapitalbevis. RF-1088 bygger på opplysninger fra selskapene, Verdipapirsentralen (VPS) og de opplysningene som du har gitt til Skatteetaten. Du må kontrollere denne oppgaven før du gjør deg ferdig med selvangivelsen. Gjør du endringer i oppgaven, er du pliktig til å levere denne innen fristen for levering av selvangivelsen.

Er beløpet i RF-1088 feil eller det står «ukjent», må du korrigere tallene som er feil

eller mangelfulle og føre korrekt fradragberettiget tap i POST 3.3.8 i selvangivelsen. Endrer du beløpet i selvangivelsen POST 3.3.8 må du levere selvangivelsen. Du kan ikke benytte deg av leveringsfritak her.

Oppdager du feil i RF-1088, kan du få hjelp til å beregne riktig fradragberettiget tap dersom du leverer RF-1088K på altinn.no. Du vil innen tre til fire dager motta en oppdatert oppgave. Viser den oppdaterte oppgaven endret beløp, må du selv føre dette beløpet i selvangivelsen.

I rettleidingen til RF-1088 finner du eksempler på gevinst- og tapsberegninger.

Har du realisert aksjer eller egenkapitalbevis uten å ha mottatt RF-1088 for disse aksjene, skal du føre aksjetapet i POST 3.3.10 og skjema RF-1059.

Se mer om aksjeskatning og aksjeskjemaer under tema «Aksjer mv.» SIDE 19 og skatteetaten.no/aksje.

3.3.9 Tap ved salg av andeler i verdipapirfond

Denne posten omfatter fradragberettiget tap ved innløsning, salg eller annen realisasjon av andeler i verdipapirfond (f.eks. aksjefond, obligasjonsfond, rentefond, kombinasjonsfond).

Andelseiere i norske og enkelte utenlandske verdipapirfond som har realisert andeler i 2013 vil motta en realisasjonsoppgave fra forvaltnings-selskapet eller Verdipapirsentralen (VPS). Realisasjonsoppgaven inneholder opplysninger om skattepliktig gevinst/fradragberettiget tap. Sum fradragberettiget tap er forhåndsutfyllt i denne posten hvis forvaltnings-selskapet eller Verdipapirsentralen har rapportert beløpet inn til Skatteetaten. Du må selv kontrollere beløpene og korrigere eventuelle feil. Er tapet ikke forhåndsutfyllt i selvangivelsen, fører du selv beløpet i POST 3.3.9.

Gevinst/tap ved realisasjon av andeler i de fleste utenlandske verdipapirfond er ikke forhåndsutfyllt. Du må da fylle ut og levere skjema «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059) og føre gevinst i POST 3.1.10 og tap i POST 3.3.10. Skjemaet finner du på skatteetaten.no/aksjer eller altinn.no. Skjemaet kan også fås hos Skatteetaten.

3.3.10 Tap ved salg av aksjer mv. (RF-1059)

Her føres andre fradragberettigede tap på aksjer mv. enn de som skal føres i POST 3.3.8 eller POST 3.3.9, bl.a.:

- aksjer/egenkapitalbevis i norske og utenlandske selskaper som du ikke har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for, (Dette gjelder også tap på aksjer i selskaper som er oppløst i 2013)
- andeler i utenlandske verdipapirfond hvor tapet ikke inngår i det forhåndsutfylte beløpet i POST 3.3.9
- obligasjoner

Ved realisasjon av aksjer i utenlandske selskaper eller aksjer/egenkapitalbevis i norske selskaper som du ikke har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for, må du fylle ut og legge ved «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059). Skjemaet finner du på skatteetaten.no eller altinn.no. Skjemaet kan også fås hos Skatteetaten. Om beregning av fradragberettiget tap, se rettleidingen RF-1072.

For tap ved salg av obligasjoner og andre finansielle instrumenter er det ikke utarbeidet et eget skjema. Du må på forespørsel kunne fremlegge dokumentasjon og beregning av tap ved salg av obligasjoner og andre finansielle instrumenter. Se mer om aksjeskatning og aksjeskjemaer under tema «Aksjer mv.» SIDE 19, og skatteetaten.no/aksjer.

3.3.11 Framførbart underskudd fra tidligere år

Hvis du har udekket underskudd fra tidligere år, skal beløpet være oppgitt på skatteoppgjøret ditt for 2012 som «ubenyttet underskudd», og forhåndsutfyllt i POST 3.3.11 i selvangivelsen 2013. Som utgangspunkt kan du trekke fra underskuddet fullt ut, men i noen tilfeller kan fradragretten din helt eller delvis ha falt bort. Dette gjelder bl.a. hvis

- det er gitt fradrag for kostnader til pass og stell av barn (POST 3.2.10 i det året slikt underskudd oppstod (slikt fradrag kan ikke etablere eller øke et framførbart underskudd))
- virksomheten din opphørte i 2005 eller tidligere, og underskuddet gjelder denne virksomheten
- du har fått ettergitt gjeld ved gjeldsforhandling eller konkurs
- du har tilbakeført underskudd til tidligere år ved opphør av virksomhet

Er du gift gjelder reglene om fradrag for framførbart underskudd som utgangspunkt særskilt for deg og din ektefelle. Resterende framførbart underskudd hos én ektefelle overføres automatisk til fradrag i den annen ektefelles inntekt.

Ta kontakt med Skatteetaten for nærmere informasjon.

3.3.2
3.3.3
3.3.4
3.3.5
3.3.6
3.3.7
3.3.8
3.3.9
3.3.10
3.3.11

3.3.12 Underskudd ved utleie av fast eiendom

Her fører du underskudd ved drift av boligeiendom og annen fast eiendom som skal regnskapsføres, se «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 21. Legg ved «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Leverer du selvangivelsen elektronisk, finner du skjemaet i tilknytning til posten.

3.5 Særfradrag

Spørsmål om særfradrag rettes til Skatteetaten.

3.5.1 Særfradrag for uførhet

Særfradrag for uførhet gis til og med den måneden du fyller 67 år.

Se skatteetaten.no/uforhet.

Fra og med den måneden du har rett til å få utbetalt uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3, har du krav på særfradrag med kr 2 667 per måned (kr 32 004 per år).

Får du uførepensjon etter folketrygdloven eller uførepensjon etter andre lover, fordi ervervsevnen er satt ned med mindre enn 2/3, har du krav på halvt særfradrag med kr 1 334 per måned (kr 16 008 per år).

Får du uførepensjon etter folketrygdloven, skal særfradraget være forhåndsutfyllt i selvangivelsen. Særfradragforslaget står i oppgaven fra NAV (pensjonsoppgaven), kode 250. Er du bosatt i utlandet, men skattepliktig til Norge, vil særfradraget ikke være forhåndsutfyllt. Du må derfor huske å føre det opp i selvangivelsen.

Du har ikke rett til særfradrag for det tidsrom du har mottatt arbeidsavklaringspenger.

Mottar du uførepensjon fra andre enn folketrygden vil særfradraget ofte ikke være forhåndsutfyllt i selvangivelsen. Du må derfor huske på å føre opp særfradraget i selvangivelsen.

3.5.3 Særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne

Særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne gis etter en samlet økonomisk vurdering, der også ektefelles inntekts- og formuesforhold tas med. Legeattest må kunne fremlegges på

forespørsel. Særfradraget skal ikke overstige kr 9 180. Se skatteetaten.no/ervervsevne.

3.5.4 Særfradrag for uvanlig store sykdomskostnader

Regelen om særfradrag for store sykdomskostnader ble opphevet fra og med inntektsåret 2012. Du kan likevel for inntektsåret 2013 kreve særfradrag for store sykdomskostnader, dersom du fikk særfradrag for sykdomskostnader ved likningen både for 2010 og 2011. Du kan imidlertid ikke kreve særfradrag for utgifter som knytter seg til tannbehandling, transport og bolig. Dette gjelder selv om du fikk særfradrag for slike utgifter ved likningen for 2010 og 2011.

I denne posten fører du opp 100 prosent av fradragberettigede utgifter.

For inntektsåret 2013 skal det foretas en nedtrapping av særfradraget. For inntektsåret 2013 gis særfradrag med 67 prosent av fradragberettigede utgifter. Denne reduksjonen foretas automatisk gjennom systemet for ligning.

For ombygging/tilpasning av bolig før 2012, se under «Særfradrag - ombygging/tilpasning av bolig før 2012».

For å kunne kreve særfradrag må du som tidligere ha hatt uvanlig store merkostnader på grunn av egen eller forsørget persons sykdom eller annen varig svakhet. Legeattest må kunne fremlegges på forespørsel. Du må også på forespørsel kunne sannsynliggjøre/dokumentere kostnadene. Kostnadene må utgjøre minst kr 9 180. Fradrag for tilsynskostnader som skyldes barns sykdom gis uavhengig av kostnadens størrelse. Se «Særfradrag for store sykdomskostnader» SIDE 41.

Se også skatteetaten.no/sykdomsutgifter.

Særfradrag - ombygging/tilpasning av bolig før 2012

Fra og med 2012 ble det ikke lenger gitt særfradrag for sykdomsutgifter til boligtilpasning. Har du hatt kostnader til ombygging/tilpasning av bolig før 2012 og du ved likningen for inntektsåret 2011 eller tidligere har fått godkjent å fordele særfradraget fremover i tid, kan du kreve særfradrag for et eventuelt restbeløp til og med

inntektsåret 2014. Særfradrag for et slikt restbeløp er ikke gjenstand for nedtrapping. Se «Særfradrag for store sykdomskostnader» SIDE 41. Fra og med inntektsåret 2015 faller ordningen med særfradrag for store sykdomskostnader helt bort.

3.5.5 Særfradrag for enslig forsørger

Her føres særfradrag for enslig forsørger. Du får særfradrag hvis du i 2013 var enslig forsørger for barn under 18 år og har mottatt utvidet barnetrygd fra NAV. Samlet særfradrag er utfyllt i selvangivelsen. Beløpet er regnet ut etter opplysninger fra NAV om antall måneder du har mottatt utvidet barnetrygd.

Særfradraget er kr 3 930 per måned. Hvis du har avtalt delt bosted for barnet (barna) med den andre forelderen og derfor har mottatt delt utvidet barnetrygd fra NAV, gis særfradrag med halv månedssats (kr 1 965).

Særfradrag gis ikke hvis du kun forsørger ungdom over 18 år eller du ikke har mottatt utvidet barnetrygd.

Du kan ikke endre beløpet i selvangivelsen. Det er NAV som avgjør om du fyller vilkårene som enslig forsørger. Mener du at særfradragbeløpet er feil, må du ta kontakt med NAV for eventuell retting av opplysningene om din utvidete barnetrygd. Se «Særfradrag for enslig forsørger» og skatteetaten.no/enslig.

3.6 Grunnlag for beregning av kommune-, fylkes- og fellesskatt

Beløpet reduseres med personfradrag, se SIDE 47. Deretter beregnes 28 prosent kommune-, fylkes- og fellesskatt av nettobeløpet.

Det er formuen og gjelden ved årsskiftet 2013/2014, dvs. per 1. januar 2014 – kl. 00.00, du skal opplyse om.

For skattytere i Nord-Troms og Finnmark blir beløpet redusert med både personfradrag og et særskilt inntektsfradrag, se SIDE 47. Deretter blir det regnet 24,5 prosent kommune-, fylkes- og fellesskatt på nettobeløpet.

Formue og gjeld

3.3.12
3.5
3.5.1
3.5.3
3.5.4
3.5.5
3.6
4.1
4.1.1
4.1.3
4.1.4
4.1.5
4.1.6
4.1.7
4.1.8

4.1 Bankinnskudd, kontanter, verdipapirer mv.

Her føres bare norske bankinnskudd, verdipapir mv. Innskudd i utenlandske banker føres i POST 4.1.9 og utenlandske verdipapirer mv. i POST 4.6.2.

Om barns formue, herunder engangserstatning for personskade til barn, se «Foreldre og barn» SIDE 29.

4.1.1 Bankinnskudd mv.

Her føres alle innenlandske innskudd (inkludert renter) per 1. januar 2014 i:

- bank
- forsikringsselskap
- fast organiserte spareforeninger
- samvirkelag
- boligbyggelag og boligselskap

4.1.3 Kontanter mv.

I tillegg til kontanter i norsk og utenlandsk valuta fører du i POST 4.1.3 opp verdien av sjekker, giroutbetalingskort, og/eller bankremisser, som ikke er hevet eller godskrevet konto per 1. januar 2014. For utenlandsk valuta mv. brukes bankenes kjøpskurs.

Du skal bare føre opp det beløpet som overstiger kr 3 000 (fribeløpet). Ektefeller og barn som liknes under ett, har ett felles fribeløp. Dette gjelder selv om inntekten liknes særskilt. Ektefeller kan fordele fribeløpet etter eget ønske. Liknes ektefellene hver for seg, skal de ha hvert sitt fribeløp på kr 3 000. Om likning hver for seg, se «Ektefeller, registrerte partnere og meldepliktige samboere» SIDE 25.

4.1.4 Skattepliktig formue av andeler i aksjefond

Posten er forhåndsutfylt med opplysninger om formue i norske aksjefond og i enkelte utenlandske aksjefond som Skatteetaten har mottatt fra forvaltningsselskapene. Formue av andeler i norske og utenlandske aksjefond 2014 som ikke er forhåndsutfylt, må du føre opp selv.

Likningsverdien er ført inn på grunnlag av andelsverdien per 1. januar 2014. Andeler i norske aksjefond verdsettes til 100 prosent av andelsverdien per 1. januar 2014.

Du skal her føre opp andeler i norske aksjefond, uavhengig av om de er registrert i et verdipapirregister eller ikke.

4.1.5 Obligasjons- og pengemarkedsfond (norske), både registrert og ikke-registrert i et verdipapirregister

Obligasjons- og pengemarkedsfondsandelene føres opp med 100 prosent av andelsverdien per 1. januar 2014 (full verdi). Andelsverdien skal framgå av beholdningsoppgaven fra fondet. Andeler i utenlandske obligasjons- og pengemarkedsfond føres i POST 4.6.2.

4.1.6 Utestående fordringer (i Norge)

Oppgi skyldnerens navn, adresse og beløpet du har til gode. Renter fører du i POST 3.1.2.

4.1.7 Likningsverdi av norske aksjer, egenkapitalbevis, obligasjoner mv. registrert i verdipapirregisteret (VPS)

Likningsverdi av norske aksjer og egenkapitalbevis

Posten er forhåndsutfylt med likningsverdien av norske aksjer mv. registrert i verdipapirregisteret (VPS). Det samme beløp skal framgå av opplysningene i årsoppgaven fra verdipapirregisteret. Likningsverdien av andre norske aksjer skal stå i POST 4.1.8. Andeler i norske aksjefond skal stå i POST 4.1.4.

Børsnoterte aksjer verdsettes til 100 prosent av kursverdien per 1. januar 2014. Er selskapet notert på både norsk og utenlandsk børs, brukes den norske kursverdien.

Aksjer i norske ikke-børsnoterte selskaper verdsettes i utgangspunktet til 100 prosent av aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi per 1. januar 2013.

Er aksjekapitalen endret ved innbetaling fra eller utbetaling til aksjonærene, skal 100 prosent av formuesverdien per 1. januar 2014 benyttes. Ta eventuelt kontakt med selskapet for å få informasjon om denne verdien.

Er selskapet stiftet i 2013, verdsettes aksjene til 100 prosent av summen av aksjenes pålydende og eventuell overkurs.

Egenkapitalbevis verdsettes til 100 prosent av kursverdien per 1. januar 2014.

Verdi av norske obligasjoner

Ihendehaverobligasjoner og andre obligasjoner registrert i et verdipapirregister er forhåndsutfylt i denne posten og, verdsettes til kursverdien eller til antatt salgsv verdi dersom kursen ikke er notert.

Verdi av norske opsjoner i verdipapirregisteret (VPS)

Børsnoterte opsjoner fastsettes til kursverdi.

4.1.8 Formue av verdipapir ikke i verdipapirregister

Beløpene spesifiseres i følgende underkategorier:

- aksjer i RF-1088 (ikke VPS), normalt forhåndsutfylt
- obligasjoner og andre verdipapirer som ikke er registrert i verdipapirregister
- opsjoner i arbeidsforhold

Likningsverdi på aksjer overført fra RF-1088

Denne posten skal være forhåndsutfylt med formuesverdi fra norske aksjeselskaper som ikke er registrert på Oslo Børs, og som du har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for. Ikke-børsnotert aksje verdsettes til skattemessig formuesverdi 1. januar 2013.

Er beløpet i RF-1088 feil, eller det står «ukjent», må du korrigere tallene som er feil eller mangelfulle og føre korrekt skattepliktig formue i POST 4.1.8 i selvangivelsen. Endrer du beløpet i selvangivelsen POST 4.1.8 må du levere selvangivelsen. Du kan da ikke benytte deg av leveringsfritaket. Står det «ukjent» i RF-1088 og du ikke kjenner til formuesverdien, bør du ta kontakt med selskapet for å få denne. Likningsverdien for VPS-registrerte selskaper står ikke i RF-1088, men skal være ført opp i POST 4.1.7.

Likningsverdi på verdipapir ikke registrert i verdipapirregister (VPS)

For norske obligasjoner som ikke er registrert i et verdipapirregister, fører du opp andelsverdien per 1. januar 2014. Hvis den ikke er kjent, bruk antatt salgsv verdi. Oppgi utsteder, antall obligasjoner og obligasjonens pålydende.

Ikke-børsnoterte norske opsjoner fører du opp med antatte salgsv verdier per 1. januar 2014. En opsjon gir eier en rett, men ikke plikt, til å kjøpe eller selge en formuesgjenstand på et gitt tidspunkt eller innen en bestemt tidsperiode til en forhåndsbestemt pris.

Her føres også likningsverdien på norske aksjer som ikke står oppført i «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) og som heller ikke er registrert i VPS. Likningsverdien får du fra selskapet. Se POST 4.1.7 om hvordan formuesverdien fastsettes.

Andeler i aksjefond fører du i POST 4.1.4.

Opsjoner i arbeidsforhold

Verdien av ubetingede norske opsjoner i arbeidsforhold er skattepliktig formue. Forhåndsutfylt beløp er hentet fra kode 523 i lønns- og trekkoppgaven. Avhenger opsjonens verdi av om en usikker betingelse blir oppfylt, er ikke opsjonen skattepliktig formue.

4.1.9 Innskudd i utenlandske banker

Her føres innskudd i utenlandske banker per 1. januar 2014. Bankens kjøpskurs per 1. januar 2014 skal brukes ved omregningen til norske kroner.

Innskuddene spesifiseres i «Bankinnskudd i utlandet» (RF-1231).

Se skatteetaten.no/skjema.

4.2 Innbo og annet løsøre

Privat innbo og annet løsøre skal føres i POST 4.2 enten det befinner seg i Norge eller i utlandet.

4.2.3 Innbo og annet løsøre enn motor kjøretøy, campingvogn og båt med salgsværdi kr 50 000 eller høyere

Løsørets antatte salgsværdi skal reduseres med et fribeløp på kr 100 000 før beløpet føres i POST 4.2.3. Fribelet er felles for ektefeller og barn som liknes under ett, selv om inntekten liknes særskilt. Fribelet kan fordeles mellom ektefellene etter eget ønske.

Er innboet/løsøret forsikret, kan du beregne antatt salgsværdi med utgangspunkt i forsikringssummen, som vist nedenfor.

Er innboet/løsøret ikke forsikret, eller er forsikringssummen ikke oppgitt, f.eks. ved kollektiv hjemforsikring, kan du i mangel av forsikringssum beregne salgsværdien med utgangspunkt i hva du antar det vil koste å anskaffe innboet/løsøret som nytt.

Båt som ikke er særskilt forsikret, og som heller ikke inngår i en ordinær innbo- og løsøreforsikring, verdsettes til antatt salgsværdi, se eksempel. Er båten særskilt forsikret, settes antatt salgsværdi til 75 prosent av forsikringssummen.

Båt med antatt salgsværdi per 1. januar 2014 på kr 50 000 eller høyere, skal føres i POST 4.2.4.

Se skatteetaten.no/listepris.

Beregning av salgsværdien

Salgsværdien av innbo og annet løsøre beregnes slik:

Forsikringssum/ anskaffelsesverdi som nytt	Salgsværdi
av de første kr 1 000 000	10 %
av de neste kr 400 000	20 %
av overskytende beløp	40 %

(Båt skal bare inngå i beregningen ovenfor hvis den inngår som en del av en innbo- og løsøreforsikring).

4.2.4 Fritidsbåter med salgsværdi kr 50 000 eller høyere

Fritidsbåter med antatt salgsværdi kr 50 000 eller høyere skal føres her. Oppgi merke, type og antatt salgsværdi. Er båten forsikret, settes verdien i utgangspunktet til 75 prosent av forsikringssummen.

4.2.5 Motorkjøretøy

Biler, motorsykler, snøscootere og andre motorkjøretøyer (som ikke er driftsmidler) verdsettes med utgangspunkt i kjøretøyets listepris som ny hos hovedimportør etter følgende skala:

Første registreringsår	Verdi av listepris som ny
2013	75 %
2012	65 %
2011	55 %
2010	45 %
2009	40 %
2008	30 %
2007	20 %
2006-1998	15 %
1997-1984	kr 1 000

Listepris finner du på skatteetaten.no/listepris.

Veterankjøretøy, dvs. kjøretøy som er 30 år eller eldre, verdsettes til antatt salgsværdi.

Har du mottatt «Selvangivelse 2013 for lønnstakere og pensjonister mv.» og har bil som regnskapsliknes, kan du føre skattemessig nedskrevet verdi her. Kan du påvise at den faktiske verdien er lavere, oppgi denne. Næringsdrivende skal ikke føre beløpet her, men i POST 4.4.1. Se «Starthjelp for næringsdrivende».

4.2.6 Campingvogn

Campingvogn verdsettes på samme måte som motorkjøretøy, se POST 4.2.5.

4.3 Likningsverdi for bolig og annen fast eiendom

4.3.2 Bolig

Her føres likningsverdi for boligeiendommer, herunder flerboligbygg og boliger i borettslag og boligaksjeselskap som omfattes av skatteloven § 7-3. Om flerboligbygg, se «Bolig og annen fast eiendom» og skatteetaten.no/boligverdi. Fritidseiendommer (herunder fritidsboliger i fritidsboligselskap), våningshus, boliger i utlandet og på Svalbard verdsettes etter andre regler. Om skillet mellom boligeiendom og fritidseiendom, se «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22 og skatteetaten.no/bolig.

Likningsverdien fastsettes årlig med utgangspunkt i beregninger fra Statistisk sentralbyrå. Ved verdsettelsen tas det hensyn til boligtype, byggeår, areal (P-ROM/BOA) og geografisk beliggenhet. Om hva som regnes som P-ROM, se skatteetaten.no/boligverdi.

EKSEMPEL

Forsikringssum (løsøre ekskl. båt)	kr	1 100 000
Forsikringssum båt	kr	40 000
Løsøre kr 1 000 000 x 10 %	kr	100 000
+ kr 100 000 x 20 %	kr	20 000
= Antatt salgsværdi	kr	120 000
+ Båt kr 40 000 x 75 %	kr	30 000
Sum	kr	150 000
- Skattefritt beløp	kr	100 000
= Likningsverdi av løsøre inkl. fritidsbåt (post 4.2.3)	kr	50 000

Du kan selv beregne verdien ved å bruke boligkalkulatoren på skatteetaten.no.

Likningsverdien forhåndsutfylles i selvangivelsen på grunnlag av tidligere innrapporterte opplysninger om boligen, f.eks. ut fra opplysninger gitt i skjema RF-1282 «Opplysninger for beregning av likningsverdi på boligeiendommer». Er det tidligere ikke innrapportert opplysninger om boligen, vil likningsverdien være forhåndsutfyllt ut fra boligens antatte areal, boligtype og byggeår. Sjekk at forhåndsutfylte opplysninger om boligen er korrekte. Er de forhåndsutfylte opplysningene ikke korrekte, må du foreta rettelsene i selvangivelsen og levere denne (rettelsene gjøres ikke ved å levere RF-1282). Er boligens likningsverdi ikke forhåndsutfyllt, må du i selvangivelsen gi opplysninger om boligtype, byggeår og areal.

Selv om det tidligere er innrapportert opplysninger om boligen, må det sendes inn nye opplysninger hvis boligens areal (P-ROM/BOA) i løpet av 2013 er blitt utvidet eller redusert pga. tilbygg, rivning, brann mv. Hvis boligens nye areal ikke er lagt til grunn for den forhåndsutfylte likningsverdien, må du oppgi boligens nye areal i feltet for arealopplysninger. Du kan selv beregne verdien ved å bruke boligkalkulatoren på skatteetaten.no og føre resultatet i POST 4.3.2.

En primærbolig verdsettes til 25 prosent av beregnet omsetningsverdi. Sekundærbolig verdsettes til 50 prosent. Du kan kun eie én primærbolig. For at en bolig skal kunne verdsettes som primærbolig, må du ha vært fast bosatt der pr. 1. januar 2014. I utgangspunktet legges din folkeregistrerte bostedadresse til grunn. Eier du andre boliger, skal disse verdsettes som sekundærboliger. Unntaksvis kan en bolig verdsettes som primærbolig, selv om du ikke var fast bosatt der pr. 1. januar 2014. Unntaket gjelder bare hvis du kan sannsynliggjøre/dokumentere at alder og/eller helsemessige årsaker har forhindret deg fra å ha fast bosted i boligen. I den perioden du var forhindret fra å bruke boligen, kan du ikke ha leid ut boligen eller latt andre, herunder nære slektninger, benytte boligen mot at de helt eller delvis dekker driftsutgiftene.

Du kan kreve at likningsverdien settes ned hvis du kan dokumentere at likningsverdien overstiger 30 prosent av boligens markedsverdi. Er boligen en sekundærbolig må du kunne dokumentere at likningsverdien overstiger 60 prosent av markedsverdien.

Du kan kreve nedsettelse i selvangivelsen eller ved å klage på likningen. Om dokumentasjonskrav, se «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22. Mer informasjon og en egen beregning for når det er aktuelt å kreve likningsverdien nedsatt finner du på skatteetaten.no/boligverdi.

4.3.3 Fritidseiendom

Her føres likningsverdien på fritidseiendommer. For 2013 skal det ikke skje noen generell oppjustering av likningsverdien i forhold til verdien for 2012.

Ved førstegangstaksering av nybygde fritidseiendommer skal likningsverdien verken overstige 30 prosent av eiendommens kostpris inkludert grunn, eller 30 prosent av eiendommens markedsverdi. Når likningsverdien ligger vesentlig over takstnivået for sammenlignbare eiendommer ellers i kommunen, kan den settes ned.

Har du bygd på eller på annen måte påkostet fritidsboligen, må du opplyse om dette i POST 5.0 (Tilleggsopplysninger). Skatteetaten fastsetter da eventuelt ny likningsverdi. Det samme gjelder dersom påkostninger mv. er foretatt tidligere uten å være tatt hensyn til pga. manglende eller ufullstendige opplysninger til Skatteetaten. Omsetning av eiendommen gir i seg selv ikke grunnlag for økning av likningsverdien.

Hvis du kan dokumentere at likningsverdien overstiger 30 prosent av fritidseiendommens markedsverdi, kan du kreve at likningsverdien settes ned. Se «Bolig og annen fast eiendom», SIDE 22. Om tillegg i likningsverdien for festetomt, se «Festetomter til bolig- og fritidshus» SIDE 29.

4.3.5 Annen fast eiendom

Her føres likningsverdien av all annen fast eiendom enn bolig- og fritidseiendom i Norge, f.eks. ubebygd tomt, jordbrukseiendom, kraftverk og næringsseiendom. Det er ingen generell oppjustering av likningsverdiene. Har du næringsseiendom, se nedenfor.

Dersom likningsverdien ikke er forhåndsutfyllt, eller den er forhåndsutfyllt i feil post (husk da å stryke den feilaktige posten), må du føre beløpet i en av følgende poster:

- 4.3.5 Norsk næringsseiendom (RF-1098)
- 4.3.5 Tomt
- 4.3.5 Annen fast eiendom med skattepliktig avkastning
- 4.3.5 Annen fast eiendom uten skattepliktig avkastning
- 4.3.5 Gårdsbruk

Når du leverer elektronisk finner du den aktuelle post under hovedkapittelet 2.8/4.3. Her fører du beløpet i riktig post. Bruker du Norsk næringsseiendom kommer skjema RF-1098, som du må fylle ut, opp. Heretter beregnes formuesverdien automatisk og legger seg i riktig post. Dersom du leverer selvangivelsen på papir, angir du postbetegnelsen på en av postene nevnt ovenfor og fører beløpet under «Beløp som ikke er forhåndsutfyllt, føres her».

Utleid norsk næringsseiendom

Formuesverdien av utleid næringsseiendom skal beregnes med utgangspunkt i brutto utleieinntekter. Du foretar beregningen på skjemaet RF-1098 og fører likningsverdien i POST 4.3.5 «Norsk næringsseiendom» (RF-1098). Se nærmere i rettleidingen RF-1099 om hvordan formuesverdien skal beregnes.

Ikke-utleid norsk næringsseiendom

Likningsverdien for ikke-utleid norsk næringsseiendom fastsettes etter en sjablonmetode basert på eiendommens beliggenhet, eiendomstype og areal. Du må benytte kalkulator for ikke-utleid næringsseiendom på skatteetaten.no for å kunne regne ut likningsverdien. Leverte du RF1098 for eiendommen i fjor og fylte ut opplysningsfeltene for ikke-utleid næringsseiendom, kan Skatteetaten ha forhåndsutfyllt et forslag til likningsverdi for deg basert på disse opplysningene, forutsatt at opplysningene var korrekte og du står som eier av eiendommen i Skatteetatens eiendomsregister.

Er den forhåndsutfylte likningsverdien riktig, trenger du ikke levere RF-1098. Er den ikke riktig, må du fylle ut RF-1098 og overføre riktig beløp til selvangivelsen. Opplysninger i RF-1098 må for eksempel gis hvis det har skjedd endringer mht. areal eller eiendomstype, slik at skjemaet fra i fjor ikke lenger er riktig. Du må også fylle ut RF-1098 og overføre beløpet til selvangivelsen hvis eiendommen går fra å være ikke-utleid til å være utleid, eller omvendt. Er det ikke forhåndsutfyllt noe beløp i selvangivelsen, må du også fylle ut RF-1098 og overføre likningsverdien til selvangivelsen, selv om du leverte RF-1098 i fjor. Se nærmere informasjon i rettleidingen, RF-1099.

4.5 Annen formue

4.5.1 Premiefond, individuell pensjonsavtale (IPA)

Innestående beløp (inkludert renter) på premiefond per 1. januar 2014 i tilknytning til

individuell pensjonsavtale (IPA) er skattepliktig formue.

4.5.2 Gjenkjøpsverdi av livsforsikringspoliser

Gjenkjøpsverdien av individuelle livrenteaftaler er i utgangspunktet skattepliktig formue og skal føres her. Om unntak, se «Livsforsikring» SIDE 31. Om barns formue, herunder engangs-erstatning for personskade og tap av forsørger, se «Foreldre og barn» SIDE 29. Gjenkjøpsverdien av kapitalforsikringsavtaler føres også her. Gjenkjøpsverdien av individuelle livrenteaftaler og kapitalforsikringsavtaler står i oppgaven fra selskapet.

Kapitalforsikringsavtaler i utenlandske selskaper skal føres i POST 4.6.2.

4.5.3 Formue i borettslag, boligaksjeselskap og boligsameie

Her føres andelseiers andel av annen formue i boligselskapet enn boligens likningsverdi. Også boligsameiers andel av annen formue i boligsameiet utenom boligens likningsverdi, skal føres her. Er du andelseier eller sameier i et boligsameie med flere enn åtte eierseksjoner, finner du beløpet i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få oppgitt beløpet fra sameiets styre eller regnskapsfører.

4.5.4 Annen skattepliktig formue

Her føres annen skattepliktig formue i Norge, som ikke skal føres i andre poster i selvangivelsen.

Verdien av jakt-, fiske- og fallrettigheter knyttet til skogbrukeiendommer, skal føres her. Beskrivelsen av beregningsmåten finnes i rettleddningen RF-1178.

Festerettigheter

Tomtefeste til bolig- og fritidsformål behandles som varige (stetsevarige) rettigheter. Ved stetsevarige festerettigheter skal bortfester (eier) føre opp kapitalisert verdi av framtidig festeavgift her. Om beregning av kapitalisert verdi og reduksjon i likningsverdi for bortfester, se «Festetomter til bolig- og fritidshus» SIDE 29.

Bitcoins

Beholdning av bitcoins er ikke forhåndsutfyllt i selvangivelsen. Bitcoins verdsettes til antatt salgsverdi per 1. januar 2014.

4.6 Skattepliktig formue i utlandet

4.6.1 Formue i fast eiendom i utlandet

Her føres likningsverdien av all fast eiendom i utlandet. Oppgi også i hvilket land eiendommen ligger. Reglene om verdsettelse av fast eiendom som nevnt under POST 4.3.3 og 4.3.5, gjelder også for eiendommer i utlandet. Derimot gjelder reglene om verdsettelse av boligeiendommer som beskrevet i PKT. 4.3.2 ikke for boliger i utlandet.

Reglene om verdsettelse av utleid nærings-eiendom gjelder for eiendommer i utlandet. Det skal ikke foretas noen generell økning av likningsverdien i forhold til inntektsåret 2012.

Likningsverdi på fast eiendom som ikke er skattepliktig til Norge, skal også føres her. Er det ikke fastsatt en likningsverdi på eiendommen tidligere, må du gi opplysninger om eiendommen i POST 5.0 Tilleggsopplysninger. Det samme gjelder hvis du har anskaffet eiendom i løpet av 2013, se POST 1.5.6.

Er eiendommen en utleid nærings-eiendom, skal du fylle ut skjemaet «Formue av nærings-eiendom» (RF-1098) og føre likningsverdien i POST 4.6.1 «Utleid utenlandsk nærings-eiendom» (RF-1098), se omtalen under POST 4.3.5. Se «Fast eiendom i utlandet» SIDE 27.

4.6.2 Annen skattepliktig formue i utlandet

Her føres all formue i utlandet som er skattepliktig til Norge, og som ikke skal føres i andre poster. Dette gjelder bl.a. ihendehaverobligasjoner, utestående fordringer på utenlandske skyldnere, samt utenlandske aksjer, andeler i obligasjons- og pengemarkedsfond og selskapsandeler. I POST 4.6.2 føres også verdien av kapitalforsikring i selskaper utenfor Norge. Skatteetaten kan be om dokumentasjon.

Børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper verdsettes til 100 prosent av kursverdien per 1. januar 2014. Ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper verdsettes til 100 prosent av aksjenes antatte salgsverdi per 1. januar 2014. Hvis du kan sannsynliggjøre selskapets skattemessige formuesverdi, kan du i stedet kreve å benytte 100 prosent av aksjenes andel av selskapets skattemessige formuesverdi per 1. januar 2013.

Andeler i obligasjons- og pengemarkedsfond som forvaltes av utenlandske selskaper, skal settes til 100 prosent av andelsverdien per 1. januar 2014.

Utenlandske ihendehaverobligasjoner verdsettes til kursen per 1. januar 2014. Er det ikke notert kurs, eller kursen ikke er kjent, verdsetter du obligasjonene til antatt salgsverdi.

Bruk bankenes kjøpskurs per 1. januar 2014 når du omregner til norske kroner.

4.8 Gjeld

All gjeld per 1. januar 2014 skal føres i selvangivelsen. Om fradrag for gjeld for personer med fast eiendom i utlandet, se «Fast eiendom i utlandet» SIDE 27.

4.8.1 Innenlandsk gjeld

Her føres innenlandsk gjeld, også gjeld til privatpersoner. Beløpene står bl.a. i årsoppgave fra banker, forsikrings-selskap mv. Ubetalt restskatt som er forfalt per 31. desember 2013, føres også her.

Ved stetsevarige festerettigheter, typisk tomtfeste, skal du som fester føre opp den kapitaliserte forpliktelsen til å betale festeavgift. Om beregning av kapitalisert verdi og tillegg for tomteverdi for fester, se «Festetomter til bolig- og fritidshus» SIDE 29.

4.8.2 Gjeld i borettslag, boligaksjeselskap og boligsameie

Her fører du din andel av gjelden. Er du andelseier eller sameier i et boligsameie med flere enn åtte eierseksjoner, finner du beløpet i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få opplysninger fra sameiets styre eller regnskapsfører.

4.8.3 Utenlandsk gjeld

Her føres gjeld til utenlandske fordrings-havere.

Temaer

4.5.2
4.5.3
4.5.4
4.6
4.6.1
4.6.2
4.8
4.8.1
4.8.2
4.8.3

Aksjer mv.

Du finner oppdatert informasjon om aksje-
beskatning på skatteetaten.no/aksjer.

Aksjonærmodellen

Aksjonærmodellen gjelder for fysiske personer, dødsbo og konkursbo der konkursdebitor er en fysisk person. Reglene gjelder for eierskap både i norske og utenlandske selskaper.

Prinsippet i aksjonærmodellen går ut på at aksjeutbytte og aksjegevinst er skattepliktig, men skjermingsfradraget kan redusere skattepliktig utbytte og skattepliktig gevinst. Årets skjermingsfradrag skal beregnes for hver enkelt aksje og gis til den som eier aksjen ved utgangen av inntektsåret. Skjermingsfradraget kan aldri føres til fradrag i inntekter på andre aksjer.

Årets skjermingsfradrag kan redusere skattepliktig utbytte som er mottatt i 2013.

Ubenyttet skjermingsfradrag fra tidligere år kan du føre til fradrag i både aksjeutbytte og aksjegevinst på den samme aksjen for inntektsåret 2013. Med aksje likestilles bl.a. egenkapitalbevis og andeler i aksjefond.

Hvordan beregnes skjermingsfradraget?

Skjermingsfradrag
= skjermingsgrunnlag x skjermingsrente

Skjermingsgrunnlaget for 2013 settes som hovedregel lik anskaffelsesverdien/inngangsverdien (for aksjen) tillagt aksjens ubenyttede skjermingsfradrag fra tidligere år. For inntektsåret 2013 er skjermingsrenten 1,1 prosent.

Fastsettelse av inngangsverdi

Inngangsverdien på aksjer, egenkapitalbevis og andeler i aksjefond ervervet i 2013, blir fastsatt av Skatteetaten høsten 2014. Disse verdiene vil bli lagt til grunn ved beregning av skjermingsfradrag og gevinst/tap ved senere realisasjon av aksjene.

For de fleste norske aksjer og utenlandske aksjer registrert på Oslo Børs vil du motta skjemaet «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) fra Skatteetaten. Opplysninger om aksjens inngangsverdi framgår av denne

oppgaven. Du må kontrollere oppgaven. Er du enig i de verdiene som framkommer av oppgaven, trenger du ikke levere denne. Har du ikke mottatt oppgave fra Skatteetaten over dine aksjer, skal du levere «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059). Du kan også ha mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) der det fremgår at du skal levere RF-1059 for nærmere bestemte aksjer som fremgår i en egen tabell. I RF-1059 oppgir du inngangsverdien, beregner eventuelt skattepliktig utbytte fratrukket skjermingsfradrag og beregner skattepliktig gevinst/fradragberettiget tap. Leverer du elektronisk, får du hjelp til disse beregningene.

Inngangsverdien på aksjer mv. som du ervervet før 1. januar 2013, og som Skatteetaten hadde opplysninger om, skal være fastsatt av Skatteetaten. De fleste aksjonærer har fått brev fra Skatteetaten som viser de fastsatte verdiene.

Arbeidsreiser/yrkesreiser

Du får fradrag for reiser mellom hjem og fast arbeidssted (arbeidsreiser), se POST 3.2.8. Fradraget er begrenset til den delen av beløpet som overstiger kr 13 950 (egenandel).

Frdrag gis med kr 1,50 per km. Hvis den samlede reiseavstanden, medregnet besøksreiser (se POST 3.2.9), overstiger 50 000 km, er satsen i utgangspunktet kr 0,70 per km for det antall kilometer som overstiger 50 000 km. Er dine dokumenterte utgifter høyere, kan du kreve fradrag for disse begrenset opp til kr 1,50 per km. Fradraget beregnes som hovedregel ut fra korteste reiseavstand mellom hjem og fast arbeidssted ved bruk av bil eller rutegående transportmiddel, bortsett fra fly. Dette gjelder uavhengig av dine virkelige utgifter eller hvilket kommunikasjonsmiddel du har brukt. Den samlede daglige reiseavstanden kan avrundes opp til nærmeste kilometer.

Får du minst to timer kortere reisetid for hver reise tur-retur med bil sammenliknet med bruk av rutegående transportmiddel, kan du likevel legge veistrekningen til grunn.

Du kan da også kreve fradrag for bompenger og fergetransportkostnader du selv har dekket, hvis disse kostnadene til sammen

overstiger kr 3 300. Billigste billettalternativ legges til grunn. Kostnadene må på forespørsel kunne dokumenteres. Krever du fradrag for fergetransportkostnadene, får du ikke fradrag etter kilometersatsene (kr 1,50/0,70 per km) for reiseavstanden med ferge.

Som reisetid regnes den totale reisetiden tur-retur arbeidsstedet. Ved beregningen skal det også tas hensyn til gangtid, ventetid mellom forskjellige transportmidler og ventetid på arbeidsstedet dersom du ikke har fleksitid. Gangtid regnes til 15 minutter per km. Reisetiden med bil regnes til 1 minutt per km (60 km/t).

Sørger arbeidsgiver for transporten og denne fordelene er skattefrie, skal du ikke regne med denne strekningen. Dette vil f.eks. gjelde ansatte som reiser gratis med arbeidsgivers rutegående transportmiddel. Fordel ved fri bruk av arbeidsgivers bil er imidlertid skattepliktig, og vil følgelig kunne gi rett til avstandsfradrag.

Du har rett til fradrag for det faktiske antall reiser du har gjort i løpet av året. Ved fulltidsarbeid regnes det normalt med 230 arbeidsdager per år. Ved deltidsarbeid må det faktiske antall reiser

EKSEMPEL

Skattyter reiser hver dag mellom hjem og fast arbeidssted. Korteste reiseavstand er 21 km hver vei.

Frdraget beregnes slik:

Kr 1,50 x 21 x 2 x 230 =	kr 14 490
Beløp som ikke inngår i fradraget (egenandel)	- kr 13 950
Til fradrag i post 3.2.8	kr 540

legges til grunn. Jobber du fire dager i uken i stedet for fem, skal du legge til grunn 230 arbeidsdager x 4/5 = 184 arbeidsdager. Fravær på grunn av ferie utover fem uker, sykdom, yrkesreise, permisjon o.l. reduserer antall reisedager, dersom fraværet utgjør flere enn 15 arbeidsdager per år. Fradrag for besøksreiser (se POST 3.2.9)

beregnes i utgangspunktet etter de samme reglene, som nevnt foran i dette temaet. Egenandelen på kr 13 950 og regelen om at bom- og fergetransportutgifter må overstige kr 3 300, gjelder for besøksreiser og reiser mellom hjem og fast arbeidssted sett under ett.

Skillet mellom arbeidsreiser og yrkesreiser

Det er viktig å skille mellom arbeidsreiser og yrkesreiser, da den skattemessige behandlingen av slike reiser er forskjellig.

Regnes reisen som arbeidsreise, beregnes fradraget som vist foran. Arbeidsgivers dekning av utgifter til arbeidsreiser regnes som skattepliktig lønn (dekning av privatutgifter).

Regnes reisen som yrkesreise, kan du kreve fradrag for faktiske kostnader. Bruker du bil på reisen, se «Bil» her på siden. Fradrag for reisekostnader på yrkesreiser kan ikke kreves i tillegg til minstefradraget. Krever du ikke minstefradrag, fører du fradraget i POST 3.2.2. Næringsdrivende fører fradraget i regnskapet. Arbeidsgivers dekning av fradragsberettigede utgifter til yrkesreiser er ikke skattepliktig inntekt.

Hva er en arbeidsreise og hva er en yrkesreise?

Hovedregel:

Som arbeidsreise regnes:

- reise mellom bolig og fast arbeidssted
- reise mellom faste arbeidssteder

Som yrkesreise regnes:

- reise mellom bolig og ikke-fast arbeidssted
- reise mellom fast arbeidssted og ikke-fast arbeidssted
- reise mellom ikke-faste arbeidssteder

Unntak:

Selv om reisen etter hovedregelen er en arbeidsreise, skal følgende reiser likevel regnes som yrkesreise:

- reise der du av hensyn til arbeidet må bo utenfor hjemmet (gjelder ikke besøksreiser til hjemmet)
- reise til arbeidssted hvor du arbeider inntil 10 dager i inntektsåret
- reise mellom bolig og fast arbeidssted i forbindelse med videre reise som er yrkesreise (gjelder bare dersom du oppholder deg på arbeidsstedet i kort tid, og ikke utfører alminnelig arbeid under oppholdet – tilsvarende gjelder returreise)
- reise hvor arbeidet regelmessig gjør det påkrevet å ta med arbeidsutstyr i bil
- reise fra det stedet du oppholder deg til fast arbeidssted, når årsaken til reisen er nødvendig tilkalling utenom vanlig arbeidstid
- reise mellom fast arbeidssted og et

oppmøtested hvor arbeidsgiver f.eks. besøker videre transport til sokkelinnretning, fartøy eller utlandet

- reise utover avstanden mellom hjem og fast arbeidssted (merreise) ved reise til fast arbeidssted via ikke-fast arbeidssted
- reise utover avstanden mellom de faste arbeidsstedene (merreise) ved reise til faste arbeidssteder via ikke-fast arbeidssted

Med bolig menes hjem, pendlerbolig eller annet overnattingssted ved arbeidsopphold utenfor hjemmet.

Hva regnes som fast og ikke-fast arbeidssted

Hvis du i ett arbeidsforhold (ansettelsesforhold)/ næringsvirksomhet/inntektsgivende aktivitet bare utfører arbeid ett sted, er dette ditt faste arbeidssted. Har du derimot flere arbeidssteder i samme arbeidsforhold, har du ditt faste arbeidssted der du utfører den overveiende delen av ditt arbeid i løpet av følgende tomånedersperioder: januar–februar, mars–april osv.

EKSEMPEL

I ett og samme arbeidsforhold har du i perioden januar–februar arbeidet 5 uker på arbeidssted A, 2 ½ sammenhengende uker på arbeidssted B og resten av tiden på arbeidssted C.

A) blir fast arbeidssted etter tomånedersregelen og B etter toukersregelen.

B) ville blitt fast arbeidssted selv om du hadde arbeidet 1 ½ uke i februar og 1 uke i mars, hvis arbeidet ble utført i en sammenhengende periode.

Hvis du har flere arbeidssteder per dag, må mer enn halvparten av arbeidstiden den aktuelle dagen brukes på samme sted for at det skal kunne regnes som fast arbeidssted etter toukersregelen.

Oppmøtested for tildeling av eller forberedelse til arbeidsoppdrag regnes som fast arbeidssted hvis det er det samme i en sammenhengende periode på mer enn to uker.

Har du så mange arbeidssteder at ingen av dem kan utpekes som stedet hvor du normalt utfører ditt arbeid, anses du ikke å ha noe fast arbeidssted.

Bil

Firmabil

Verdien av fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil er skattepliktig som lønn. Har du adgang til mer enn sporadisk bruk av firmabil (bruk av en viss regularitet eller varighet), skal reglene nedenfor anvendes, selv om den faktiske bruken er sporadisk. Fordelen fastsettes til 30 prosent av bilens listepris som ny til og med kr 275 700 og 20 prosent av overskytende listepris, se eksempel under. Med listepris menes den listepris som hovedimportøren bruker på tidspunktet for førstegangsregistrering, inklusive merverdiavgift og vrakpant. Frakt og registreringskostnader holdes utenfor.

Se oversikt over listepriser på skatteetaten.no/listepris.

EKSEMPEL

Fri bil hele inntektsåret 2013

Bilens listepris som ny i 2013 er kr 276 700.

Skattepliktig fordel beregnes slik: Av de første kr 275 700 settes fordelen til $kr\ 275\ 700 \times 30\ \% =$ kr 82 710

Av de neste kr 1 000 settes fordelen til $kr\ 1\ 000 \times 20\ \% =$ kr 200

Samlet skattepliktig fordel kr 82 910

Er bilen førstegangsregistrert i 2009 eller tidligere, skal verdien av fordelene beregnes med utgangspunkt i 75 prosent av bilens listepris. Det samme gjelder hvis bilen er førstegangsregistrert i 2010 eller senere og du godtgjør at yrkeskjøringen overstiger 40 000 km i inntektsåret.

Er bilen førstegangsregistrert i 2009 eller tidligere, og det godtgjøres at yrkeskjøringen overstiger 40 000 km i inntektsåret, skal verdien av fordelene beregnes med utgangspunkt i 56,25 prosent av bilens listepris.

For biler som kun drives av elektrisk kraft (elbil), skal verdien av fordelene beregnes med utgangspunkt i 50 prosent av bilens listepris uavhengig av yrkeskjøringens lengde.

EKSEMPEL

Bilens listepreis som ny ved førstegangsregistrering i 2012	=	kr	276 700
Beregnet verdiforringelse i 2012 $kr\ 276\ 700 \times 17\ %$	= -	kr	47 039
Saldogrunnlag 2012		kr	229 661

Bilen ble kjøpt brukt og tatt i bruk i yrket 31. januar 2013. Beregnet verdiforringelse det året bilen ble tatt i bruk i yrket må avkortes til 335/365 da bilen bare er brukt i 335 dager av årets 365 dager.

De beregnede samlede kostnader ved bilholdet:

Beregnet verdiforringelse $kr\ 229\ 661 \times 17\ % \times 335/365$	=	kr	35 833
Driftskostnader		kr	40 000
Sum driftskostnader og beregnet verdiforringelse		kr	75 833
Reduksjonsbeløpet (det beløpet som vedrører den private bruken) skal begrenses til $kr\ 75\ 833 \times 75\ %$	=	kr	56 875

Uten denne begrensningen ville reduksjonsbeløpet utgjort kr 82 910, se eksempel under «Firmabil» side 20.

Merk at det ikke skal tas hensyn til den forholdsmessige reduksjonen (335/365) ved det påfølgende års beregning. Det beregnede saldogrunnlag blir neste år kr 229 661 - (kr 229 661 x 17 %), dvs. kr 190 619.

For elbiler som er førstegangsregistrert i 2009 eller tidligere, skal verdien av fordelen beregnes med utgangspunkt i 37,5 prosent av bilens listepreis.

Har du hatt firmabilordning deler av inntektsåret, gjennomføres fordelsbeskatningen forholdsmessig for det antall hele og påbegynte måneder bilen har stått til disposisjon.

Brukshindringer pga. forhold ved bilen, f.eks. verkstedopphold, skal ikke redusere fordelsbeskatningen. Det tas heller ikke hensyn til individuelle brukshindringer som feriefravær, sykdom mv.

Den skattepliktige fordelen skal ikke reduseres selv om du dekker bilkostnader eller betaler arbeidsgiver for å bruke bilen.

Fradrag for kostnader ved bruk av egen/leaset bil

Det gis fradrag for kostnader til bruk av bil i yrke/næring. Er bilen yrkesbil, gis fradrag for faktiske kostnader. Anses ikke bilen som yrkesbil, gis fradrag med kr 4,05 per km (kr 4,15 i Tromsø).

Som yrkesbil regnes:

- bil som kun brukes til yrkeskjøring
- bil som brukes minst 6 000 km i inntektsåret til yrkeskjøring (vurdert over en 3-årsperiode)
- bil som brukes under 6 000 km i yrket, men som i løpet av inntektsåret brukes mest til

yrkeskjøring og forhold i yrke/næringen gjør bruk av bil nødvendig.

Biler som skal regnskapsliknes

Når bilen regnes som yrkesbil, skal den regnskapsliknes. Du skal da levere «Bruk av bil» (RF-1125). Det gis fradrag for alle faktiske kostnader ved bilholdet (inkl. saldoavskrivninger). Saldoavskrivninger kan kreves med inntil 20 prosent av bilens kostpris, uavhengig av når i året den er kjøpt. Brukes yrkesbilen også privat, skal kostnadene reduseres med et beløp som tilsvarer det inntektstillegget lønnstakere får for privat bruk av tilsvarende bil, se «Firmabil». Reduksjonsbeløpet skal imidlertid aldri overstige 75 prosent av de beregnede samlede kostnadene ved bilholdet (driftskostnader + beregnet verdiforringelse eller eventuelle leiekostnad), se nærmere nedenfor.

Driftskostnader

I driftskostnadene inngår drivstoff, verksteds-kostnader, årsavgift og forsikring. Bompenger, fergekostnader og parkeringsavgift inngår derimot ikke som driftskostnad, men kan trekkes fra i den grad de er knyttet til yrkeskjøringen. Kostnader til direkte medlemskap i bilbergingselskaper regnes som driftskostnader. Kostnader til medlemskap i bilorganisasjoner (f.eks. KNA, NAF og MA) anses som privatutgifter og kan ikke trekkes fra.

Beregnet verdiforringelse eller leiekostnad

Eier du bilen selv, inngår beregnet verdi-

forringelse i de beregnede samlede kostnadene ved bilholdet. Leaser/leier du bilen, skal leien regnes med i de samlede kostnader i stedet for verdiforringelse.

Verdiforringelsen fastsettes ut fra en beregnet årlig saldoavskrivning på 17 prosent fra og med det inntektsåret bilen ble registrert første gang. Det tas utgangspunkt i bilens listepreis på tidspunktet for førstegangsregistrering. De etterfølgende årene trekkes 17 prosent fra foregående års saldogrunnlag.

Du får kun fradrag for kostnader som refererer seg til den perioden av året du har brukt bilen som yrkesbil. Hvis bilen er kjøpt eller solgt i løpet av året, eller har opphørt å være yrkesbil, skal den beregnede saldoavskrivningen for dette året avkortes forholdsmessig etter det antall dager (365-deler) bilen er brukt i yrket.

Saldoavskrivningsgrunnlaget (det beregnede) for senere år blir ikke påvirket av nevnte avkortning, se eksempel.

Pliktige skjemaer ved regnskapslikning

Du må levere «Bruk av bil» (RF-1125). Krever du fradrag for avskrivninger, skal du levere «Avskrivning» (RF-1084).

Fradrag for kostnader etter sats

Når bilen ikke regnes som yrkesbil, gis det kun fradrag etter sats for yrkeskjøringen.

Det gis fradrag for yrkesbruk med kr 4,05 (kr 4,15 i Tromsø) per km. Satsen gjelder uavhengig av bilens størrelse og omfatter alle ordinære kostnader ved bilholdet. Du får i tillegg fradrag for kostnader til parkering, bompenger, ferge o.l. i den grad de er knyttet til yrkeskjøring.

Bilgodtgjørelse

Regnes bilen som yrkesbil, skal den i utgangspunktet regnskapsliknes. Overskudd/underskudd fastsettes da med utgangspunkt i de faktiske kostnadene som knytter seg til yrkeskjøringen, redusert med privat bruk. Er yrkesbilen bare brukt til kjøring i tjenesten (lønnet arbeid), kan du velge regnskapslikning eller forenklet overskuddsberegning. Ved forenklet overskuddsberegning fastsettes overskuddet etter satser i Skatteetatens takseringsregler. Er godtgjørelsen høyere, regnes differansen som skattepliktig overskudd. Et eventuelt overskudd føres i POST 2.1.4. Ved lavere godtgjørelse, regnes differansen som underskudd. Underskudd føres i POST 3.2.2 hvis du ikke krever minstefradrag.

Satser for 2013:

0–10 000 km kr 4,05 per km (kr 4,15)*

over 10 000 km kr 3,40 per km (kr 3,50)*

(*) Denne satsen gjelder bare skattytere som har arbeidssted i Tromsø. I utlandet er satsen kr 3,90 per km uansett kjørelengde.

Når det blir utbetalt godtgjørelse for yrkeskjøring med el-bil, benyttes en fradragssats på kr 4,20.

Satsene ovenfor økes med kr 1,00 per km per passasjer, kr 0,85 per km for bruk av tilhenger og kr 1,00 per km for kjøring på skogs- eller anleggsvei.

Bolig og annen fast eiendom

I POST 2.8 føres inntekt av bolig og annen fast eiendom i Norge og i utlandet.

Fordel ved bruk av din egen bolig- og fritidseiendom er skattefri. Skattefritaket omfatter:

- selveid enebolig, to- eller flermannsbolig, rekkehus, leilighet mv.
- boenhet i boligselskap
- våningshus på gårdsbruk
- fritidsbolig

Utleieinntekter fra slike boliger, unntatt flermannsboliger, kan også være skattefrie. Boliger hvor utleieinntektene er skattefrie, kalles fritakslignede boliger. Fritidsboliger hvor utleieinntekter er helt eller delvis skattefrie, omtales også som fritakslignede boliger. Vilkårene for at utleieinntekter skal være skattefrie er beskrevet nedenfor.

Skattefrie utleieinntekter fra egen bolig Enebolig/tomannsbolig

Utleieinntekter vil være skattefrie hvis du leier ut hele eller en større del av din egen bolig for inntil kr 20 000 i året, og du ellers bruker den selv som egen bolig. Det er bare utleieinntekter som du får i en utleieperiode, hvor du leier ut hele eller en større del av boligen, som regnes med i forhold til beløpsgrensen på kr 20 000. Utleieinntekter fra en utleieperiode hvor inntil halvparten av boligen leies ut, teller ikke med i forhold til beløpsgrensen. Overskrides beløpsgrensen på kr 20 000, skal boligen regnskapsliknes, og alle utleieinntektene fra boligen blir da skattepliktige, se nedenfor.

Utleieinntektene er også skattefrie hvis du leier ut inntil halvparten av boligen, og du bor i den andre halvparten selv. «Minst halvparten av boligen» betyr at utleieverdien

for den delen du bruker selv, er lik eller høyere enn utleieverdien for den delen du leier ut. Slike utleieinntekter vil likevel bli skattepliktige hvis du leier ut hele eller en større del av boligen for mer enn kr 20 000, se ovenfor.

Med utleieverdi menes en normal utleieverdi for leiligheten/boligdelen på det frie markedet til det formål arealene er brukt til.

Hvis utleieinntektene er skattefrie, kan du ikke kreve fradrag for vedlikehold, forsikring og andre kostnader knyttet til boligen. Det gis imidlertid fradrag for rentekostnader etter de vanlige reglene for gjeldsrenter.

Ved mer omfattende utleie enn nevnt ovenfor, er utleieinntektene skattepliktige. Du vil da ha krav på fradrag for kostnader til vedlikehold, forsikring o.l. som knytter seg til den utleide delen. Hvis boligen i noen av årene 2008–2012 ble fritakslignet, skal vedlikeholdsfradraget reduseres eller falle bort, se «Endring av likningsmåte» SIDE 25.

EKSEMPEL

Enebolig/tomannsbolig eid hele året:

A) Eieren har gjennom hele året brukt halvparten av boligen (regnet etter leieverdi) som egen bolig og har leid ut resten. Utleieinntektene er skattefrie. Eieren får ikke fradrag for kostnader til vedlikehold, forsikring o.l. vedrørende boligen.

B) Eieren har leid ut en større del av boligen (regnet etter utleieverdien) for kr 20 000 i tre måneder og selv bodd i boligen gjennom hele året. Utleieinntektene er skattefrie. Eieren får ikke fradrag for kostnader til vedlikehold, forsikring o.l. vedrørende boligen.

Flermannsboliger

Flermannsbolig er en bolig som består av minst to familieleiligheter og en hybelleilighet med egen inngang og WC. Utleieinntekter fra flermannsboliger er skattepliktige. Fordelen ved egen bruk av slike boliger er skattefrie.

Mer informasjon om skatt ved utleie av bolig finner du i brosjyren «Skatt ved utleie av bolig og fritidseiendom» på skatteetaten.no.

Skattepliktige utleieinntekter

Hvis utleieinntektene er skattepliktige, skal boligen regnskapsliknes (direkteliknes). Det

gis kun fradrag for driftskostnader som knytter seg til den utleide delen av boligen. Hvis driftskostnadene ikke er knyttet til en bestemt del av boligen, gis det fradrag etter en forholdsmessig fordeling. Fordelingen baseres på utleieverdien. Overskudd skal føres i POST 2.8.2 og underskudd i POST 3.3.12. Se «Regnskapslikning» SIDE 24.

Utland

Inntekt av bolig og annen fast eiendom i utlandet føres i POST 2.8.5. Se også «Fast eiendom i utlandet» SIDE 27.

Andelseier i boligselskap

Hvis du har leid ut leiligheten i et slikt omfang at utleieinntektene er skattepliktige, skal leiligheten regnskapsliknes. Reglene om når utleieinntektene er skattefrie/skattepliktige, er som for andre boliger, se ovenfor. Utleieinntektene og din andel av boligselskapets inntekter fører du i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Der føres også vedlikeholds-kostnader mv. som knytter seg til utleid del og din andel av boligselskapets kostnader, se «Regnskapslikning» SIDE 24. Det gis ikke fradrag for husleie/felleskostnader generelt. Avdrag på fellesgjeld og påkostninger på eiendommen er ikke fradragsberettiget. Se nærmere i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Overskudd føres i POST 2.8.2 og underskudd i POST 3.3.12 i selvangivelsen.

Sameiere i boligsameie

Har du leid ut boligen/leiligheten og utleieinntektene er skattepliktige, føres ikke din andel av sameiets inntekter i POST 2.8.1, men i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Reglene om når utleieinntekter er skattefrie/skattepliktige, er som for andre boliger. Der føres også utleieinntekter og vedlikeholdskostnader mv. som knytter seg til utleid del, se «Regnskapslikning» SIDE 24. Det gis ikke fradrag for felleskostnader generelt. Avdrag på fellesgjeld og påkostninger på eiendommen er ikke fradragsberettiget, se nærmere i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Overskudd føres i POST 2.8.2 og underskudd i POST 3.3.12 i selvangivelsen.

Tomt

Nettoinntekt ved utleie av tomt (herunder dyrket mark) utenfor næringsvirksomhet føres i POST 2.8.2. «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189) skal legges ved selvangivelsen. Underskudd føres i POST 3.3.12.

Inntekt ved utleie av fritidseiendom som du selv har brukt

Eier du en fritidsbolig som du selv benytter, herunder fritidsbolig i boligselskap, skattlegges

du ikke for bruken av denne (fritakslignet fritidsbolig). Leier du også ut fritidsboligen, er utleieinntektene skattefrie inntil kr 10 000. Er utleieinntektene høyere, regnes 85 prosent av det overskytende som skattepliktig nettoinntekt. Det gis ikke særskilt fradrag for kostnader til vedlikehold, forsikring o.l. knyttet til fritidseiendommen, da kostnadene forutsettes å være omfattet av fradraget på 15 prosent og fribeløpet på kr 10 000. Bruker du ikke fritidsboligen selv, men leier den ut, er alle utleieinntektene skattepliktige. Du har da krav på fradrag for kostnader til vedlikehold, forsikring o.l., se «Regnskapslikning» SIDE 24. «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189) må fylles ut og legges ved selvangivelsen. Overskudd skal føres i POST 2.8.2 og underskudd i POST 3.3.12.

EKSEMPEL

Fritidseiendom som blir brukt av eier, og som blir leid ut.

Utleieinntekter: kr 15 000
Skattepliktig inntekt ved utleien:

Brutto utleieinntekter	kr 15 000
– fribeløp	kr 10 000
Restbeløp	kr 5 000

Nettoinntekt ved utleie:
kr 5 000 x 85 % = kr 4 250
som skal føres i post 2.8.3.

Nær families bruk

Vederlagsfri bruk av andres bolig og fritidsbolig er skattepliktig for brukeren. Brukes boligen/fritidsbolig vederlagsfritt av en nær slektning som dekker alle driftskostnadene, bl.a. vedlikehold, skal ikke brukeren skattlegges. Eieren beskattes for formuen.

Skattepliktig gevinst ved realisasjon (salg mv.) av bolig, tomt og annen fast eiendom

En eiendom regnes som realisert når eiendomsretten opphører eller overføres til en annen ved f.eks. salg, bytte, makeskifte eller fullstendig ødeleggelse.

Gevinst og tap ved salg mv. av bolig

Gevinst ved salg mv. av bolig er skattefri når du har eid boligen i mer enn ett år når salget finner sted eller avtales, og du har brukt den som egen bolig i minst ett av de to siste årene før salgstidspunktet. Hvis du har oppført boligen selv, vil eiertiden løpe fra du tok boligen i bruk eller den ifølge ferdigattest var oppført. Botiden regnes fra innflyttingsdagen

og fram til det tidspunktet som kommer først av utflyttingsdagen eller dagen da bindende avtale om salg inngås. Utflyttingsdagen regnes med i botiden. Vanligvis vil bare botid i egen eiertid regnes med.

Tap ved salg av bolig kan ikke trekkes fra hvis en eventuell gevinst ville vært skattefri. Hvis kravene til bo- og eiertid ikke er oppfylt, vil gevinst ved salg av bolig være skattepliktig og tap fradragsberettiget. Har du tidligere brukt boligen som fast bolig, og du på grunn av ditt arbeid, din helse eller liknende grunner har vært forhindret fra å bruke den, regnes også den perioden du ikke har brukt boligen som botid. Dette gjelder bare hvis du ikke kjente til eller burde ha kjent til brukshindringen da du ble eier av boligen. Tilsvarende gjelder hvis du av samme årsaker er forhindret fra å flytte inn i den. Reglene om brukshindring gjelder også om boligen leies ut.

Som botid ved ikke-bruk regnes ikke tidsrom der du bor i en annen bolig som du eier. Dette gjelder likevel ikke hvis den andre boligen er en pendlerbolig. Da kan du opparbeide deg botid både i pendlerboligen og den faste boligen samtidig.

Ved salg mv. av tidligere felles bolig etter separasjon eller skilsmisse, skal den ektefellen som er flyttet ut av boligen godskrives den andre ektefells botid. Dette gjelder uavhengig av om den ektefellen som har flyttet ut er eneeier eller deleier, og selv om boligen selges med tap. Tilsvarende gjelder etter samlivsbrudd for tidligere samboere som har eller har hatt felles barn, hvis samlivsbruddet har skjedd i 2004 eller senere. Eventuell skattepliktig gevinst skal føres i POST 3.1.12. Tap skal føres i POST 3.3.6.

Hvis en fast eiendom, som i utgangspunktet kan selges med skattefri gevinst, har større tomt enn det som er naturlig for eiendommen, kan en del av gevinsten bli skattlagt som tomtsalgsgevinst. Oppstår det et tap ved salg av en slik eiendom, kan en del av tapet trekkes fra som tap ved salg av tomt. Se nærmere i brosjyren «Salg mv. av fast eiendom» på skatteetaten.no.

Du må på forespørsel kunne dokumentere/sannsynliggjøre at gevinsten er skattefri/tapet er fradragsberettiget.

Nærmere omtale av reglene og beregningen av skattepliktig gevinst/fradragsberettiget tap finner du i brosjyren «Regler for salg av fast eiendom».

Gevinst og tap ved salg mv. av fritidseiendom

Gevinst ved salg mv. av fritidseiendom er skattefri når eieren selv har brukt fritidseiendommen i minst fem av de siste åtte årene og eid den i mer enn fem år (dette gjelder også andel i boligselskap hvor boenheten brukes til fritidsformål). Eiertiden regnes fra det tidspunktet eiendommen ble kjøpt og til salget finner sted. Har du oppført fritidsboligen selv, regnes eiertiden fra det tidspunktet den er ferdigstilt ifølge ferdigattesten. Har du tatt den i bruk tidligere, regnes eiertiden fra dette tidspunktet. Bare brukstid i egen eiertid regnes med.

Tap kan ikke trekkes fra dersom en eventuell gevinst ville ha vært skattefri.

Nærmere omtale av reglene og om beregning av skattepliktig gevinst/fradragsberettiget tap finner du i brosjyren «Regler for salg av fast eiendom».

Salg mv. av ubebygd tomt

Gevinst/tap ved salg mv. av ubebygd tomt er skattepliktig/fradragsberettiget uansett hvor lenge du har eid den. Om bebygd tomt, se ovenfor under «Gevinst og tap ved salg mv. av bolig».

Salg av gårdsbruk/skogbruk

Gevinst / tap ved salg av alminnelig gårdsbruk eller skogbruk er som hovedregel skattepliktig/fradragsberettiget. Det er likevel hel eller delvis skattefrihet dersom følgende fire vilkår er oppfylt:

- Bruket framstår som et «alminnelig gårdsbruk».
- Selger har eid bruket i minst 6 år (minst 10 år gir full skattefrihet).
- Kjøper må i forhold til selger være arveberettiget etter arveloven kapittel 1 eller 2.
- Vederlaget må ikke overstige 75 prosent av antatt salgsverdi.

Har du solgt hel eller del av landbrukseiendom eid i enkeltpersonforetak, skal du levere blankett RF-1294. Se informasjon på skatteetaten.no.

Gevinst og tap ved salg mv. av fast eiendom i utlandet

Skattepliktig gevinst ved salg mv. av fast eiendom i utlandet skal føres i POST 3.1.11. Fradragsberettiget tap skal føres i POST 3.3.6.

Formue

Bolig- og fritidseiendommer

Det gjelder egne verdsettelsesregler for boligeiendommer, se POST 4.3.2. Fritidseiend-

dommer omfattes ikke av disse reglene.

Likningsverdien for boliger i Norge, føres i POST 4.3.2. For fritidseiendommer i Norge føres likningsverdien i POST 4.3.3 og for utenlandske boliger/fritidseiendommer i POST 4.6.1.

Hvis eiendommen etter sin karakter/sine særtrekk framstår som en helårsbolig, skal den normalt formuesliknes etter reglene for boligeiendommer. Skatteetaten tar utgangspunkt i matrikkelen (landets offisielle register over fast eiendom) ved denne vurderingen. Hva du faktisk bruker eiendommen til, er ikke avgjørende for om eiendommen skal verdsettes som boligeiendom eller fritidseiendom.

Likningsverdien for primærboliger og fritidseiendommer skal settes ned hvis du kan dokumentere at likningsverdien overstiger 30 prosent av eiendommens dokumenterte markedsverdi. For sekundærboliger er grensen satt til 60 prosent. Om en bolig skal verdsettes som primærbolig eller sekundærbolig, se POST 4.3.2.

Markedsverdien må du enten kunne dokumentere ved takst som er gitt av kvalifisert takstmann, eller ved verdivurdering fra eiendomsmegler som har kjennskap til distriktet. Dokumentasjonen må skrive seg fra 1. juli 2013 eller senere. Dokumentasjonen må du ta vare på, men du skal bare sende inn dokumentasjonen hvis Skatteetaten ber om det.

Du kan i utgangspunktet ikke kreve fradrag for kostnader du har hatt ved innhenting av slik dokumentasjon. Om unntak for regnskapsliknede boliger, se «Regnskapslikning» nedenfor. Det må gå fram av taksten/verdivurderingen at eiendommen har vært besikket innvendig og utvendig. Skatteetaten kan se bort fra en takst/verdivurdering hvis den er gitt av en person uten tilstrekkelige kvalifikasjoner, hvis takstarbeidet ikke har vært grundig nok eller hvis takstresultatet framstår som klart uriktig.

Markedsverdien kan du også dokumentere gjennom «observerbar markedsverdi». Med «observerbar markedsverdi» menes den salgsverdien eiendommen eller en tilnærmet lik eiendom i samme område ble solgt for. Salgsverdien kan likevel ikke uten videre brukes hvis eiendommen er solgt til noen i selgerens eller ektefellens/samboerens nære familie, eller hvis selger og kjøper på annen måte har et interessefellesskap. I slike tilfeller må du sannsynliggjøre at salget ikke

er skjedd til underpris, f.eks. ved å innhente en takst.

Særlig om flerboligbygninger

Flerboligbygninger er boligeiendommer med minst fem eller flere useksjonerte boenheter (boliger). En boligseksjon (eierseksjon) med fem eller flere boenheter skal også verdsettes som flerboligbygning.

Flerboligbygninger verdsettes annerledes enn andre boligeiendommer. Likningsverdien utgjør summen av en beregnet verdi for hver enkelt boenhet i bygningen/seksjonen. Verdien på boenheten beregnes etter de samme regler som gjelder for verdsettelsen av ordinære boligeiendommer. Det er boligkalkulatoren på skatteetaten.no som skal brukes for å beregne verdien på den enkelte boenhet. I kalkulatoren skal det gis opplysninger om boligtype (boligtypen skal alltid oppgis å være «leilighet»), byggår (året da boenheten ble ferdigstilt) og boenhetens areal (P-ROM/BOA). Hvis en eier pr. 1. januar 2014 var fast bosatt i en av boenhetene, skal det krysses av for primærbolig i kalkulatoren. Om primærbolig, se POST 4.3.2. De andre boenhetene skal i kalkulatoren oppgis som sekundærboliger.

Du kan benytte skjemaet «Opplysninger om flerboligbygning» (RF-1297) til å gi opplysninger om flerboligbygning i Norge.

Likningsverdien skal føres i POST 4.3.2.

Kan det dokumenteres at likningsverdien overstiger 60 prosent av flerboligbygningens markedsverdi, kan likningsverdien kreves nedsatt. Om krav til dokumentasjon, se forrige side.

Regnskapslikning

Når en bolig- eller fritidseiendom blir fritakslignet gis det ikke fradrag for driftskostnader, f.eks. kostnader til forsikring, festeavgift, eiendomsskatt, kommunale avgifter og vedlikehold.

Eiendom som ikke skal fritakslignes, blir regnskapsliknet. Leieinntektene er da skattepliktige. Regnskapsliknes boligen, gis det bare fradrag for vedlikeholdskostnader mv. som knytter seg til den utleide delen av boligen. Kostnader som knytter seg til den delen av boligen som du bruker selv, er ikke fradragsberettigede. Dette skyldes at fordelen ved bruk av egen bolig er skattefri. Kan vedlikeholdskostnadene mv. ikke knyttes til en bestemt del av boligen, må det foretas en

forholdsmessig fordeling av kostnadene basert på utleieverdien av egen boligdel og utleid del. Dette vil typisk være tilfelle hvor det foretas et ytre vedlikehold av boligen, f.eks. ved maling av hele huset. Det samme gjelder driftskostnader som gjelder hele eiendommen, som f.eks. kommunale avgifter, eiendomsskatt, oppmålingskostnader i forbindelse med formuesverdsettelsen, kostnader til takstmann o.l. ved krav om nedsettelse av likningsverdien, forsikring o.l. Skal en eiendom regnskapsliknes, må du fylle ut og levere «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189).

Vedlikeholdskostnader er kostnader i forbindelse med arbeid som utføres for å bringe eiendommen tilbake til den stand den tidligere har vært i.

Arbeider som fører til en standardforbedring av eiendommen, anses som påkostninger. Bygningsmessige endringer anses også som påkostninger, selv om arbeidet ikke fører til noen standardforbedring eller verdiøkning. Påkostninger kommer ikke direkte til fradrag, men legges til eiendommens kostpris. Dette vil redusere en eventuell skattepliktig gevinst, eller øke et eventuelt fradragsberettiget tap hvis eiendommen senere selges.

Ved avgjørelsen om et arbeid skal regnes som vedlikehold eller påkostning, tas det hensyn til utviklingen med tanke på materialbruk, byggemåter o.l. i tiden som er gått siden eiendommen var ny. Utskifting av eldre deler med nye som etter dagens nivå holder samme standard som de eldre (lav, middels eller høy standard), regnes som vedlikehold.

Forbedringer som erstatter vedlikehold er fradragsberettiget for den delen av kostnaden som gjelder nødvendig vedlikehold. F.eks. vil utskifting av vedovn med en parafinbrenner med tank vanligvis regnes som en forbedring. I et slikt tilfelle kan det gis fradrag for vedlikehold, hvis det likevel hadde vært nødvendig å skifte ut eller reparere vedovnen. Fradraget begrenses til det beløpet vedlikeholdet ville ha kostet. Det samme gjelder når det brukes bedre eller dyrere materialer enn opprinnelige, f.eks. hvis det legges glassert takstein i stedet for ordinær teglstein.

Arbeider som utelukkende består av endringer, er ikke vedlikehold. For eksempel vil riving eller flytting av en vegg for å få et større rom, eller flytting av et bad, ikke regnes som vedlikehold. Det samme gjelder arbeid som foretas for å gjøre om en tidligere

endring, f.eks. ved å flytte en vegg tilbake til sitt opprinnelige sted.

Endring av likningsmåte

Ved endring av likningsmåte gjelder det spesielle regler om begrensning av fradrag for vedlikeholdskostnader. Fradrag for andre driftskostnader, f.eks. kommunale avgifter, gis fullt ut fra og med det året regnskapslikningen starter. Når samme eier er blitt fritakslignet for eiendommen i det forutgående inntektsåret, og utleien av eiendommen varer under halve inntektsåret (inntil 182 dager), gis det ikke fradrag for vedlikeholdskostnader i det første året med regnskapslikning. Som utleie regnes all utleie i inntektsåret uavhengig av utleiens omfang, herunder utleie i tidsrom av året hvor eieren selv har bodd i minst halvparten av boligen. Varer utleieperioden lenger, skal vedlikeholdskostnader utover kr 10 000 og som knytter seg til utleid del, reduseres med 10 prosent for hvert år eieren er blitt fritakslignet i løpet av de siste fem inntektsårene.

Utleid næringseiendom

Likningsverdien av utleid næringseiendom skal fastsettes med utgangspunkt i eiers faktiske utleieinntekter. Dette gjelder både for eiendommer som ligger i Norge og eiendommer som ligger i utlandet. Likningsverdien beregnes på skjemaet «Formue av næringseiendom» (RF-1098). Se nærmere informasjon i rettledningen, RF-1099.

Ikke-utleid norsk næringseiendom

Likningsverdien av ikke-utleid norsk næringseiendom skal beregnes etter en sjablongmetode basert på eiendommens beliggenhet, eiendomstype og areal. Du må benytte kalkulator for ikke-utleid næringseiendom på skatteetaten.no for å kunne regne ut likningsverdien. Leverte du RF-1098 for eiendommen i fjor og fylte ut opplysningsfeltene for ikke-utleid næringseiendom, har Skatteetaten forhåndsutfyllt et forslag til likningsverdi for deg basert på disse opplysningene. Dersom den forhåndsutfylte likningsverdien er riktig, trenger du ikke

dommens markedsverdi. Markedsverdien kan f.eks. dokumenteres med takst eller verdi-vurdering. Dokumentasjonen skal bare fremlegges hvis Skatteetaten ber om det. Denne regelen gjelder både for eiendommer som ligger i Norge og eiendommer som ligger i utlandet.

Ektefeller, registrerte partnere og meldepliktige samboere

Ektefeller

Ektefeller er to personer som er gift med hverandre i henhold til ekteskapsloven. Likestilt med slikt ekteskap er ekteskap inngått i utlandet og som anerkjennes i Norge.

Registrerte partnere

Registrerte partnere er to personer som har inngått partnerskap i henhold til partnerskapsloven. Når skatteloven bruker begrepet ektefeller, gjelder dette også registrerte partnere.

Meldepliktige samboere

Samboere er to personer av samme eller forskjellig kjønn som bor sammen og som ikke er gift/registrerte partnere. Her behandles kun meldepliktige samboere. Andre samboere (ikke meldepliktige), se «Samboere» SIDE 36.

Følgende samboere med meldeplikt til NAV faller inn under begrepet «meldepliktige samboere» i skatterettslig forstand:

- tidligere ektefeller/registrerte partnere som er blitt samboere, og hvor minst en av dem har rett til pensjon fra folketrygden eller avtalefestet pensjon med statstilskudd (AFP)
- samboere som har eller har hatt felles barn, og hvor minst en av samboerne har rett til pensjon fra folketrygden eller avtalefestet pensjon med statstilskudd (AFP)

Er begge samboerne innvilget pensjon fra folketrygden som enslige før 1. januar 1994, og samboerskapet ble etablert før denne dato, regnes de likevel ikke som meldepliktige samboere.

All omtale av skatteregler for ektefeller i denne rettledningen gjelder også for meldepliktige samboere med mindre noe annet er særskilt nevnt.

Selvangivelsesplikt

Ektefeller skal levere hver sin selvangivelse. Gjenlevende ektefelle som sitter i uskiftet bo,

VEDLIKEHOLDSFRADRAGET BEREGNES SLIK:

Antall år med fritakslikning i løpet av de siste fem inntektsårene:

Antall år	Fradrag for vedlikeholdskostnader som knytter seg til utleid del gis med:
0 år	Fullt fradrag
1 år	kr 10 000 + 90 % av det som overstiger kr 10 000
2 år	kr 10 000 + 80 % av det som overstiger kr 10 000
3 år	kr 10 000 + 70 % av det som overstiger kr 10 000
4 år	kr 10 000 + 60 % av det som overstiger kr 10 000
5 år	kr 10 000 + 50 % av det som overstiger kr 10 000

Annen fast eiendom

Næringseiendom – formue

Likningsverdien av næringseiendom må beregnes hvert inntektsår. Det er forskjellige regler for utleide og ikke-utleide næringseiendommer. Som næringseiendom regnes bl.a. kontor, lager, butikk, verksted, fabrikk og tomter. Fritidseiendom som leies ut i eiers virksomhet, regnes også som næringseiendom. Reglene om utleid næringseiendom gjelder også for slike eiendommer som ligger i utlandet. Reglene om ikke-utleid næringseiendom gjelder imidlertid ikke for ikke-utleid næringseiendom i utlandet. Om verdsettelse av ikke-utleid næringseiendom i utlandet, se takseringsreglene § 2-1-1.

Følgende eiendommer anses likevel ikke som næringseiendom:

- jord- og skogbrukseiendom
- kraftanlegg

levere RF-1098. Er den ikke riktig, må du fylle ut RF-1098 og overføre riktig beløp til selvangivelsen. Er f.eks. opplysningene om areal og eiendomstype i skjemaet fra i fjor ikke lenger riktig, må du gi opplysninger på RF-1098. Du må også fylle ut RF-1098 hvis eiendommen går fra å være ikke-utleid til å være utleid, og omvendt. Er det ikke forhåndsutfyllt noe beløp i selvangivelsen, f.eks. fordi du har kjøpt eiendommen i 2013, må du også fylle ut skjemaet RF-1098 og overføre likningsverdien til selvangivelsen. Se nærmere informasjon i rettledningen til skjemaet, RF-1099.

Maksimalgrense (sikkerhetsventil)

Likningsverdien for næringseiendom skal settes ned etter krav fra skattyter dersom den overstiger 60 prosent av eiendommens dokumenterte markedsverdi. Nedssettelse forutsetter at du kan dokumentere eien-

plikter å levere egen selvangivelse for avdødes inntekt i dødsåret. Avdødes forhåndsutfylte selvangivelse kan gjenlevende ektefelle få tilsendt ved å ta kontakt med Skatteetaten.

Likning under ett

Gift før 1. november 2012

Ektefeller som har giftet seg 31. oktober 2012 eller tidligere, skal liknes under ett. Formuen liknes alltid felles med dobbelt formuesfradrag. Inntekten (nettoinntekten og personinntekten) liknes enten felles i skatteklasser 2 eller særskilt i skatteklasser 1.

Ved felles likning i skatteklasser 2 blir skatten fordelt forholdsmessig mellom ektefellene ut fra den formue/inntekt hver av dem har.

Trygdeavgiften skal beregnes av den enkeltes personinntekt (lønn, pensjon, arbeidsavklaringspenger, introduksjonsstønning, engangsutbetaling fra visse pensjonsavtaler mv.) uavhengig av om ektefellenes inntekt liknes felles eller særskilt.

Særskilt likning av inntekt

Det beregnes 28 prosent kommune-, fylkeskommune- og fellesskatt av hver ektefelles nettoinntekt etter at den er redusert med et personfradrag på kr 94 300.

For bosatte i Finnmark og visse kommuner i Nord-Troms beregnes det 24,5 prosent kommune-, fylkeskommune- og fellesskatt av ektefellenes samlede nettoinntekt etter at den er redusert med et personfradrag på kroner 94 300 og et særskilt inntektsfradrag på kroner 30 000. Ved beregning av toppskatt på ektefellenes samlede personinntekt, gis et fradrag i personinntekten på kr 509 600.

Om skattesatser, se SIDE 47.

Frdragene beregnes automatisk og skal ikke føres i selvangivelsen.

Hvilken likningsmåte er gunstigst?

Skatteetaten beregner skatten på den måten som er gunstigst for ektefellene, basert på den fordeling av kapitalinntekter og kapitalkostnader som ektefellene har valgt i sine selvangivelser.

I utgangspunktet kan følgende legges til grunn:

- Har hver av ektefellene en nettoinntekt på kr 47 150 eller høyere, er særskilt likning gunstigst eller like gunstig som felles likning. I slike tilfeller gjennomføres særskilt likning.

EKSEMPEL

Eksempel (utenom Finnmark og Nord-Troms):

Ektefellene har mottatt følgende forhåndsutfylte selvangivelser:

Ektefelle A:

Lønn		kr	441 000	(personinntekt)
Minstefradrag	–	kr	81 300	
Renteinntekter		kr	150 350	
Nettoinntekt		kr	510 050	

Ektefelle B:

Lønn		kr	100 000	(personinntekt)
Minstefradrag	–	kr	40 000	
Gjeldsrenter	–	kr	53 000	
Nettoinntekt		kr	7 000	

Hvis ektefelle A i selvangivelsen overfører f.eks. kr 40 150 av renteinntektene til B, vil B få en nettoinntekt på kr 47 150 og A en nettoinntekt på kr 469 900. Ektefellene vil ved en slik overføring få utnyttet hvert sitt personfradrag (kr 47 150) fullt ut. De vil da få kr 11 242 lavere samlet skatt enn de ville fått uten en slik overføring (kr 40 150 x 28 %). Samme skattereduksjon oppnås hvis B i stedet overfører kr 40 150 av sine gjeldsrenter til A.

- Har begge ektefeller personinntekt som til sammen ikke er høyere enn kr 509 600, og en av ektefellene har en lavere nettoinntekt enn kr 47 150, vil felles likning som regel være gunstigste likningsmåte.
- Er ektefellenes samlede personinntekt høyere enn kr 509 600, og en av dem har en lavere nettoinntekt enn kr 47 150, vil særskilt likning gi ektefellene lavere toppskatt av personinntekten enn ved felles likning, men høyere kommune-, fylkeskommune- og fellesskatt av nettoinntekten. Hvilken likningsmåte som i et slikt tilfelle vil være gunstigst, vil være avhengig av hvor høy personinntekten er, og hvor lav nettoinntekten er. I slike tilfeller velger Skatteetaten den likningsmåten som er gunstigst for ektefellene sett under ett.

Er felles likning gunstigst, kan ektefellene likevel kreve at inntektene liknes særskilt.

Ektefeller som har kapitalinntekter/kapitalkostnader, kan fritt velge i hvilken selvangivelse de vil føre disse (se nedenfor). Hvis det er mulig for ektefellene å fordele/overføre disse mellom seg slik at ingen av dem får en lavere nettoinntekt enn kr 47 150 (kr 62 150 i Finnmark og Nord-Troms), kan dette være fordelaktig for ektefellene sett under ett, se eksempel. Selv om det ikke er mulig å få den laveste inntekten opp på dette nivået, kan ektefellene likevel være tjent med å få den laveste inntekten så høy som mulig. Dette for

å få benyttet størst mulig del av personfradraget når særskilt likning er gunstigste likningsmåte.

Skattebesparelsen utgjør kr 28 for hver kr 100 som den laveste nettoinntekten øker med, inntil den utgjør kr 47 150 (personfradraget i skatteklasser 1).

I Finnmark og Nord-Troms utgjør skattebesparelsen kr 24,50 for hver kr 100 som den laveste nettoinntekten øker med, inntil nettoinntekten utgjør kr 62 150 (personfradraget i skatteklasser 1 (kr 47 150) og særskilt inntektsfradrag (kr 15 000)).

For alderspensjonister kan hensynet til å få utnyttet skattefradraget for pensjonsinntekt tilsi en annen fordeling, se temaet «Skattefradrag for pensjonsinntekt og skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt», SIDE 36.

For gift uførepensjonist som får skattebegrensning beregnet individuelt, kan også hensynet til å få utnyttet skattebegrensningen best mulig tilsi en annen fordeling, se temaet «Skattefradrag for pensjonsinntekt og skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt» SIDE 36 og skatteetaten.no.

Fordeling av inntekter og kostnader mellom ektefeller

Arbeidsinntekt, næringsinntekt, pensjon, trygdeytelser, mv. skal føres i selvangivelsen til den av ektefellene, som har utført arbeidet eller som er berettiget til pensjonen mv. Det

samme gjelder underholdsbidrag fra tidligere ektefelle. Kostnader som knytter seg til nevnte inntekter føres også i selvangivelsen til den ektefelle som har utført arbeidet eller som er berettiget til pensjonen mv.

Ektefeller kan velge i hvilken selvangivelse de vil føre renteinntekter, aksjeutbytte, inntekter fra utleie og gevinst ved salg av eiendom, andel av inntekter i boligsameie/boligselskap og andre kapitalinntekter. Det samme gjelder særfradrag for store sykdomsutgifter, foreldrebetaling (utgifter til pass og stell av barn) og kapitalkostnader som for eksempel gjeldsrenter, andel av kostnader i boligselskap/boligsameie og tap ved salg av aksjer og fast eiendom. Hvis ektefellene ikke er enige, skal inntektene og kostnadene føres i selvangivelsen til den som har opptjent inntekten eller har hatt betalingsforpliktelsen. Tidligere års underskudd (POST 3.3.11) skal føres i selvangivelsen til den som har slikt underskudd.

Bor ektefellene varig atskilt, eller har de giftet seg etter 31. oktober 2012, se «Likning hver for seg» nedenfor.

Skattemessig bosatt i Norge bare en del av året

Ovennevnte beløp/beregninger gjelder ikke skattytere som bare har vært skattemessig bosatt i Norge en del av året.

For at en overføring av renteinntekter/gjeldsrenter mv. mellom ektefeller skal føre til lavere skatt, må ektefellenes samlede personinntekt være høyere enn kr 509 600 og en av dem må ha en lavere nettoinntekt enn kr 47 150 (kr 62 150 i Finnmark/Nord-Troms) før overføringen.

Gjenlevende ektefelle i uskifte

I dødsåret liknes gjenlevende ektefelle som sitter i uskifte for sin og avdødes inntekt. Inntektene liknes felles i skatteklasser 2 eller særskilt i skatteklasser 1, avhengig av hva som gir lavest samlet skatt. Hele formuen ved årets slutt liknes under ett (med dobbelt formuesfradrag) hos gjenlevende ektefelle.

For etterfølgende år liknes gjenlevende ektefelle som enslig skattyter for all inntekt og formue i uskifteboet.

Likning hver for seg

Gift etter 31. oktober 2012

Ektefeller som giftet seg etter 31. oktober

2012 skal vanligvis liknes hver for seg. Ektefeller som liknes hver for seg, liknes som to selvstendige skattytere for sin egen formue og inntekt og med personfradrag fastsatt etter forholdene til hver enkelt. Hver av dem liknes i skatteklasser 1. Den ektefellen som har lavest inntekt (POST 3.6), kan imidlertid kreve å bli liknet under ett med den andre ektefellen hvis de før utløpet av innteksåret har stiftet felles hjem. Kravet settes fram i selvangivelsens POST 5.0 (Tilleggsopplysninger).

Ektefeller som bor atskilt

Ektefeller som bor varig atskilt, f.eks. fordi den ene av ektefellene bor på institusjon, skal liknes hver for seg.

Likning hver for seg skal også gjennomføres når ektefellene er fast bosatt i forskjellige kommuner og ikke har felles hjem, f.eks. på grunn av sitt arbeid og ektefellene heller ikke har felles hjemmeboende barn.

Separert/skilt

Ektefeller som var separert/skilt eller hadde flyttet fra hverandre ved utgangen av 2013, skal liknes hver for seg. Inntekt av næringsvirksomhet, lønn, pensjon og liknende skatlegges hos den av ektefellene som har opptjent inntekten. Fradragsposter som knytter seg til bestemte inntekter, føres som fradrag hos den ektefellen som skatlegges for den aktuelle inntekten. Dette vil f.eks. gjelde minstefradrag, fagforeningskontingent og kostnader til arbeidsreise mellom hjem og fast arbeidssted.

Gjeldsrenter og andre kostnader som ikke er knyttet til bestemte inntekter, føres i utgangspunktet til fradrag hos den som har dekket kostnaden.

Gjeldsrenter som er påløpt i separasjonsåret, skal føres som fradrag hos den som er ansvarlig for gjelden, hvis de ikke er enige om en annen fordeling. Er begge ektefellene ansvarlige for gjelden, fordeles gjeldsrentene likt såfram det ikke foreligger opplysninger om at ektefellene hefter ulikt for gjelden. Den valgte fordelingen av felles formue/avkastning og gjeld/renter i selvangivelsen for separasjonsåret er ikke juridisk bindende for det endelige oppgjøret mellom ektefellene. Er skifteoppgjøret ikke gjennomført, og ektefellene er uenige om fordelingen av fellesformue/avkastning og gjeld/renter, skal særreie formuesbeskattes hos eieren av eiendelen, selv om den andre ektefellen tilkjennes bruksretten til eiendelen, f.eks. boligen. Eiendeler som er felleseie formuesbeskattes

med en halvpart på hver. Avkastningen beskattes hos den av ektefellene som er eier av eiendelen. Gjeld fordeles til fradrag med en halvpart på hver, med mindre det godtgjøres en annen fordeling. Gjeldsrenter fordeles på samme måte som gjelden.

Den ektefellen som det meste av separasjonsåret forsørget den andre, kan kreve personfradrag i skatteklasser 2 (kr 94 300) i stedet for å få fradrag for eventuelt betalt underholdsbidrag til ektefellen, se POST 3.3.3. Krav om skatteklasser 2 settes fram i selvangivelsens POST 5.0 (Tilleggsopplysninger).

Omsorg for barn

Den som har omsorgen alene for barn under 18 år etter samlivsbruddet og som mottar utvidet barnetrygd fra NAV, vil ha rett til særfradrag for enslig forsørger. Særfradraget er innført fra og med 2013 og erstatter reglene om ligning av enslige forsørgere i skatteklasser 2. Se «Særfradrag for enslig forsørger» SIDE 14 og 40.

Fast eiendom i utlandet

Formue i, inntekt av og gevinst ved salg av fast eiendom i utlandet er i utgangspunktet skattepliktig til Norge. Dette vil også gjelde for andeler i ferieanlegg («timeshare») i utlandet og andeler i utenlandske «timeshare»-selskaper når disse anses som fast eiendom.

Når formue i, inntekt av og gevinst ved salg av fast eiendom i utlandet ikke er skattepliktig til Norge, må du likevel gjøre rede for inntekten mv. i selvangivelsen eller i et eget vedlegg.

Inntekt av fast eiendom i utlandet

Inntekt av fast eiendom i utlandet er i utgangspunktet skattepliktig til Norge. Når den faste eiendommen ligger i et land som Norge har en skatteavtale med, og skatteavtalen gir anvisning på fordelingsmetoden for å unngå dobbeltbeskatning, skal inntekten av den faste eiendommen ikke beskattes i Norge. Du finner en oversikt over hvilke land dette gjelder på SIDE 28.

Når inntekt av fast eiendom i utlandet er skattepliktig til Norge, skal inntekten fastsettes etter norske regler. Egen bruk av bolig/fritidsbolig i utlandet er skattefri på samme måte som når boligen/fritidsboligen ligger i Norge. Leier du også ut fritidsboligen i utlandet, er utleieinntektene skattefrie med inntil kr 10 000. Er utleieinntektene høyere, regnes 85 prosent av det overskytende som

skattepliktig nettoinntekt. Netto overskudd føres i POST 2.8.5. Se «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22.

Skattepliktige leieinntekter av fast eiendom i utlandet, skal føres i POST 2.8.5. Du må fylle ut og levere skjemaet «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Underskudd ved utleie føres i POST 3.3.12. Du skal ikke levere skjema RF-1189 hvis dere bruker fritidseiendommen selv.

Det kan kreves fradrag i norsk skatt for utenlandsk skatt som anses som en formues- eller inntektsskatt. Krever du slikt fradrag, må betalingen av den utenlandske skatten dokumenteres. Du må også levere skjemaet «Fradrag for skatt betalt i utlandet av personkreditfradrag» (RF-1147), se rettledningen til skjemaet, RF-1148.

Det kan ikke kreves fradrag i norsk skatt for utenlandsk eiendomsskatt. Når inntekten av den faste eiendommen i utlandet er skattepliktig til Norge, kan det kreves fradrag i inntekten for eiendomsskatt som er betalt i utlandet. Når bruken av den faste eiendommen i utlandet er skattefri i Norge, kan det ikke kreves fradrag for utenlandsk eiendomsskatt eller annen skatt betalt i utlandet. Om slikt bruk, se «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22.

Gevinst/tap ved salg av fast eiendom i utlandet

Gevinst ved salg eller annen realisasjon av fast eiendom i utlandet er i utgangspunktet skattepliktig til Norge. Tap ved salg av fast eiendom i utlandet er i utgangspunktet fradragsberettiget. Se «Bolig og annen fast eiendom» SIDE 22.

Når den faste eiendommen ligger i et land som Norge har en skatteavtale med, og skatteavtalen gir anvisning på fordelingsmetoden for å unngå dobbeltbeskatning, skal gevinsten ikke beskattes i Norge. Du har da heller ikke fradragsrett for tap. Du finner en oversikt over hvilke land dette gjelder til i tabellen til høyre.

Skattepliktig gevinst ved salg eller annen realisasjon av fast eiendom i utlandet skal føres i POST 3.1.11.

Krever du fradrag i norsk skatt for skatt betalt i utlandet på gevinsten, må betalingen dokumenteres. Du må også levere skjemaet «Fradrag for skatt betalt i utlandet av personkreditfradrag» (RF-1147), se rettledningen RF-1148.

Tap ved salg eller annen realisasjon av fast eiendom i utlandet som er fradragsberettiget i Norge, føres i POST 3.3.6. Du må gi opplysninger om eiendommen og om hvordan du har beregnet tapet. Skatteetaten kan kreve dokumentasjon.

Hvis eiendommen ligger i et av de landene som er nevnt nedenfor, skal formue og inntekt ikke beskattes i Norge. Det vil ikke gis fullt fradrag for gjeld og gjeldsrenter. Eier du bare bolig eller fritidsbolig i Belgia, Bulgaria, Italia, Malta eller Tyskland, gis det likevel fullt fradrag for gjeldsrenter.

- Barbados
- Belgia
- Benin
- Bosnia-Hercegovina
- Brasil
- Bulgaria
- Filippinene
- Indonesia
- Israel
- Italia
- Kenya
- Kina
- Kroatia
- Malta
- Marokko
- Montenegro
- Nederlandske Antiller
- Serbia
- Sri Lanka
- Tunisia
- Tyskland
- USA
- Zimbabwe

Hvis eiendommen ligger i et av de landene som er nevnt nedenfor, skal inntekt ikke beskattes i Norge. Det vil ikke gis fullt fradrag for gjeldsrenter.

- Egypt
- Elfenbenskysten
- Jamaica
- Malaysia
- Pakistan
- Sør-Korea
- Trinidad og Tobago
- Zambia

Hvis eiendommen ligger i Mexico skal formuen ikke beskattes i Norge. Det vil ikke gis fullt fradrag for gjeld.

Formue i fast eiendom i utlandet

Formue i fast eiendom er i utgangspunktet skattepliktig til Norge. Når den faste eiendommen ligger i et land som Norge har en skatteavtale med, og skatteavtalen gir anvisning på fordelingsmetoden for å unngå dobbeltbeskatning, skal formue i den faste eiendommen ikke beskattes i Norge. Du finner en oversikt over hvilke land dette gjelder i spalten til venstre. All formue i fast eiendom i utlandet må likevel oppgis i selvangivelsen. Oppgi også i hvilket land eiendommen ligger.

Formue i fast eiendom i utlandet skal føres i POST 4.6.1, herunder fast eiendom som ikke er skattepliktig i Norge. Likningsverdien skal fastsettes etter norske regler. Om verdsettelse, se POSTENE 4.3.3 og 4.3.5. Boligeiendommer i utlandet verdsettes på samme måte som fritidseiendommer i Norge. Om verdsettelse av fritidseiendommer, se POST 4.3.3.

Er det ikke fastsatt noen norsk likningsverdi tidligere, vil Skatteetaten fylle ut denne posten. Skatteetaten trenger opplysninger om hva slags eiendom det er (fritidseiendom, tomt mv.), hvilket land den ligger i, når den ble kjøpt (dato), kjøpesum og salgsverdi hvis det foreligger. Den eiendomsverdien som er fastsatt av utenlandske skattemyndigheter, skal ikke legges til grunn.

Har du gitt opplysninger om eiendommen i selvangivelsen for 2012, skal likningsverdien være forhåndsutfyllt i selvangivelsen.

Er eiendommen en utleid næringseiendom, skal du fylle ut skjemaet «Formue av næringseiendom» (RF-1098), se POST 4.3.5.

Fradrag for gjeld og gjeldsrenter

Har du lån i utlandet, må du dokumentere hva du har betalt i gjeldsrenter. Renter av gjeld til utenlandske fordringshavere er bare fradragsberettiget dersom rentekostnaden dokumenteres. Skatteetaten kan gi nærmere opplysninger om hvilken dokumentasjon som kreves.

Du får ikke fullt fradrag for gjeld/gjeldsrenter når formue/inntekt av den faste eiendommen i utlandet er unntatt fra beskatning i Norge etter en skatteavtale. Du finner en oversikt over hvilke land dette gjelder til venstre.

Det er særskilte regler hvis du eier bolig eller fritidsbolig i et annet EØS-land, og formue, inntekt og gevinst er skattefri i Norge etter skatteavtalen med det landet boligen eller fritidsboligen ligger. Da får du likevel fullt fradrag for gjeld og gjeldsrenter. For

inntektsåret 2013 gjelder dette hvis du har bolig eller fritidsbolig i Belgia, Bulgaria, Italia, Malta og Tyskland. Har du krevd fradrag for gjeld og/eller gjeldsrenter i det landet der boligen eller fritidsboligen ligger, får du ikke trekke fra dette beløpet i Norge. Du må derfor opplyse om hvilke fradrag du har krevd i det landet der boligen eller fritidsboligen ligger i POST 5.0 Tilleggsopplysninger.

I de tilfeller gjeld/gjeldsrenter skal begrenses, fordeles samlet gjeld og gjeldsrenter i Norge og utlandet etter en fordelingsnøkkel basert på forholdet mellom verdien av fast eiendom som ikke beskattes i Norge, og verdien av skattyters samlede eiendeler. Gjeld og gjeldsrenter som ved fordelingen tilordnes fast eiendom i utlandet, er ikke fradragsberettiget i Norge. Det skal anvendes samme fordelingsnøkkel for gjeld og gjeldsrenter. For ektefeller skal begges gjeld og gjeldsrenter tas med i fordelingen. Det er verdiene per 31. desember i inntektsåret som skal legges til grunn. Dette innebærer at fradraget for gjeld/gjeldsrenter bare skal begrenses når skattyter eier fast eiendom i utlandet ved årsskiftet.

Det skal foretas gjelds- og gjeldsrentefordeling selv om det ikke skjer noen beskatning av den faste eiendommen i utlandet.

Verdien av fast eiendom i utlandet og skattyters øvrige samlede eiendeler skal fastsettes til norsk likningsverdi (skattemessig formuesverdi). Om verdsettelsen, se foran. Formue i Norge er skattepliktig formue etter fradrag for fribeløp i kontanter, innbo og annet løsøre.

Skatteetaten fastsetter verdien av fast eiendom i utlandet og fordeler gjeld og gjeldsrenter på bakgrunn av opplysningene i selvangivelsen. Reglene om gjelds- og gjeldsrentefordeling gjelder også i de tilfeller hvor andeler i ferieanlegg («timeshare») i utlandet og utenlandske «timeshare»-selskaper regnes som fast eiendom som ikke beskattes i Norge.

Festetomter til bolig- og fritidshus

Festerettigheter i tomt til bolig- og fritidshus regnes alltid som tidsubegrensede (stetsevarige). Det er egne skatteregler for slike festeforhold.

Festetomter til fritidshus

Du skal som fester formuesbeskattes som om du var eier av tomten. Verdien av tomten skal derfor inngå som en del av likningsverdien

knyttet til bygningen(e). Formuesverdien av eiendommen (inkludert tomten) skal føres i POST 4.3.3. Hvis du tidligere ikke selv har lagt til verdien for tomten til likningsverdien av bygningen, vil tillegget for verdien av tomten ikke inngå i den forhåndsutfylte likningsverdien for 2013. Du må i så fall øke det forhåndsutfylte beløpet i POST 4.3.3. Tillegget for tomten ble i 2008 sjablongmessig satt til 10 ganger den årlige festeavgiften for 2008. For 2013 skal likningsverdien settes til 13,31 ganger den årlige festeavgiften for 2008.

Du har krav på gjeldsfradrag på grunn av forpliktelsen til å betale festeavgift (kapitalisert festeavgift). For 2013 utgjør gjeldsfradraget 10 ganger den årlige festeavgiften. Er festeavgiften endret i løpet av året, brukes den som gjelder ved årets utgang. Gjeldsfradraget skal føres i POST 4.8.1.

Boligsameiere

For boligsameiere med fritidsbolig i bygning(er) på festet grunn skal gjeldsfradraget være forhåndsutfylt dersom boligsameiet har sendt likningsoppgaver til Skatteetaten. Se POST 4.8.1. Den enkelte sameier må selv øke likningsverdien i POST 4.3.3. etter retningslinjene ovenfor. Opplysninger om din andel av festeavgiften for 2008 får du fra boligsameiet.

Andelshavere i borettslag

For andelshavere i boligselskaper med fritidsbolig i bygning(er) på festet grunn skal gjeldsfradraget og likningsverdien være forhåndsutfylt hvis boligsameiet har sendt likningsoppgaver til Skatteetaten. Se oppgaven fra selskapet og POST 4.3.3 og 4.8.1.

Nedsettelse av likningsverdi

Dersom forhøyelsen fører til at eiendommens likningsverdi vesentlig overstiger takstnivået for sammenlignbare eiendommer ellers i kommunen, eller 30 prosent av markedsverdien, kan festeren kreve den satt ned. Se nærmere om dette i «Bolig og annen fast eiendom» på SIDE 22.

Festetomter til bolighus

Verdien av tomten inngår som en del av formuesverdien av boligeiendommen. Om formuesbeskatningen av boligen, se POST 4.3.2.

Du har krav på gjeldsfradrag på grunn av forpliktelsen til å betale festeavgift (kapitalisert festeavgift). For 2013 utgjør gjeldsfradraget 10 ganger den årlige festeavgiften. Er festeavgiften endret i løpet av året, brukes den festeavgiften som gjelder ved årets utgang. Gjeldsfradraget skal føres i POST 4.8.1.

Boligsameiere

For boligsameiere med bygning(er) på festet grunn skal gjeldsfradraget være forhåndsutfylt hvis boligsameiet har sendt likningsoppgaver til Skatteetaten, se POST 4.8.1.

Andelshavere i borettslag eller boligaksjeselskap

For andelshavere i boligselskaper med bygning(er) på festet grunn skal gjeldsfradraget være forhåndsutfylt hvis boligselskapet har sendt oppgaver til Skatteetaten. Se oppgaven fra selskapet og POST 4.8.1.

Bortfester

Bortfester skal ikke formuesbeskattes for den bortfestede tomtens verdi. Bortfester er i stedet formuesskattepliktig for sin rett til å kreve festeavgift, dvs. en kapitalisert verdi av festeavgiften. For 2013 utgjør beløpet 10 ganger den årlige festeavgiften. Er festeavgiften endret i løpet av året, benyttes den festeavgiften som gjelder ved årets utgang. Bortfester skal føre den kapitaliserte verdien av festeavgiften i POST 4.5.4.

Hvis den bortfestede tomten inngår i det forhåndsutfylte beløpet, må den bortfestede tomtens verdi trekkes ut. Er hele eiendommen bortfestet, strykes hele likningsverdien. For informasjon om hvordan denne reduksjonen skal foretas, se skatteetaten.no/festetomt.

Foreldre og barn

Hvem regnes som foreldre?

Fosterforeldre regnes som barnets foreldre når fosterforholdet har karakter av adopsjon og fosterforeldrene ikke mottar fosterhjemsgodtgjørelse. Er foreldreansvar tilkjent på rettslig grunnlag, og vedkommende rent faktisk har omsorgen for barnet, har forholdet karakter av adopsjon.

Likning av barn

Barn 12 år eller yngre (født i 2001 eller senere)

Lønnsutbetalinger på kr 10 000 eller lavere til barn som er 12 år eller yngre ved inntektsårets utgang, er skattefrie. Overskytende beløp er skattepliktig og legges til foreldrenes inntekt. Formuen og den skattepliktige inntekten til barn skal som hovedregel liknes med en halvpart på hver av foreldrene når foreldrene bor sammen. Foreldrene kan kreve en annen fordeling. Når foreldrene ikke bor sammen ved inntektsårets utgang, skal barnets formue og inntekt i utgangspunktet liknes hos den av foreldrene som barnet er registrert bosatt sammen med i folkeregisteret ved inntekts-

årets utgang. Denne forelderen kan likevel kreve at barnet liknes sammen med den som har hatt omsorgen det meste av året.

Bor den av foreldrene som blir liknet for barnets formue og inntekt sammen med en annen person, som ikke har adoptert barnet, skal barnets formue/inntekt normalt liknes hos den som er barnets mor eller far. Er denne forelderen gift, skal barnets formue og inntekt liknes med en halvpart på hver av ektefellene. Den av ektefellene som ikke er særkullsbarnets biologiske mor eller far og som heller ikke har adoptert barnet, kan kreve at barnets formue og inntekt tas med hos den andre ektefellen.

Barnet liknes som selvstendig skattyter hvis barnets foreldre ikke lever. Barnet liknes selvstendig også når det ikke bor sammen med foreldrene fordi begge foreldrene er fratatt foreldreansvaret, eller er fratatt den daglige omsorgen for barnet.

Barn og ungdom 13 til 16 år (født 1997 til 2000)

Barn og ungdom som er fylt 13 år ved inntektsårets utgang, og som har hatt inntekt av eget arbeid, skal sende egen selvangivelse over arbeidsinntekten sin. Annen inntekt og formue skal liknes på foreldrene på samme måte som for yngre barn, se ovenfor. For barn av samboere er vanligvis slik inntekt og formue forhåndsutfylt i morens selvangivelse.

Ungdom 17 år eller eldre (født i 1996 eller tidligere)

Ungdom som er 17 år eller eldre ved inntektsårets utgang, skal levere egen selvangivelse over hele sin formue og inntekt.

Engangserstatning og forsikringsutbetaling til barn og ungdom

Det gjelder særlige regler om fritak fra formuesskatt for barn og unge under 22 år for det beløp de har mottatt som engangserstatning eller forsikringsutbetaling for personskade eller tap av forsørger. Avkastning (renter mv.) av erstatningsbeløpet kan liknes særskilt på barnet, også der barnet liknes sammen med foreldre (barn under 17 år).

Følgende utbetalinger til barn og ungdom under 22 år unntas fra skatt på formuen:

- Engangserstatning for personskade eller tap av forsørger
- Engangsutbetaling av ulykkes-, sykdoms- eller uføreforsikring ved skade, sykdom eller lyte

- Engangsutbetaling av ulykkesforsikring eller dødsfallsforsikring ved tap av forsørger

For skadeserstatninger kreves det at erstatningen er utmålt etter prinsippene i skadeserstatningsloven kapittel 3, eller yrkesskadeforsikringsloven. Ved personskader hos barnet stilles ikke krav til nedsatt ervervsevne.

Formuesskattefritaket gjelder frem til og med inntektsåret barnet/ungdommen fyller 21 år.

Fritaket for formuesskatt gjelder uavhengig av hvordan beløpet er plassert, for eksempel i bankinnskudd, livrenteforsikring, eiendom, bil osv. Det må være tilstrekkelig sammenheng mellom forsikrings-/erstatningsbeløpet og plasseringen. Skattefritaket er begrenset til opprinnelig forsikrings-/erstatningsbeløp, eller til den delen av opprinnelig beløp som var i behold per 1. januar 2014.

Når barnet er under 17 år:

Normalt skal inntekt og formue hos barn under 17 år lignedes sammen med foreldrene. Formue og avkastning av erstatningsbeløpet eller forsikringsbeløpet kan likevel lignedes særskilt på barnet dersom dette gir lavere skatt enn om beløpet skattlegges hos foreldrene. Særskilt ligning sikrer at barnet får sitt eget personfradrag ved inntektsligningen. Har akkumulerte renter fra tidligere år ført til formue, omfattes dette ikke av formuesskattefritaket. Slik formue kan lignedes særskilt på barnet som da får sitt eget fribeløp ved formueligningen. Skatteetaten vil foreta den beregningen som er gunstigst. Skatten skal fremgå av foreldrenes skatteoppgjør og barnet skal derfor ikke levere egen selvangivelse som gjelder erstatningen.

For at Skatteetaten skal kunne beregne riktig skattereduksjon av engangserstatningen eller forsikringsutbetalingen, må det under tilleggsopplysninger (POST 5.0 i selvangivelsen) opplyses om:

- samlet opprinnelig erstatnings-/forsikringsbeløp
- utbetalingsår
- hvilke beløp på selvangivelsen for 2013 som refererer seg til erstatnings-/forsikringsbeløpet. Det kan være renteinntekter, utleieinntekter, aksjeutbytte, bankinnskudd, livrenteforsikring, eiendom, bil etc.

NB! Du/dere skal ikke endre beløpene i postene i selvangivelsen.

Du/dere trenger ikke sende inn dokumentasjon sammen med selvangivelsen, men dokumentasjon må kunne vises frem på forespørsel.

Disse reglene om formuesskattefritak for barn ble endret med virkning fra og med inntektsåret 2012. Forsikringsmottakere som fikk utbetaling før 2012, har ikke rett til endring av ligningen for 2011 eller tidligere inntektsår, men først fra inntektsåret 2012 og frem til og med det inntektsåret barnet/ungdommen fyller 21 år. Dersom du/dere ikke fikk formuesskattefritaket ved ligningen for inntektsåret 2012, bes du/dere ta kontakt med Skatteetaten.

Foreldrefradrag (kostnader til barnehage mv.) Enslig forsørger

Enslige forsørgere får fradrag for legitimerede kostnader til pass og stell av barn med inntil

- kr 25 000 for ett barn og
- kr 15 000 i tillegg for hvert ytterligere barn.

Som enslig forsørger regnes person som er ugift, skilt, separert, enke/enkemann og som har omsorgen alene for barn.

Om delt omsorg, se «Delt omsorg for barnet». Om samboer med særkullsbarn eller fellesbarn, se «Samboere».

Ektefeller – hovedregel

Ektefeller som lever sammen, får til sammen fradrag for legitimerede kostnader til pass og stell av barn med inntil

- kr 25 000 for ett barn og
- kr 15 000 i tillegg for hvert ytterligere barn.

Dette gjelder uavhengig av om de har felles barn og/eller særkullsbarn. Fradraget fordeles med en halvpart på hver hvis de ikke er enige om en annen fordeling.

Unntak: Er ekteskapet inngått i løpet av inntektsåret, og begge har særkullsbarn før ekteskapet, kan hver av dem kreve foreldrefradrag for hvert sitt særkullsbarn hvis dette gir ektefellene samlet sett større foreldrefradrag enn etter hovedregelen. Året etter har ektefellene ikke en slik valgmulighet. Se eksempler SIDE 31.

Samboere

Samboere (både meldepliktige og ikke meldepliktige) som har felles barn, får fradrag for legitimerede kostnader til pass og stell av barn (foreldrefradrag) med inntil

- kr 25 000 for ett barn og
- kr 15 000 i tillegg for hvert ytterligere barn.

Dette gjelder selv om en av dem eller begge har særkullsbarn i tillegg til fellesbarn. Har samboerne bare særkullsbarn, gjelder maksimumsbeløpet særskilt for hver av dem.

Hvem av ektefellene/samboerne skal ha fradraget?

Ektefeller som liknes sammen (felles eller særskilt likning av inntekt)

Foreldrefradraget fordeles med en halvpart på hver av ektefellene med mindre ektefellene velger en annen fordeling.

Ekteskapet oppløst i løpet av året

Blir ektefeller skilt eller separert vil den som overtar aleneomsorgen og som barnet fortsetter å bo hos, ha rett til foreldrefradraget. Er det flere barn, og hver av foreldrene beholder aleneomsorgen for minst ett av dem, vil begge foreldrene kunne ha krav på foreldrefradrag. Forutsetningen er at foreldrene faktisk lever atskilt. Videre må delingen av omsorgsfunksjonen for barna ha varig karakter. Se nedenfor om delt omsorg.

Samboere (meldepliktige og ikke meldepliktige)

Har samboerne felles barn, gis fradraget med en halvpart til hver av samboerne, med mindre de er enige om en annen fordeling. Dette gjelder uansett om en av eller begge samboerne også har særkullsbarn.

For samboere som ikke har felles barn, gis fradraget til den som er særkullsbarnets far eller mor. I slike tilfeller kan det ikke velges en annen fordeling. Har den ene samboeren særkullsbarn, uten at paret har felles barn, kan den andre samboeren dermed ikke trekke fra foreldrefradraget i sin inntekt.

Samlivsbrudd i løpet av året

Hvis det er forhold som tilsier at en av foreldrene har hovedomsorgen for barnet, gis foreldrefradraget til den av foreldrene som har hatt den daglige omsorgen for barnet det meste av året, dvs. den som barnet har bodd hos størstedelen av året.

Delt omsorg for barnet (når foreldrene ikke bor sammen)

Delt omsorg foreligger når det enkelte barn rent faktisk oppholder seg like lenge hos hver av foreldrene (ingen av foreldrene har hovedomsorgen). Betaler begge foreldrene for pass og stell av barn, kan hver av dem kreve foreldrefradrag hvert år, men de kan til sammen bare kreve fradrag for kostnader inntil det maksimumsbeløp som gjelder for ett eller flere barn, se ovenfor. Foreldrene får

fradrag i forhold til hvor stor andel av kostnadene som hver av dem har betalt. Foreldrene kan alternativt kreve at hver av dem får foreldrefradrag annethvert år. Den av foreldrene som har barnet (barna) boende hos seg ved utgangen av året ved skilsmisse/separasjon/samlivsbrudd, kan kreve foreldrefradraget dette året, den andre av foreldrene året etter osv. Har foreldrene flere barn, må fradragrett for hvert enkelt barn vurderes for seg.

Endret omsorg

Har hver av foreldrene hatt omsorg for barnet (barna) alene (eneomsorgen) i deler av inntektsåret, vil den av foreldrene som har hatt eneomsorgen mesteparten av inntektsåret, ha krav på foreldrefradraget. Dør den av foreldrene som har eneomsorgen, skal avdøde likevel gis foreldrefradrag for sine barnepass-kostnader. Overtar den gjenlevende av foreldrene omsorgen for barnet, vil denne også ha krav på foreldrefradrag.

EKSEMPEL

Foreldrene gifter seg i 2013. Totalt har de kostnader til pass og stell av barn på kr 55 000. Kostnadene fordeles slik:

Særkullsbarn: kr 29 000
Særkullsbarn: kr 26 000

Før ekteskapet ble inngått, hadde hver av dem krav på fradrag med inntil kr 25 000 (fordi de har hvert sitt særkullsbarn).

Etter hovedregelen kan de maksimalt kreve fradrag for kr 40 000 (to barn: kr 25 000 + kr 15 000).

Den gunstigste løsningen vil i dette tilfellet være å følge unntaksregelen. De vil da til sammen ha krav på kr 50 000 i fradrag i stedet for kr 40 000.

Skilsmisse, separasjon og samlivsbrudd Omsorg for barn

Når foreldre blir skilt, separert eller flytter fra hverandre kan den ene eller begge ha krav på særfradrag for enslig forsørger. Særfradraget er knyttet til utbetalt utvidet barnetrygd, se mer om «Særfradrag for enslig forsørger» på SIDE 40.

EKSEMPEL

Foreldrene gifter seg i 2013. De har hvert sitt særkullsbarn. Totalt har de kostnader til pass og stell av barn på kr 39 000.

Kostnadene fordeles slik:
Særkullsbarn: kr 36 000
Særkullsbarn: kr 3 000

Før ekteskapet ble inngått, hadde hver av dem krav på fradrag med inntil kr 25 000 (fordi de har hvert sitt særkullsbarn).

I eksempelet ovenfor kunne en av dem krevd kr 25 000 (maksimumsbeløpet) og den andre kr 3 000 i fradrag, det vil si kr 28 000 til sammen. Etter hovedregelen kan de til sammen maksimalt kreve fradrag for kr 40 000 (to barn: kr 25 000 + kr 15 000), men siden deres kostnader ikke utgjør mer enn kr 39 000, må fradraget begrenses til dette beløpet.

Den gunstigste løsningen vil derfor være å følge hovedregelen, og kreve fradrag for kr 39 000.

Livsforsikring

Med livsforsikring menes en forsikringsordning som er knyttet til en persons liv og helse. Her omtales skattereglene for to forskjellige livsforsikringstyper:

- kapitalforsikringer
- livrenteforsikringer

Kapitalforsikringer kan enten tegnes som rene risikoforsikringer eller som kombinerte forsikringer. Livrenteforsikringer (livrenter) er alltid kombinerte forsikringer. De kombinerte forsikringene er risikoforsikring og sparing. Det er bare sparedelen av forsikringene som skattlegges og som omtales nedenfor. Individuelle livrenter som følger de særlige skattereglene som gjelder for individuell pensjonsavtale/individuell pensjonsordning (IPA og IPS) omtales ikke.

Både livrenter og kapitalforsikringer tegnes vanligvis med garantert avkastning. For avtaler uten garantert avkastning (Unit Link) vil avkastningen avhenge av avkastningen på de verdi-papirandelene sparemidlene er plassert i. Det er en forutsetning at forsikringsavtalene uten garantert avkastning har et tilstrekkelig forsikrings-

element for at de skal skatlegges etter reglene som gjelder for kapital- og livrenteforsikringer.

Livrenter Utbetaling

Terminutbetalingene fra en livrenteforsikring er som hovedregel fullt ut skattepliktige som kapitalinntekt. Avkastningen på sparedelen skatlegges ikke løpende, i motsetning til renteinntekter på bankinnskudd. Dersom lovens vilkår vedrørende produkt og forsikringstid er oppfylt, er imidlertid skatteplikten begrenset til den delen av utbetalingen som overstiger tidligere innbetalt premie. Denne begrensningen i skatteplikten gjelder hvor livrenten er tegnet i et selskap som har eller har hatt tillatelse til å drive forsikringsvirksomhet i Norge. I praksis gjelder dette de fleste livrenteavtaler som inngås i Norge. For avtaler som inngås med selskaper i et annet EØS-land, eventuelt med filial av selskap hjemmehørende utenfor EØS, må det foretas en konkret vurdering av om disse vilkårene er oppfylt.

Utbetales livrente fra utenlandsk forsikrings-selskap som verken har eller har hatt rett til å drive forsikringsvirksomhet i Norge, er hele utbetalingen skattepliktig inntekt og føres i POST 2.2.2 i selvangivelsen. Skattepliktig inntekt fra individuelle livrenter føres i POST 2.6.2 i selvangivelsen. For individuelle livrenter uten garantert avkastning kan det oppstå et tap i forhold til innbetalte midler. Slikt tap er fradragsberettiget ved utbetaling fra forsikringen, og skal føres i POST 3.3.7.

Skattepliktige utbetalinger fra livrente som er tegnet som fortsettelsesforsikring og skattepliktige utbetalinger fra livrente som er tegnet etter lov om individuell pensjonsordning hvor det ikke har blitt gitt inntektsfradrag ved likningen, føres i POST 2.6.2 i selvangivelsen. Skattepliktige utbetalinger fra livrente som er tegnet som fortsettelsesforsikring og skattepliktige utbetalinger fra livrente som er tegnet etter lov om individuell pensjonsordning hvor det har blitt gitt inntektsfradrag ved likningen, føres i POST 2.2.2. Beløpet er skattepliktig i sin helhet, og det skal beregnes trygdeavgift med lav sats.

Utbetalinger fra kollektive livrenter opprettet før 1. januar 2007 er skattepliktige i sin helhet, og det skal beregnes trygdeavgift med lav sats av beløpet som skal føres i POST 2.2.2. For utbetalinger fra kollektive livrenter opprettet fra og med 1. januar 2007 er skatteplikten begrenset til den delen av utbetalingen som overstiger tidligere innbetalt premie og skal føres i POST 2.6.2.

På skattekortet er det ikke tatt hensyn til skattepliktig inntekt fra livrente tegnet i selskaper utenfor Norge. Ved første utbetaling bør du derfor ta kontakt med Skatteetaten for at det eventuelt kan skrives ut forskuddsskatt slik at du unngår restskatt og renter.

Formue

Gjenkjøpsverdien av individuelle livrenteforsikringer er i utgangspunktet formuesskattepliktig. Formuesskattepliktig beløp skal føres i POST 4.5.2.

Dersom livrenteforsikringen er ervervet med midler fra tilkjent erstatning for personskade utmålt etter skadeserstatningsloven kapittel 3, og erstatningssummens størrelse er fastsatt med bindende virkning før 6. oktober 2006, er livrenteforsikringen likevel ikke skattepliktig som formue. Dette gjelder kun der erstatningssummen helt eller delvis er brukt til kjøp av livrente innen 30. juni 2007. Unntaket fra formuesskatt gjelder ikke livrenteforsikring ervervet med midler fra tilkjent erstatning utmålt etter skadeserstatningsloven § 3-2 a.

En individuell livrenteforsikring er uansett unntatt formuesskatteplikt dersom du er 21 år eller yngre i inntektsåret (født 1992 eller senere) og ervervet livrenten med midler fra visse engangserstatninger eller forsikringsutbetalinger for personskade eller tap av forsørger. Om hvilke utbetalinger som gir rett til fritak fra formuesskatt, også når de er plassert i en individuell livrente, se ovenfor under Foreldre og barn, Engangserstatning og forsikringsutbetaling til barn og ungdom.

Verdien av individuelle livrenteforsikringsavtaler inngått med selskaper som ikke har eller har hatt tillatelse til å drive forsikringsvirksomhet her i landet, er uansett ikke formuesskattepliktig.

Verdien av kollektive livrenteforsikringer er ikke formuesskattepliktig.

Kapitalforsikring

Kapitalforsikring er en forsikring hvor forsikringsutbetalingen utgjør et bestemt beløp. Det normale vil være at dette blir utbetalt som et engangsbetøp, men beløpet kan være oppdelt i terminer.

Kapitalforsikringer med garantert avkastning beskattes etter hvert for årlig avkastning på sparedelen. For kapitalforsikringer uten garantert avkastning blir avkastningen først beskattet ved utbetaling. Kapitalforsikringer som er uten oppsparingsdel behandles ikke her.

Kapitalforsikring med garantert avkastning Avkastningen

Den årlige beregnede avkastningen er skattepliktig inntekt, selv om utbetalingen ikke skal skje før på et senere avtalt tidspunkt. Skatleggingen skjer løpende, i året etter opptjeningsåret. Men dette innebærer at du i 2013 skatlegges for avkastning som er opptjent i 2012. Det er selskapet som fastsetter avkastningen. For forsikringer tegnet i norske selskaper eller norsk filial av utenlandske selskaper, kan du be om at selskapet foretar skattetrekk til dekning av skatt på denne inntekten. Inntekten føres i selvangivelsen POST 3.1.4. Forsikringer tegnet i selskaper i et annet EØS-land beskattes på samme måte som beskrevet nedenfor. Unntak gjelder etter overgangsreglene som også er beskrevet nedenfor. For slike forsikringer må du oppgi den skattepliktige inntekten i POST 3.1.11 i selvangivelsen, og på forespørsel fra Skatteetaten kunne legge fram dokumentasjon for hvordan beløpet er framkommet.

Skatteetaten har ikke tatt hensyn til skattepliktig inntekt fra kapitalforsikring tegnet i selskaper utenfor Norge. Du bør derfor ta kontakt med Skatteetaten slik at det eventuelt kan skrives ut forskuddsskatt slik at du unngår restskatt og renter.

Utbetaling

Utbetaling av kapitalforsikring med garantert avkastning regnes i utgangspunktet ikke som skattepliktig inntekt. Når en slik kapitalforsikring er tegnet etter 1. januar 1986 i selskaper utenfor EØS-området, skal hele utbetalingen likevel skatlegges, uten fradrag for innbetalte premier. Beløpet føres i POST 3.1.11 i selvangivelsen. Utbetaling til etterlatte fra utenlandske forsikrings-selskaper skatlegges imidlertid ikke.

Tidligere overgangsregel for inntektsåret 2004

Dersom du har tegnet kapitalforsikring med garantert avkastning i selskaper i et annet EØS-land, og for inntektsåret 2004 krevde å bli skattlagt for tidligere års avkastning iht. overgangsregelen, skal du ikke skatlegges for utbetalinger fra forsikringen. Etter 2004 skal du imidlertid skatlegges årlig for opptjent avkastning av forsikringen. Krav om å bli skattlagt etter overgangsregelen måtte sendes innen fristen for å levere selvangivelsen for 2004. Dersom du ikke krevde å bli skattlagt etter overgangsregelen for kapitalforsikringer med garantert avkastning i et annet EØS-land, vil utbetalingen fra forsikringen bli delvis skattepliktig. Den delen av utbetalingen som omfatter premie innbetalt

før 1. januar 2004 og samlet avkastning opptjent før nevnte dato, vil være skattepliktig. Resten av utbetalingen skattlegges ikke. Etter 2004 skal du skattlegges årlig for opptjent avkastning av forsikringen. Skattepliktige beløp føres i POST 3.1.11.

Formue

Ved formueslikningen verdsettes kapitalforsikringen til 100 prosent av gjenkjøpsverdien. Beløpet føres i selvangivelsens POST 4.5.2 når forsikringen er tegnet i et norsk selskap, og i POST 4.6.2 når forsikringen er tegnet i et utenlandsk selskap.

Kapitalforsikring uten garantert avkastning (Unit Link)

Avkastning

For slike forsikringer er avkastningen endringen i markedsverdien av de underliggende fondsandelene mv., med fradrag for omkostningene ved forsikringen. Slik avkastning skattlegges først ved utbetaling. Det samme gjelder når du som arving mottar utbetaling fra en slik forsikring.

Utbetaling

Utbetaling fra forsikringen er vanligvis et engangsbetaling. Den skattepliktige inntekten er brutto markedsverdi av de underliggende fondsandelene mv. med fradrag for summen av innbetalte premier og kostnader til forsikrings-selskapet. Har du en kapitalforsikring uten garantert avkastning i et selskap hjemmehørende i et annet land utenfor EØS-området, skal utbetalingen skattlegges i sin helhet, uten fradrag for innbetalte premier.

Hvis differansen mellom markedsverdien og innbetalte premier og kostnader er negativ, har du hatt et tap i forhold til innbetalte premier. Dette tapet kan du trekke fra i selvangivelsens POST 3.3.7. For kapitalforsikring tegnet i norske selskaper eller norsk filial av utenlandske selskaper, foretar selskapet disse beregningene. Har du slik forsikring i et selskap i et annet EØS-land, må du selv finne fram til og føre opp skattepliktig inntekt eller fradragsberettiget tap.

Formue

For kapitalforsikring med investeringsvalg uten avkastningsgaranti, settes likningsverdien til gjenkjøpsverdien som utgjør verdien av de underliggende andelene knyttet til forsikringens sparedel.

Når kapitalforsikringen er tegnet i norske selskaper eller norsk filial av utenlandske selskaper, finner du likningsverdien i

BEREGNINGEN GJØRES SLIK:

$$\begin{aligned} & \text{Markedsverdi av underliggende fondsandeler} \\ - & \text{ Innbetalte premier og kostnader til forsikrings-selskapet} \\ = & \text{ Skattepliktig inntekt/fradragsberettiget tap} \end{aligned}$$

Du må på forespørsel fra Skatteetaten kunne legge fram dokumentasjon som viser hvordan inntekten/tapet er beregnet.

oppgaven du har mottatt fra selskapet. Likningsverdien føres i selvangivelsens POST 4.5.2 for forsikring tegnet i et norsk selskap, og i POST 4.6.2 hvis den er tegnet i et utenlandsk selskap.

Minstefradraget – beregning

Minstefradraget er et standardfradrag i lønn, pensjon og liknende inntekt. Er de faktiske kostnadene knyttet til arbeid og liknende høyere enn minstefradraget, kan du kreve fradrag for disse i POST 3.2.2 i stedet for minstefradraget.

Minstefradraget beregnes som vist nedenfor.

Har du kun lønnsinntekt o.l., beregnes minstefradraget slik:

Minstefradraget skal utgjøre 40 prosent av lønnsinntekten. Som lønnsinntekter regnes også arbeidsavklaringspenger. Minstefradraget skal minimum settes til kr 31 800 og maksimum til kr 81 300. Er lønnsinntekten lavere enn kr 31 800, skal minstefradraget være lik lønnsinntekten. Er f.eks. inntekten kr 20 050, blir minstefradraget kr 20 050.

Har du vært bosatt i Norge bare en del av året, skal minstefradragets øvre grense (kr 81 300) og nedre grense (kr 31 800) avkortes tilsvarende det antall hele eller påbegynte måneder av inntektsåret du har vært bosatt her. Du må opplyse om hvor mange måneder du har vært bosatt i Norge. Minstefradraget skal likevel ikke være lavere enn kr 4 000.

Bare pensjon, periodiske ytelser mv. (ikke lønnsinntekt o.l.)

Har du bare pensjon, periodiske ytelser mv., utgjør minstefradraget 26 prosent av summen av POSTENE 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.6.1 og 2.6.2. Minstefradraget skal minimum settes til kr 4 000 og maksimum til kr 68 050. Er pensjonen lavere enn kr 4 000, skal minstefradraget være lik pensjonen. Er f.eks. inntekten kr 3 550, blir minstefradraget kr 3 550.

Har du vært bosatt i Norge bare en del av året, skal minstefradragets øvre grense (kr 68 050) avkortes tilsvarende det antall hele eller påbegynte måneder av inntektsåret du har vært bosatt her. Nedre grense på kr 4 000 avkortes ikke.

EKSEMPEL

Lønnsinntekt	kr 40 000
Pensjon (ikke barnepensjon)	kr 80 000
Sum lønn og pensjon	kr 120 000

Minstefradrag etter alternativ 1:

Minstefradrag beregnet av lønnsinntekt:

40 % av kr 40 000 = kr 16 000, men minstefradraget skal likevel ikke settes lavere enn kr 31 800.

Minstefradrag etter alternativ 2:

Minstefradrag beregnet av lønnsinntekt: 40 % av kr 40 000 = kr 16 000

Ved bruk av alternativ 2 er nedre grense kr 4 000, ikke kr 31 800.

Minstefradraget i lønnsinntekt etter alternativ 2 blir derfor kr 16 000

Minstefradrag beregnet av pensjon 26 % av kr 80 000 = kr 20 800

Minstefradrag etter alternativ 2 = kr 36 800

Siden alternativ 2 gir høyest minstefradrag, skal kr 36 800 føres i post 3.2.1. Skatteetaten beregner etter begge alternativer og velger det gunstigste.

Kombinasjon av lønnsinntekt og pensjon mv.

Er din lønnsinntekt kr 203 250 eller høyere, har du krav på kr 81 300 i minstefradrag. Dette gjelder selv om du i tillegg har pensjon mv.

Er lønnsinntekten lavere enn kr 203 250, og du i tillegg har pensjon, har du krav på det høyeste minstefradraget beregnet etter alternativene nedenfor:

- Alternativ 1:
Minstefradraget beregnes kun av lønn o.l., ikke av pensjon mv.
- Alternativ 2:
Minstefradraget utgjør summen av minstefradrag beregnet av lønnsinntekt o.l. for seg og minstefradrag beregnet av pensjon o.l. for seg. Fradragene kan til sammen likevel ikke utgjøre mer enn kr 81 300. Ved beregning av minstefradrag anvendes prosentsetningene og beløpsgrensene som nevnt ovenfor for henholdsvis lønnsinntekt og pensjon. Velger du dette alternativet ved beregningen av minstefradraget, vil den nedre grensen for lønnsinntekt være kr 4 000, ikke kr 31 800 som tilfellet er hvis du bare har lønnsinntekt. Se alternativ 2 i eksemplet.

Om minstefradrag i barnepensjon og lønn, se POST 3.2.6.

Naturalytelser – verdsetting

Naturalytelser er ytelser som gis i form av varer, aksjer, rimelige lån, tjenester, bruksrettigheter eller andre goder som ikke er kontanter, sjekker eller liknende. Naturalytelser i arbeidsforhold er som hovedregel skattepliktige. Dette gjelder enten ytelsen stilles til disposisjon for mottakeren vederlagsfritt eller til underpris. Inntektene føres i POST 2.1.1.

Enkelte naturalytelser er det vanskelig å fastsette nøyaktig verdi på. Det er derfor fastsatt satser som benyttes for å beregne verdien av en del slike naturalytelser. Satsene for fordel ved rimelige lån i arbeidsforhold, fri kost og losji samt elektronisk kommunikasjon (fri telefon mv.) er gjengitt nedenfor. Om privat bruk av arbeidsgivers bil, se «Bil» SIDE 20. Dersom verdien av en skattepliktig naturalytelse ikke er forhåndsutfyllt, skal du oppgi ytelsen i selvangivelsen. Finnes det ikke satser for verdsettelsen (se nedenfor), trenger du ikke oppgi verdien. Skatteetaten foretar verdsettelsen på grunnlag av dine opplysninger om naturalytelsen.

Fordel ved rimelig lån i arbeidsforhold

Fordel ved rimelig lån i arbeidsforhold regnes som skattepliktig inntekt dersom lånerentene i 2013 var lavere enn normrentesatsen fastsatt av Finansdepartementet og lånet er

- gitt av nåværende eller tidligere arbeidsgiver eller
- gitt av andre og arbeidsgiver har formidlet lånet, eller lånet er foranlediget av arbeidsforholdet

Normrentesatsen fastsettes inntil 6 ganger i året. For 2013 er normrentesatsene for rimelige lån per tomånedersperiode:

- januar og februar 2,25 prosent
- mars og april 2,25 prosent
- mai og juni 2,25 prosent
- juli og august 2,25 prosent
- september og oktober 2,25 prosent
- november og desember 2,25 prosent

Det er uten betydning om arbeidsgiveren selv har lånt pengene til lavere rente. Det er også uten betydning om du kunne fått et like rimelig lån utenfor arbeidsforholdet. Fordelen ved rimelige lån beskattes likevel ikke dersom arbeidsgiver yter lån på samme vilkår til ikke-ansatte. Den skattepliktige fordelen utgjør differansen mellom faktisk betalt rente inklusive gebyrer etter låneavtalen, og rente basert på normrentesatsen. Hvis fordelen ikke er forhåndsutfyllt, må du selv beregne fordelen og føre den i POST 2.1.1. Den skattepliktige fordelen og den renten du har betalt er fradragberettiget og føres i POST 3.3.1.

Fri kost og losji

Fri kost og losji er som hovedregel skattepliktig og skal være innrapportert i kode 110-A i lønns- og trekkoppgaven og som skal være forhåndsutfyllt. Har du fri kost og losji i forbindelse med arbeidsopphold utenfor hjemmet, skal fri kost og losji ikke skattlegges. Arbeidstakere med fri kost under pendlereopphold skal skattlegges for sparte kostnader til kost i hjemmet. Kostbesparelsen beregnes til kr 80 per døgn og skal være innrapportert i kode 143-A.

Satsene for skattepliktig fri kost og losji for inntektsåret 2013 er pr. døgn:

fritt opphold (kost og losji)	kr 110
fri kost (alle måltider)	kr 80
fri kost (to måltider)	kr 63
fri kost (ett måltid)	kr 41
fritt losji (eget eller delt rom)	kr 30

Fri kost for sokkelarbeidere

Sokkelarbeidere som har samlet personinntekt på over kr 600 000 i 2013, skal betale skatt av fordelen ved fri kost.

Verdien av skattepliktig fri kost skal stå på lønns- og trekkoppgaven i kode 119 (-A) og skal være forhåndsutfyllt i POST 2.1.1 i selvangivelsen.

Sokkelarbeidere med inntekt på kr 600 000 eller lavere i 2013 skal ikke betale skatt av fordelen ved fri kost. Skattefri fordel skal stå på lønns- og trekkoppgaven i kode 527 (-A). Dette beløpet skal ikke føres i selvangivelsen.

Arbeidsgiver har ikke alltid oversikt over din samlede personinntekt for året. Lønns- og trekkoppgaven kan derfor basere seg på feil forutsetninger. Opplysningene fra lønns- og trekkoppgavene er overført til selvangivelsen. Du må derfor kontrollere de forhåndsutfylte opplysningene nøye. Er de forhåndsutfylte beløpene feil, må du selv rette POST 2.1.1 i selvangivelsen.

Elektronisk kommunikasjon (fri telefon, bredbånd mv.)

Beregnet fordel ved privat bruk av arbeidsgivers telefon, bredbånd mv. (EK-tjenester) utenfor arbeidstakers ordinære arbeidssituasjon fastsettes til inntil kr 4 000 for én EK-tjeneste og inntil kr 6 000 for to eller flere. Fordelen beregnes med utgangspunkt i den delen av tjenestens verdi som overstiger kr 1 000. I tjenestens verdi medregnes faste kostnader og bruk fratrukket verdien av innholdstjenester, se nedenfor. Eventuell egenbetaling fra arbeidstaker reduserer den skattepliktige fordelen tilsvarende egenbetalingen. Fordelen skal rapporteres av arbeidsgiver i kode 130-A.

Som innholdstjenester anses oppringte nummer til 820- og 829-serien, 4-sifrede nummer i intervallet 1850-1899 og sms/mms til 4- og 5-sifrede nummer. Dersom arbeidsgiver dekker kostnader til innholdstjenester, må det skilles mellom kostnader til privat bruk av innholdstjenester og kostnader til bruk av innholdstjenester i yrket. Arbeidstaker skal lønnsbeskattes for arbeidsgivers dekning av kostnader til privat bruk av innholdstjenester i tillegg til sjablongbeløpet. Som næringsdrivende, bør du også se også POST 6995 i rettledningen til utfylling av «Næringsoppgave 1».

Har du hatt fri telefon mv. deler av inntektsåret, tas det utgangspunkt i de totale kostnadene i den perioden du har hatt fri telefon mv., men beløpene kr 4 000 (én EK-tjeneste), kr 6 000 (to eller flere EK-tjenester) og kr 1 000 (skattefritt beløp) som er nevnt ovenfor, skal ved beregningen

reduseres forholdsmessig for det antall hele og påbegynte måneder tjenestene er disponert.

Pendlere

Du har rett til fradrag for merutgifter til kost og losji samt for hjemreiser (besøksreiser) når du må bo utenfor hjemmet ditt (skattemessige bosted) pga. arbeid eller virksomhet, se POST 3.2.7 og 3.2.9. Det er et vilkår at avstanden mellom boligen på arbeidsstedet og hjemmet ditt er så stor at dagpendling ikke er praktisk. Studier regnes ikke som arbeid i denne sammenheng. Er studier hovedgrunnen til at du bor borte fra hjemmet, regnes du ikke som pendler selv om du har en deltidsjobb ved siden av studiene.

Er du enslig og 22 år eller eldre (født i 1991 eller tidligere) ved utløpet av inntektsåret, er det også vanligvis et vilkår at du reiser hjem minst hver tredje uke. Dersom reiseavstanden er kort, kreves det at du reiser oftere. Sjeldnere hjemreiser kan godtas når særlige årsaker tilsier det, f.eks. ved sykdom, dårlig økonomi eller studier på kveldstid.

Er du enslig og under 22 år ved utløpet av

inntektsåret, er det ikke satt noen minstegrense for hvor ofte du må reise hjem, men reglene krever at du reiser så regelmessig og hyppig som det er rimelig etter forholdene. Dersom du er i tvil om du reiser ofte nok, ta kontakt med Skatteetaten. Ditt skattemessige bosted er der du anses å ha ditt hjem. Du kan bare ha ett skattemessig bosted. Skattemessig bosted og bosted registrert i folkeregisteret vil som regel være det samme. Dersom du mener at du oppfyller vilkårene for å være pendler, bør du melde fra om dette til Skatteetaten.

Det gjelder ulike regler for hvor du regnes å ha ditt skattemessige bosted avhengig av om du anses som familiependler eller enslig pendler, se nedenfor. Hovedregelen er at det er der du oftest overnatter (døgnhvilerregelen) som blir regnet som ditt skattemessige bosted, med mindre annet følger av de særskilte bestemmelsene som gjelder for familiependlere og enslige pendlere.

Ved vurderingen av hvor du regnes å ha ditt skattemessige bosted, kan det være avgjørende å fastslå om boligen regnes som selvstendig eller uselvstendig.

Selvstendig eller uselvstendig bolig

En bolig regnes som selvstendig når bruksarealet av boligens primærdel (eller boarealet) er minst 30 kvm. Bor det flere personer i boligen, økes minstegrensen med 20 kvm for hver beboer over 15 år. For at boligen skal regnes som selvstendig må du i tillegg disponere den i minst 12 måneder og ha tilgang til den alle ukens dager. Boligen må også ha innlagt vann og avløp.

Dersom du leier bolig i en boenhet der det bor andre (hybel), kan du kreve at arealet som skal legges til grunn, er summen av det arealet du disponerer alene og din andel av fellesarealet. Dersom boenheten har syv eller flere beboere over 15 år, er det bare det arealet du disponerer alene som skal legges til grunn.

Bolig som ikke oppfyller disse kravene til selvstendig bolig, betegnes som uselvstendig bolig.

Familiependlere

Du regnes som familiependler når du i hjemkommunen bor sammen med:

- ektefelle/registrert partner
- egne barn eller
- søsken som du forsørger

Fosterbarn likestilles med egne barn når fosterforeldrene ikke mottar fosterhjemsgodtgjørelse og forholdet ellers likner en adopsjon.

Du regnes som bosatt der ektefellen eller barna dine bor. Dersom du bor sammen med søsken som du forsørger, regnes du som bosatt der søsknene dine bor. Felles hjem med ektefelle går uansett foran felles hjem med andre.

Er både du og din ektefelle pendlere, regnes dere som bosatt der dere har felles bolig med barna. Dersom dere ikke har barn, anses dere bosatt i den boligen som regnes som selvstendig. Dersom dere pendler mellom flere boliger som er selvstendige, regnes dere som bosatt i den boligen hvor dere til sammen har flest overnattinger (har deres overveiende døgnhvile).

Enslige pendlere

Du regnes som enslig pendler når du i følge beskrivelsen ovenfor ikke er familiependler. Dersom du er samboer, regnes du som enslig i denne sammenheng. Bor du i tillegg sammen med egne barn, regnes du derimot som familiependler.

Ved vurderingen av hva som er ditt skattemessige bosted er det ulike regler for

EKSEMPEL A

Fri telefon hele inntektsåret 2013

Tjenestens verdi	kr	3 000
– Skattefritt beløp	kr	1 000
= Skattepliktig fordel	kr	2 000

EKSEMPEL B

Arbeidsgiverfinansiert telefon og bredbånd hele inntektsåret 2013.

Arbeidstaker dekker kr 1 500 selv.

Tjenestens verdi (bredbånd + telefon)	kr	9 000
– Skattefritt beløp	kr	1 000
= Beregnet fordel før begrensning	kr	8 000
Begrenset til maksimalbeløpet for to tjenester	kr	6 000
– Arbeidstakers egendekning	kr	1 500
= Skattepliktig fordel	kr	4 500

EKSEMPEL C

Fri telefon (én EK-tjeneste) i seks måneder.

Tjenestens verdi i perioden	kr	3 500
– Skattefritt beløp kr 1 000 x 6/12	kr	500
= Beregnet fordel før begrensning	kr	3 000
Begrenset til 6/12 av maksimal fordel på kr 4 000	kr	2 000
= Skattepliktig fordel	kr	2 000

pendlere som er under 22 år ved utgangen av inntektsåret og for de som er eldre.

Er du under 22 år og pendler mellom foreldre-hjemmet og annen bolig, anses foreldre-hjemmet som ditt skattemessige bosted. Fyller du 22 år eller mer i inntektsåret, og din bolig på arbeidsstedet er selvstendig, anses denne boligen som ditt hjem.

Pendler du mellom selvstendig bolig og uselvstendig bolig på arbeidsstedet, regnes den selvstendige boligen som hjemmet ditt. Er begge boligene selvstendige eller uselvstendige, gjelder døgnhvilerregelen, se ovenfor.

Viktig unntak om skattemessig bosted

Begynner du å pendle fra en kommune der du har vært bosatt i minst tre år når pendlingen starter, kan du likevel kreve å forbli registrert i denne kommunen slik at dette blir ditt skattemessige bosted. Vilårene er at boligen må ha minst dobbelt så stort bruksareal av boligens primærdel (eller boareal) som boligen i arbeidskommunen og at du enten eier eller har utgifter til leie av denne. Unntaket gjelder både enslige og familiependlere. Forutsetningen for at du skal kunne bruke denne regelen, er at boligene ligger i forskjellige kommuner.

Du finner mer informasjon på skatteetaten.no hvis du søker på pendler.

Samboere

Samboere er personer som bor sammen uten å være gift. Samboere skal levere hver sin selvangivelse og de skal som regel liknes hver for seg for formue og inntekt. Om unntak, se «Ektefeller, registrerte partnere og meldepliktige samboere» SIDE 25.

Formue og avkastning av formue skattlegges hos den av dere som er reell eier. Andelen av inntekt/kostnad i et boligselskap skal alltid skattlegges hos den av dere som er andelseier, selv om dere begge bor i leiligheten.

Som samboer kan du bare kreve fradrag for gjeld/gjeldsrenter som du selv er ansvarlig for. Merk at du ikke har rett til fradrag for renter som du måtte ha betalt for samboeren din. Dette gjelder selv om dere har en avtale dere imellom om hvem som skal betale renter/avdrag.

Samboere med felles formue og gjeld

Eiendeler som dere eier i fellesskap, f.eks.

bolig, føres opp med den andelen hver av dere eier. Framgår ikke eierforholdet av avtale, fordeles formuen likt mellom dere.

Felles gjeld som dere begge er ansvarlige for overfor långiver i samme tidsrom, føres opp med en halvpart på hver av dere. Eventuell intern, reell avtale om annen fordeling av gjelden må kunne fremlegges på forespørsel. En slik avtale må være inngått ved gjeldsopptakelsen. Endringer i avtalen anses ikke som gyldig uten at det påvises reelle grunner til endringene (f.eks. vesentlige varige endringer i inntektsforholdene). Renter av gjelden fordeles i samme forhold som gjelden.

Er dere begge andelseiere i et boligselskap, skal andelen av inntekt/kostnad fra boligselskapet fordeles etter eierandelene. Framgår ikke eierforholdet av en avtale, fordeles inntekts- og kostnadsandelen likt mellom dere.

Dersom en (eller begge) av dere ikke får utnyttet fradragene deres fullt ut slik at det oppstår underskudd, kan slikt underskudd føres som fradrag i den enkeltes positive inntekt i et senere år. Underskudd fra tidligere år føres i POST 3.3.11. Underskudd hos den ene av dere kan ikke overføres til fradrag hos den andre samboeren.

Gjenlevende samboer i uskiftet bo

Gjenlevende samboer som sitter i uskiftet bo med eiendeler etter tidligere samboer, plikter å levere egen selvangivelse for avdødes inntekt i dødsåret.

I dødsåret liknes gjenlevende samboer for sin og avdødes inntekt. Inntektene liknes felles i skattekasse 2 eller særskilt i skattekasse 1, avhengig av hva som gir lavest samlet skatt. Hele formuen (i uskifteboet) ved årets slutt liknes under ett (med dobbelt formuesfradrag) hos gjenlevende samboer. Om likning under ett, se «Ektefeller, registrerte partnere og meldepliktige samboere» på SIDE 25.

For etterfølgende år liknes gjenlevende samboer som enslig skattyter for all inntekt og formue i uskifteboet.

Eiendeler etter avdøde som ikke overtas av gjenlevende samboer i uskifte, inngår i et særskilt dødsbo. Dødsboet liknes som eget skattesubjekt for formue i boet og avkastning av formuen mens boet står under offentlig eller privat skifte. Det skal leveres selvangivelse for dødsboet.

Gjenlevende samboer som sitter i uskifte kan få tilsendt avdødes forhåndsutfylte selvangivelse ved å ta kontakt med Skatteetaten.

Skattefradrag for pensjonsinntekt og skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Alderspensjonister - skattefradrag for pensjonsinntekt

Skattefradrag for pensjonsinntekt er et fradrag i inntektsskatt og trygdeavgift for pensjonister med samlet pensjonsinntekt opp til et visst beløp.

Hvem kan få skattefradrag

- Mottakere av alderspensjon etter folke-trygdloven
- Mottakere av AFP i offentlig sektor
- Mottakere av AFP i privat sektor med virkningstidspunkt før 2011
- Mottakere av tilsvarende pensjoner fra EU/EØS-land. Med tilsvarende pensjon menes pensjon fra allmenne og pliktige pensjonsordninger som omfatter alle innbyggere i landet

Mottar du kun andre pensjonsytelser, for eksempel sjømannspensjon eller særalderspensjon fra Statens pensjonskasse, får du ikke skattefradrag.

Grunnlaget for beregning av skattefradraget – samlet pensjonsinntekt

Samlet pensjonsinntekt utgjør grunnlaget for beregning av skattefradraget. I samlet pensjonsinntekt inngår i utgangspunktet følgende ytelser:

- skattepliktig pensjon i og utenfor arbeidsforhold, også pensjon fra utlandet som er skattepliktig i Norge
- pensjon fra utlandet som ikke er skattepliktig i Norge
- føderåd
- livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold unntatt utbetaling fra kollektiv livrente i arbeidsforhold opprettet etter inntektsåret 2006, der premien er skattlagt som arbeidsinntekt

Skattefrie pensjonsytelser, som for eksempel kompensasjonstillegg til ny AFP i privat sektor og ektefellestillegg fra folketrygden til mottakere av alderspensjon og AFP når virkningstidspunktet for ektefellestillegget er før 1. januar 2011, inngår ikke i samlet pensjonsinntekt. I det inntektsåret skattyter begynner å ta ut alderspensjon fra folketrygden eller AFP,

skal pensjonsinntekt som er mottatt før uttakstidspunktet ikke inngå i samlet pensjonsinntekt.

Er du gift eller meldepliktig samboer, blir skattefradraget fastsatt uavhengig av din ektefelles eller samboers inntekt.

Størrelsen på skattefradraget

Maksimalt skattefradrag for inntektsåret 2013 er kr 30 300. Du kan ikke få høyere skattefradrag enn summen av din inntektsskatt og trygdeavgift.

Skattefradraget reduseres i følgende tilfeller:

- Har du alderspensjon fra folketrygden blir skattefradraget redusert når du har tatt ut mindre enn 100 prosent av full pensjon. Uttak av alderspensjon kan graderes med 20, 40, 50, 60, 80 eller 100 prosent (pensjonsgrad). Er pensjonsgraden f.eks. 50 prosent, blir skattefradraget 50 prosent av maksimalt fradrag. Hvis pensjonsgraden er endret i løpet av et inntektsår blir det beregnet et vektet gjennomsnitt for inntektsåret. Hvis du f.eks. tar ut 50 prosent pensjon første halvår og 100 prosent pensjon andre halvår, blir vektet gjennomsnitt for inntektsåret 75 prosent
- Har du AFP i offentlig sektor eller gammel AFP (før 2011) i privat sektor, og samtidig har arbeidsinntekt, blir pensjonen redusert mot arbeidsinntekten. Skattefradraget blir redusert med samme prosent som pensjonen. Får du for eksempel 35 prosent av full AFP, blir skattefradraget 35 prosent av maksimalt fradrag
- Skattefradraget reduseres tilsvarende antall måneder i året som du har mottatt alderspensjon fra folketrygden eller AFP. Har du hatt pensjon i 6 måneder, får du skattefradrag for 6 av årets 12 måneder.
- Skattefradraget trappes ned for pensjon over kr 170 750 og faller helt bort når din samlede pensjonsinntekt er kr 537 709 eller høyere.

Beløpsgrenser

Skattefradraget nedtrappes når din samlede pensjonsinntekt overstiger beløpsgrensene fastsatt av Stortinget. For 2013 nedtrappes fradraget med

- 15,3 prosent av samlet pensjonsinntekt over kr 170 750 til og med kr 259 800
- 6 prosent av samlet pensjonsinntekt mellom kr 259 800 og kr 537 709

Ved uttak av gradert pensjon og/eller mottak av pensjon bare en del av inntektsåret, reduseres beløpsgrensene på samme måte som skattefradraget.

Nyttig informasjon for deg som er gift/ meldepliktig samboer og har lav pensjon

Skattefradrag for pensjonsinntekt beregnes individuelt på grunnlag av brutto pensjonsinntekt. Fradraget gis i den inntektsskatt og trygdeavgift som blir beregnet hos den enkelte. Har du lavere årlig pensjon enn kr 170 750 og ikke har andre inntekter, vil sum inntektsskatt og trygdeavgift bli lavere enn maksimalt skattefradrag. Ubenyttet maksimalt skattefradrag kan ikke overføres og trekkes fra hos den andre. Hvis dere har kapitalinntekter (renter mv.) kan det i selvangivelsen lønne seg å føre en del av kapitalinntektene hos den som har lavest pensjon. Den av dere som har lav pensjon kan da få utnyttet skattefradraget bedre og dere kan samlet få lavere skatt. Har dere kapitalutgifter (rentefradrag mv.) kan det lønne seg å føre opp kapitalutgiftene hos den som har høyest pensjon/inntekt. Om hvilke inntekter og fradrag som kan fordeles fritt se temaet «Ektefeller, registrerte partnere og meldepliktige samboere» SIDE 25.

Ved forhåndsutfylling av selvangivelsen er det ikke praktisk mulig for Skatteetaten å foreta den gunstigste fordelingen av slike inntekter og fradrag. Det betyr at dersom en annen fordeling enn den som fremkommer i den forhåndsutfylte selvangivelsen er gunstigere for dere, må dere selv korrigere og levere selvangivelsene. En foreløpig beregning av hva skatten blir etter skattefradrag kan du foreta på skatteetaten.no/skatteberegning.

Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Skattebegrensning gis automatisk ved likningen. Du trenger derfor ikke å sette frem krav om dette. Du kan få skattebegrensning når du mottar uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3. Tilsvarende gjelder hvis du fra folketrygden enten mottar overgangsstønad, etterlattepensjon eller pensjon til familiepleiere.

Du kan også få skattebegrensning hvis du mottar supplerende stønad for personer med kort botid i Norge.

Mottar du arbeidsavklaringspenger fra folketrygden i samme tidsrom som du mottar uførepensjon har du ikke krav på skattebegrensning.

Skattebegrensningsregelen innebærer at det ikke skal betales inntektsskatt eller trygdeavgift hvis inntekten ikke overstiger bestemte beløpsgrenser som fastsettes av Stortinget. Om beløpsgrensene, se under «Skatteberegning». Det gis også skattebegrensning når summen av nevnte skatter etter ordinær skatteberegning overstiger 55 prosent av differansen mellom inntekten og beløpsgrensen.

Se «Skatteregler for pensjonister» på skatteetaten.no for mer informasjon om skattebegrensning.

Beregning av inntekten

Beregningsgrunnlaget for skattebegrensning tar utgangspunkt i alminnelig inntekt. Det

EKSEMPEL 1

Eva tar ut 100 prosent pensjon og er pensjonist hele året. Pensjonsinntekten er kr 150 000. Hun har ikke andre inntekter.

Evas skatt beregnes slik:

Evas skatt før skattefradraget:	kr	24 928
- Skattefradrag (maks lik utlignet skatt)	kr	24 928
= Evas skatt	kr	0

Eva kan ikke få høyere skattefradrag enn summen av inntektsskatt og trygdeavgift. Eva er gift, og ektefellen har ikke rett til skattefradrag for pensjonsinntekt. Ektefellen har kr 20 000 i renteinntekter. For å få utnyttet skattefradraget fullt ut, bør ektefellens renteinntekt føres på Eva. Skatten til Eva øker da med kr 5 600 (28 % av kr 20 000) til kr 30 528, samtidig får ektefellen redusert sin skatt med kr 5 600.

Evas skatt beregnes da slik:

Evas skatt før skattefradraget	kr	30 528
- Skattefradrag	kr	30 300
= Evas skatt	kr	228

Inntektsoverføringen medfører at hun får maksimalt skattefradrag. Samlet får ektefellene redusert skatten med kr 5 372.

EKSEMPEL 2

Bente tar ut 100 prosent alderspensjon og er pensjonist hele året. Pensjonen er på kr 480 000. Skattefradraget skal trappes ned i to trinn. Skattefradraget reduseres med 15,3 prosent av samlet pensjonsinntekt over kr 170 750 til og med kr 259 800 og 6 prosent av samlet pensjonsinntekt mellom kr 259 800 og kr 537 709.

Skattefradraget for Bente beregnes slik:

Maksimalt skattefradrag	kr	30 300
- Trappes ned med $(259\,800 - 170\,750) \times 15,3$ prosent	kr	13 625
- Trappes ned med $(480\,000 - 259\,800) \times 6$ prosent	kr	13 212
= Bentes skattefradrag	kr	3 463

! skal fordeles med en halvpart på hver. Om hvilke inntekter og fradrag som kan fordeles fritt se temaet «Ektefeller, registrerte partnere og meldepliktige samboere» SIDE 25. Er beregnet inntekt for den enkelte ektefelle høyere enn kr 116 700 skal summen av skatt på inntekt til kommune og fylke, fellesskatt og trygdeavgift ikke overstige 55 prosent av beløpet som overstiger kr 116 700. Eventuell toppskatt og/eller formuesskatt skal ikke settes ned.

Hva skatten blir etter de ordinære reglene beregnes på grunnlag av hvordan dere har fordelt kapitalinntekter/-utgifter mellom dere i selvangivelsen. Fordelingen kan derfor få betydning for om skatten skal begrenses og størrelsen på skattebegrensningen.

For å oppnå lavest skatt samlet sett, vil det som hovedregel lønne seg å føre kapitalinntekter i selvangivelsen til ektefellen med lavest inntekt og som har skattebegrensning, og kapitalutgifter i selvangivelsen til ektefellen med høyest inntekt.

Ved forhåndsutfylling av selvangivelsen er det ikke praktisk mulig for Skatteetaten å foreta den gunstigste fordelingen av slike inntekter og fradrag. Det betyr at dersom en annen fordeling enn den som fremkommer i den forhåndsutfylte selvangivelsen er gunstigere for dere, må dere selv korrigere og levere selvangivelsen. En foreløpig beregning av hva skatten blir etter skattefradrag kan du foreta på skatteetaten.no/skatteberegning.

EKSEMPEL: ENSLIG UFØREPENSJONIST

Ordinær skatteberegning:

Post 2.2.1	Uførepensjon	kr	180 000
Post 3.1.1	Renteinntekter	kr	6 000
Post 3.2.1	Minstefradrag	kr	46 800
Post 3.5	Særfradrag	kr	32 004
Post 3.6	Sum grunnlag inntektsskatt	kr	107 196

Skatteberegning etter skattebegrensningsreglen

Beregningsgrunnlag skatt (post 3.6)	kr	107 196
+ særfradrag	kr	32 004
+ inntektstillegg 1,5 % av nettoformue over kr 200 000, dvs. Kr 800 000 – kr 340 000 (Primærbolig) – kr 200 000	kr	3 900
= Beregningsgrunnlag for skattebegrensning	kr	143 100
- Beløpsgrensen	kr	127 000
= Beløp som det skal beregnes 55 % av skatt av	kr	16 100
Maksimal skatt etter skattebegrensningsreglen	kr	8 855

Inntektsskatten begrenses til:

Ordinær inntektsskatt uten skattebegrensning ville utgjort kr 25 273. Ordinær skatt overstiger maksimalskatten på kr 8 855. Skattyter skal derfor gis skattebegrensning som gir en skattereduksjon på kr 16 418. Formuesskatt settes ikke ned, da formuesskatten ikke omfattes av skattebegrensningsreglen.

Ektefeller hvor den ene ektefellen mottar uførepensjon og ektefelle tillegg – unntak fra hovedregelen

Mottar du eller din ektefelle uførepensjon med ektefelle tillegg, beregnes skattebegrensningen under ett på grunnlag av din og ektefellens samlede inntekt. Dette gjelder uavhengig av om ektefellene liknes særskilt eller felles. Er inntekten høyere enn kr 233 400 skal sum skatt på alminnelig inntekt og trygdeavgift ikke overstige 55 prosent av overskytende beløp. Skattenedsettelsen skal fordeles forholdsmessig på hver ektefelles andel av skatten før nedsettelse. Eventuell toppskatt og/eller formuesskatt skal ikke settes ned.

Skattefradrag eller skattebegrensning

I enkelte tilfeller kan du ha hatt ytelser som oppfyller vilkårene både for skattefradrag for pensjonsinntekt og vilkårene for skattebegrensning enten etter sktl. § 17-1 (lav alminnelig inntekt) eller § 17-4 (liten skatteevne). Dette kan for eksempel gjelde ved:

finnes ikke en egen post i selvangivelsen for alminnelig inntekt. For å finne inntekten tas det utgangspunkt i POST 3.6 (sum grunnlag inntektsskatt). Et eventuelt tillegg i alminnelig inntekt ved utdeling fra ansvarlig selskap (POST 2.7.10 eller 2.7.11), skal trekkes fra. Deretter legger man til eventuelt

- særfradrag (POST 3.5)
- skjermingsfradrag i aksjeutbytte og/eller aksjegevinst, se temaet «Aksjer mv.» SIDE 19.

Det skal legges til et sjablonmessig inntektstillegg på 1,5 prosent av eventuell nettoformue som overstiger kr 200 000 (kr 100 000 for hver ektefelle). For ektefeller/meldepliktige samboere skal nettoformue settes til 50 prosent av deres samlede nettoformue. Ved beregningen av inntektstillegget inngår ikke formuesverdi av primærbolig (dvs. egen bolig

du var fast bosatt i pr. 31.12 2013) i nettoformuen. Med primærbolig regnes her også våningshus på gårdsbruk med naturlig arrondert tomt.

Skatteberegning

Enslig

Er inntekten din høyere enn kr 127 000 skal summen av skatt på inntekt til kommune og fylke, fellesskatt og trygdeavgift ikke overstige 55 prosent av beløpet som overstiger kr 127 000. Eventuell toppskatt og/eller formuesskatt skal ikke settes ned.

Ektefeller - hovedregel

For ektefeller beregnes skattebegrensningen individuelt for hver av dem. Formue, kapitalinntekter og kapitalutgifter som ektefeller fritt kan fordele mellom seg i selvangivelsen,

EKSEMPEL: GIFT UFØREPENSJONIST**Ordinær skatteberegning i klasse 1****Ektefelle 1**

Post 2.2.1	Uførepensjon	kr 220 000	Trygdeavgift	kr 10 340
Post 3.1.1	Renteinntekt	kr 4 000		
Post 3.2.1	Minstefradrag	kr 57 200		
Post 3.5	Særfradrag	kr 32 004		
Post 3.6	Sum gr.lag inntektsskatt	kr 134 796	Inntektsskatt	kr 24 541
			Sum inntektsskatt og trygdeavgift	kr 34 881

Ektefelle 2

Post 2.2.1	Uførepensjon	kr 260 000	Trygdeavgift	kr 12 220
Post 3.2.1	Minstefradrag	kr 67 600		
Post 3.3.1	Renteutgifter	kr 3 000		
Post 3.5	Særfradrag	kr 32 004		
Post 3.6	Sum gr.lag inntektsskatt	kr 157 396	Inntektsskatt	kr 30 869
			Sum inntektsskatt og trygdeavgift	kr 43 089

Skatteberegning etter skatteberegningregelen:

Fordeling av renteinntekter-/utgifter

Renteinntekter: $kr\ 4\ 000/2 = kr\ 2\ 000$ Renteutgifter: $kr\ 3\ 000/2 = kr\ 1\ 500$ **Ektefelle 1**

Beregningsgrunnlag skatt (Post 3.6)	kr 134 796
+ Særfradrag (Post 3.5)	kr 32 004
Fradrag for egen renteinntekt	kr 4 000
Tillegg for halvparten av ektefellenes samlede renteinntekter	kr 2 000
Fradrag for halvparten av ektefellenes samlede renteutgifter	kr 1 500
= Beregningsgrunnlag for skattebegrensning	kr 163 300
Beløpsgrensen	kr 116 700
Maks skatt blir 55 % av 46 600 (kr 163 300–116 700)	kr 25 630

Ordinær skatt kr 34 881 overstiger maksimalskatten på kr 25 630.

Ektefelle 1 skal derfor gis en skattereduksjon på kr 9 251.

Ektefelle 2

Beregningsgrunnlag skatt (Post 3.6)	kr 157 396
+ Særfradrag (Post 3.5)	kr 32 004
Tillegg for egen renteutgift	kr 3 000
Tillegg for halvparten av ektefellenes samlede renteinntekter	kr 2 000
Fradrag for halvparten av ektefellenes samlede renteutgifter	kr 1 500
= Beregningsgrunnlag for skattebegrensning	kr 192 900
Beløpsgrensen	kr 116 700
Maks skatt blir 55 % av kr 76 200 (kr 192 900–kr 116 700)	kr 41 190

Ordinær skatt kr 43 089 overstiger maksimalskatten på kr 41 190.

Ektefelle 2 skal derfor gis skattereduksjon på kr 1 179.

- overgang fra en ytelse til en annen
 - fra etterlattepensjon til alderspensjon
 - fra uførepensjon som følge av at ervervsevnen er nedsatt med minst 2/3 til alderspensjon
- mottak av både alderspensjon og uførepensjon som følge av at ervervsevnen er nedsatt med minst 2/3
- for eksempel 80 prosent uførepensjon og 20 prosent alderspensjon

Skatteetaten skal i disse tilfellene beregne skatten etter den regel som gir lavest skatt for det aktuelle inntektsåret.

Overgangsregler

Det er gitt overgangsregler for pensjonister med lav alminnelig inntekt som får en vesentlig større skattebelastning på grunn av de nye reglene. Overgangsreglene er begrenset til ugifte med bruttoinntekt under

kr 440 000 og ektepar med samlet bruttoinntekt under kr 770 000.

Hvem omfattes av overgangsreglene?

- Enslig skattyter som har krav på skattefradrag og har høyere kapitalutgifter enn kapitalinntekter og som for 2010 fikk skattebegrensning.
- Ektepar hvor bare den ene har krav på skattefradrag, skattebegrensning eller særfradrag for uførhet etter sktl. § 6-81 første ledd og som for 2010 fikk skattebegrensning fastsatt under ett.
- Ektepar hvor begge ektefellene har krav på enten skattebegrensning eller skattefradrag og samlet sett har høyere kapitalutgifter enn kapitalinntekter og som for 2010 fikk skattebegrensning fastsatt under ett.

Beregning av merskatt

Merskatten skal beregnes slik:

- For ugifte beregnes den ved å sammenligne skatt beregnet etter de nye reglene om skattefradrag og skatt beregnet etter skattebegrensningsregelen.
- For ektepar beregnes den ved å sammenligne skatt beregnet etter reglene om skattefradrag eller skattebegrensning og skatt beregnet etter reglene som gjelder for uføre ektepar som får fastsatt inntekter under ett etter skattebegrensningsregelen i sktl. § 17-2 annet ledd. For de som har alderspensjon og har fått skattefritt ektefelle tillegg, må skattefritt ektefelle tillegg redusert med særskilt minstefradrag legges til beregningsgrunnlaget for skattebegrensningen for at sammenligningsgrunnlaget skal bli riktig.

Reduksjon av skatt for inntektsåret 2013

Det tas utgangspunkt i brutto inntekt.

- Enslige med brutto inntekt under kr 220 000 får en skattereduksjon lik 33 prosent av all merskatt som overstiger kr 600.
- Enslige med brutto inntekt over kr 440 000 får ikke skattereduksjon.
- For de som har brutto inntekt over kr 220 000 nedtrappes skattereduksjonen proporsjonalt med stigende inntekt inntil kr 440 000. Skatten reduseres med 33 prosent av den skattereduksjon som en kommer frem til på denne måten.
- Ektepar med brutto inntekt under kr 330 000 får en skattereduksjon lik 33 prosent av all merskatt som overstiger kr 1 200.
- Ektepar med brutto inntekt over kr 770 000 får ikke skattereduksjon.
- For de som har brutto inntekt over kr 330 000 avtrappes skattereduksjonen proporsjonalt

med stigende inntekt inntil kr 770 000. Skatten reduseres med 33 prosent av den skattereduksjon som en kommer frem til på denne måten.

Skattebegrensning ved liten skatteevne

Det kan gis skattebegrensning for liten skatteevne for enslig skattyter eller et ektepar, som ikke er mottaker av ytelser som omfattes av reglene om skattebegrensning for lav alminnelig inntekt eller skattefradrag for pensjonsinntekt. Eventuell skattebegrensning gis etter en individuell behovsprøving.

Skattebegrensning ved liten skatteevne gis ikke automatisk. Du må selv sette frem krav om dette.

Det gis vanligvis ikke skattebegrensning for skattytere som

- har hatt rett til studielån i Lånekassen for en større del av året
- har fått fastsatt inntekten ved skjønn
- har forbigående inntektsnedgang (ikke varer mer enn 2-3 år). Dette kan være aktuelt når skattyter mottar arbeidsavklaringspenger som i seg selv er tidsbegrenset
- har hatt arbeid bare en del av året eller deltidsarbeid (f.eks. pga. utdanning)
- har valgt å ikke ha inntektsbringende arbeid

Skatteetaten foretar en skjønnsmessig helhetsvurdering av skattyters økonomiske stilling for å fastslå om skattyter har en så lav inntekt at skattebegrensning kan gis. Med lav inntekt menes at inntekten ikke er tilstrekkelig til et nødvendig, nøkternt underhold for skattyter selv og dem han eller hun har plikt til å forsørge. Ved totalvurderingen legges det vekt på hva skattyteren selv eller andre personer i husstanden har i disponibel inntekt og formue utenom primærbolig. Det tas hensyn til arv, gaver, gevinster og andre typer tilfeldige inntekter. Derimot ses det bort fra sosiale stønader. Det tas ikke hensyn til tilbakebetalt skatt eller restskatt.

Ved vurderingen skal man finne et beregningsgrunnlag. Det tas utgangspunkt i POST 3.6. Det gjøres tillegg for:

- særfradrag
- skjermingsfradrag
- skattefrie fordeler som barnebidrag, arv, gaver, barnetrygd, stipendier, lotterigevinst mv.
- kostnader som det er gitt fradrag for ved likningen, men som ikke er påkrevd for nødvendig underhold. Dette gjelder f.eks. renter av gjeld på fritidseiendom, lystbåt,

bil og unødig kostbar bolig mv. Andre eksempler er betaling til individuell pensjonsordning og tap ved salg, f.eks. av fast eiendom.

Listen er ikke uttømmende.

Det skal legges til et sjablonmessig inntekts-tillegg på 1,5 prosent av eventuell nettoformue som overstiger kr 200 000. Ved beregning av inntekstillegget inngår ikke formuesverdi av primærbolig (dvs. egen bolig du var fast bosatt i pr. 31.12.2013) i nettoformuen. Med primærbolig regnes her også våningshus på gårdsbruk med naturlig omkringliggende tomt.

Det skal også tas hensyn til inntekt hos ektefelle. Ektefellers inntekt ses under ett uansett om de lignes særskilt eller felles. Tilsvarende gjelder for meldepliktige samboere. Ektefellers inntekt skal også ses under ett for det året ekteskapet inngås, selv om de liknes hver for seg. Ektefeller som er separert, vurderes som enslige fra og med separasjonsåret. Skattnedsettelsen fordeles forholdsmessig på hver ektefelles andel av skatten før nedsettelsen. Inntekt til barn som liknes sammen med skattyteren, legges til inntekten. Det samme gjelder andre husstandsmedlemmers inntekt ut over det som anses å gå med til deres eget underhold.

Finner Skatteetaten at skattnedsettelse kan gis, skal skatten beregnes etter de samme reglene som beskrevet under avsnittet «Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt» på SIDE 37.

Mener du etter dette å ha krav på skattebegrensning, setter du fram kravet i POST 5.0 (Tilleggsopplysninger). Oppfyller du vilkårene for både skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt, skattebegrensning ved liten skatteevne og skattefradrag for pensjonsinntekt i samme inntektsår, får du skatten fastsatt etter den bestemmelsen som gir lavest skatt.

Særfradrag for enslig forsørger

Fra 2013 er det innført et nytt særfradrag for enslig forsørger som har mottatt utvidet barnetrygd fra NAV etter barnetrygdloven § 9. Særfradraget erstatter skatteklasser 2 for enslig forsørger. Alle enslige forsørgere skal fra 2013 liknes i klasse 1. Særfradraget gis til personer som bor alene og som har omsorg for barn under 18 år. Det gjelder også ved aleneomsorg for fosterbarn. Du får fradrag for samme antall måneder som

du har mottatt utvidet barnetrygd. Utvidet barnetrygd er barnetrygd for ett barn mer enn du faktisk bor sammen med.

For 2013 er særfradraget kr 3 930 per måned. Fullt fradrag utgjør kr 47 160 per år. Hvis du har avtalt delt bosted for barnet (barna) med den andre forelderen og derfor mottar delt utvidet barnetrygd fra NAV, gis det særfradrag med halv månedssats.

Som enslig regnes person som er ugift, skilt, separert, enke/enkemann eller som har vært samboer i under et år.

Du anses ikke som enslig hvis du har

- vært samboer over 12 måneder,
- fått barn med samboer eller
- giftet deg

Fra og med måneden etter slikt forhold inntreffer, bortfaller utbetaling av utvidet barnetrygd og dermed også retten til særfradrag for enslig forsørger. Utvidet barnetrygd og særfradrag gis frem til barnet fyller 18 år. Du får ikke særfradrag hvis du kun har barn over 18 år, selv om du fortsatt forsørger barnet. Mer informasjon om hvem som har krav på utvidet barnetrygd finner du på nav.no.

Særfradraget vises i POST 3.5.5. Samlet særfradrag er regnet ut på bakgrunn av opplysninger fra NAV om utvidet barnetrygd som du har mottatt. Fradraget gis automatisk ved likningsbehandlingen.

Du kan ikke endre beløpet i POST 3.5.5. Hvis du mener beløpet eller antall måneder med utvidet barnetrygd er feil, må du ta kontakt med NAV for eventuell retting av opplysningene. NAV sender de nye opplysningene om utvidet barnetrygd i 2013 til Skatteetaten.

Særfradrag med halv sats til hver av foreldrene krever at utvidet barnetrygd også er delt i utbetalingen fra NAV. Intern avtale mellom foreldrene om fordeling av særfradraget fører ikke til at særfradraget deles ved likningen.

Er du EØS-borger med begrenset skattepliktig inntekt i Norge, vil du ha rett til særfradrag hvis du krever ordinære fradrag etter skatteloven § 6-71 som om du var skattemessig bosatt. Det er et vilkår at hele eller tilnærmet hele din inntekt av arbeid, virksomhet eller pensjon skal skattlegges i Norge.

Særfradrag for store sykdomskostnader

Bestemmelsen om særfradrag for sykdomskostnader ble opphevet fra og med inntektsåret 2012. Stortinget har vedtatt en overgangsregel om å fase ut særfradraget for store sykdomskostnader over en periode på 3 år. Fra og med inntektsåret 2015 faller ordningen med særfradrag for store sykdomskostnader helt bort.

Du kan kun kreve særfradrag for store sykdomskostnader hvis du tidligere har fått særfradrag for sykdomskostnader ved likningen både for 2010 og 2011. Du kan imidlertid ikke kreve særfradrag for utgifter som knytter seg til tannbehandling, transport og bolig. Dette gjelder selv om du fikk særfradrag for slike utgifter ved likningen for 2010 og 2011.

For inntektsåret 2013 skal det foretas en nedtrapping av særfradraget. For inntektsåret 2013 gis særfradrag med 67 prosent av fradragsberettigede utgifter. Denne reduksjonen foretas maskinelt gjennom systemet for likning.

Særfradrag gis for kostnader som skyldes varig sykdom eller svakhet, dersom kostnadene utgjør minst kr 9 180 i inntektsåret. Med «varig» menes at sykdommen/svakheten må antas å vare i minst to år. Det gis ikke særfradrag for kostnader som andre normalt har uten å ha tilsvarende sykdom eller svakhet. Du må også på forespørsel kunne sannsynliggjøre/dokumentere kostnadene. Forsørger du barn som lider av en varig sykdom eller svakhet, kan du få særfradrag for merkostnader til tilsyn dersom kostnadene ikke er trukket fra som kostnader til pass og stell av barn, se POST 3.2.10 «Foreldrebetaling (kostnader til barnehage mv.)». Slike kostnader kan trekkes fra selv om de er lavere enn kr 9 180.

EKSEMPEL

Du har sykdomskostnader som utgjør kr 10 000 (ikke tilsynskostnader). I forbindelse med sykdommen mottar du et skattefritt tilskudd fra det offentlige på kr 1 000. Sykdomskostnadene dine utgjør etter dette kr 9 000. Da har du ikke krav på særfradrag, ettersom beløpet er under beløpsgrensen på kr 9 180. Stønaden skal imidlertid ikke trekkes fra andre kostnader enn de kostnader stønaden er ment å dekke.

Har du eller noen du forsørger andre fradragsberettigede sykdomskostnader, kan disse også trekkes fra hvis de sammen med tilsynskostnadene utgjør minst kr 9 180. Er samlede sykdomskostnader lavere enn kr 9 180, gis det bare særfradrag for merkostnader til tilsyn. Forsørgelse foreligger når du dekker en ikke ubetydelig del av personens ordinære levekostnader. Sykdomskostnadene skal ikke regnes med ved vurderingen av om det foreligger forsørgelse. Krever ektefeller hvert sitt særfradrag, må hver av dem ha kostnader som overstiger kr 9 180.

Sykdomskostnadene må på forespørsel fra Skatteetaten kunne sannsynliggjøres/dokumenteres. Det gis fradrag for merkostnader som Skatteetaten finner det overveiende sannsynlig at du har hatt. Skjemaer utarbeidet av interesseorganisasjoner for spesifikasjon av merkostnader til en bestemt sykdom er ikke uten videre tilstrekkelig for å dokumentere/sannsynliggjøre kostnadene. Pådrar du deg regelmessig merkostnader som vanskelig lar seg dokumentere, kan sannsynliggjøring av merkostnadene for en sammenhengende periode i løpet av året (minst en måned) være tilstrekkelig.

Særfradrag for store sykdomskostnader kan gis i tillegg til særfradrag pga. uførhet. Som kostnader ved varig sykdom/varig svakhet regnes bl.a. direkte kostnader (medisin- og legekostnader mv.), indirekte kostnader (merkostnader ved forhøyet forsikringspremie mv.), merkostnader ved fordyret kosthold (kostbar diett), og kostnader til tilsyn, pleie og hjelp i huset. Kostnader du ville hatt uavhengig av sykdommen, gir ikke rett til særfradrag.

Har du mottatt tilskudd fra det offentlige til dekning av kostnadene ved den aktuelle sykdommen eller svakheten, og tilskuddet er skattefritt (f.eks. grunnstønad eller hjelpestønad), skal tilskuddet redusere kostnadene. Utlegg til behandling, pleie eller opphold på institusjon eller hos privatpraktiserende helsepersonell utenfor offentlig norsk helsevesen gir bare rett til særfradrag dersom tilsvarende behandling, pleie eller omsorg ikke kan tilbys av norsk helse- og sosialvesen, og tilbudet vurderes som faglig forsvarlig.

Særskilt om diabetikere:

Aktuelle merkostnader knyttet til diabetes, kan for eksempel være merkostnader til:

- ekstra slitasje på klær og sengetøy
- forhøyet forsikringspremie mv.

- fotbehandling
- fysioterapi
- hjelpemidler og utstyr til behandling, herunder spesialsko og sokker
- kost, herunder utgifter til følingsmat
- medisiner

Kravene til dokumentasjon/sannsynliggjøring av merkostnader knyttet til diabetes, er de samme som for andre sykdomsutgifter. Dette innebærer at merkostnader som lett lar seg dokumentere med kvittering, må kunne framlegges på forespørsel fra Skatteetaten. Eksempel på slike kostnader vil være kostnader til egenandeler, hjelpemidler og utstyr. Ved fastsettelsen av merutgiftene til kost, tas det utgangspunkt i SIFOs (Statens institutt for forbruksforskning) standardbudsjett 2013 for forbruksutgifter til mat og drikke, se sifo.no. Dette standardbudsjettet differensierer utgiftene til mat og drikke mellom ulike aldersgrupper og mellom kjønn, og det tas hensyn til stordriftsfordeler ved at flere personer deler husholdning. Det er tilstrekkelig at det kan legges fram kvitteringer over utgiftene knyttet til innkjøp av mat (men ikke sjokolade, chips og liknende) og drikke (men ikke alkoholholdige drikkevarer) i en sammenhengende periode på minst en måned i løpet av inntektsåret.

Det er kun fradragsrett for nødvendige merutgifter til kost. I dette ligger at du ikke kan få fradrag for merutgifter til urimelig dyrt kosthold. Inngår kostholdet i en større husholdning, er det bare fradragsrett for dine merutgifter, redusert med eventuell stordriftsfordel. Hvis du ikke kan sannsynliggjøre størrelsen på de faktiske merutgiftene til kost, kan merutgiftene sjablonmessig settes til kr 4 000 for hele inntektsåret 2013. Beløpet omfatter også utgifter til følingsmat.

Særskilt om ombygging/tilpasning av bolig før 2012

Du kan fortsatt kreve særfradrag for sykdomsutgifter til ombygging/tilpasning av bolig for inntektsårene 2013 og 2014 hvis

- utgiftene er pådratt før 2012 og
- du ved likningen for inntektsåret 2011 eller tidligere har fått godkjent en fordeling av utgiftene til fradrag over flere inntektsår. Særfradrag for et slikt restbeløp skal ikke trappes ned.

EKSEMPEL

Utgifter til tilpasning av bolig:

Kari ble i 2008 rullestolbruker. Pga. sykdommen/svakheten foretok hun samme år en ombygging/tilpasning av boligen for rullestolbruk slik at hun kan fortsette å benytte boligen til helårsbeboelse. Utgiftene utgjorde kr 450 000. Ved likningen for inntektsåret 2008 ble utgiftene ansett som sykdomsutgifter i sin helhet med en fordeling over 10 år, dvs. kr 45 000 per år.

Gjenstående beløp til fradrag etter likningen for inntektsåret 2012 utgjør dermed kr 225 000 (450 000–225 000 = 225 000).

Kari kan kreve særfradrag for restbeløpet i løpet av inntektsårene 2013–2014.

Utgiftsgodtgjørelse

Utgiftsgodtgjørelser er ytelser som skal dekke kostnader i forbindelse med utførelse av arbeid, oppdrag eller verv, f.eks. kost-, telefon-, reise- og bilgodtgjørelse. Er utgiftsgodtgjørelsen høyere enn kostnadene, er overskuddet skattepliktig og skal føres i POST 2.1.4. Er godtgjørelsen lavere enn kostnadene, kan du kreve fradrag for underskuddet i POST 3.2.2 hvis du ikke krever minstefradrag. Krever du minstefradrag, inngår underskuddet der.

Dette gjelder likevel ikke underskudd på godtgjørelse til dekning av merkostnader ved arbeidsopphold utenfor hjemmet. Slike underskudd kan trekkes fra i tillegg til minstefradraget, og skal føres i POST 3.2.7. Også underskudd på godtgjørelse til besøksreiser kan trekkes fra i tillegg til minstefradraget. Underskuddet skal føres i POST 3.2.9. Skatteetaten kan kreve dokumentasjon for at godtgjørelsen har dekket utgifter som er påløpt i tjenesten. Dette gjelder selv om det er mottatt godtgjørelse etter statens reise-regulativ (særavtale). Krav om dokumentasjon betyr f.eks. at du på forespørsel må framlegge en oppstilling over hvordan du har innrettet deg under arbeidsforholdet.

Om bilgodtgjørelse, se «Bil» SIDE 20.

Kostgodtgjørelse for tjenestereise med overnatting – innenlands og utenlands

For tjenestereiser i Norge gir godtgjørelse ikke skattepliktig overskudd når du selv har

dekket samtlige kostnader til kost, og utbetalingen per døgn ikke overstiger:

- kr 670 ved opphold på hotell når frokost ikke inngår i prisen for rommet
- kr 603 ved opphold på hotell når frokost inngår i prisen for rommet
- kr 295 ved annet opphold uten egen kokemulighet, f.eks. pensjonat eller hybel/brakke
- kr 192 ved annet opphold med kokemulighet (hybel/brakke eller privat overnatting)

Ved tjenestereiser i utlandet regnes ikke utbetalinger inntil statens satser for det aktuelle landet å gi overskudd når du kan dokumentere at du har bodd på hotell. Har du overnattet på annen måte, gjelder de samme satsene som for godtgjørelse ved reiser innenlands.

Pendlere – kostbesparelse i hjemmet

Arbeidstakere skal skattlegges for sparte kostnader til kost i hjemmet under pendleropphold (dvs. når oppholdet utenfor hjemmet ikke skyldes reise i tjenesten/yrket) når:

- arbeidsgiver sørger for kost og losji (administrativ forpleining)
- kostnadene er dekket etter regning

Kostbesparelsen beregnes til kr 80 per døgn.

Beløpet er opplyst i kode 143-A i lønns- og trekkoppgaven.

Kostgodtgjørelse på tjenestereise uten overnatting – innenlands og utenlands

Når godtgjørelse for kost på tjenestereiser uten overnatting er utbetalt med inntil

- a) kr 175 for reiser inntil 5 timer (legitimert sats)
- b) kr 195 for reiser fra og med 5 timer inntil 9 timer
- c) kr 300 for reiser fra og med 9 timer inntil 12 timer
- d) kr 495 for reiser over 12 timer anses dette ikke å gi skattepliktig overskudd. For å få fradrag for et eventuelt underskudd på slik godtgjørelse, må kostnadene vedrørende all slik godtgjørelse kunne dokumenteres på forespørsel. Underskudd på godtgjørelse på tjenestereise uten overnatting inngår i minstefradraget når dette benyttes.

Utgiftsgodtgjørelse til dekning av kostnader ved besøksreiser til hjemmet

Har du mottatt godtgjørelse til dekning av besøksreiser, skal du ikke skattlegges for godtgjørelsen hvis den ikke overstiger det fradraget du kunne krevd uten slik godtgjørelse, se POST 3.2.9. Ved beregningen av fradraget skal egenandelen på kr 13 950 først trekkes

EKSEMPEL 1

Overskuddsberegning – besøksreiser:

Mottatt utgiftsgodtgjørelse for besøksreiser	kr	12 000
Frادrag for arbeidsreise før egenandel (se post 3.2.8)	kr	5 000
Frادrag for besøksreise før egenandel (se post 3.2.9)	kr	11 000

Overskudd som skal føres i post 2.1.4 beregnes slik:

Mottatt utgiftsgodtgjørelse for besøksreiser	kr	12 000
Frادrag for besøksreiser før egenandel	kr	11 000
Gjenstående egenandel (kr 13 950 – kr 5 000)	–	kr 8 950
Frادrag som skattyter ville hatt krav på hvis det ikke var betalt godtgjørelse kr 2 050	–	kr 2 050
Overskudd	kr	9 950

EKSEMPEL 2

Arbeidsgiver gir godtgjørelse til telefon og bredbånd med kr 4 000. Arbeidstaker dekker kr 5 000 selv.

Faktiske kostnader (faste kostnader + bruk)	kr	9 000
– Skattefritt beløp	kr	1 000
=	kr	8 000

Begrenset til maksimalbeløpet for to tjenester	kr	6 000
– Arbeidstakers egendekning	kr	5 000
= Skattepliktig overskudd	kr	1 000

fra i reisefradraget mellom hjem og fast arbeidssted. En eventuell resterende egenandel trekkes fra i besøksfradraget. Er godtgjørelsen høyere enn det resterende fradraget, skal differansen føres som inntekt i POST 2.1.4, se eksempel 1.

Er den lavere, skal differansen (underskuddet) føres som fradrag i POST 3.2.9.

Unntak for personer med 10 prosent standardfradrag

Om behandling av godtgjørelser til besøksreiser når arbeidsgiver dekker kostnadene helt eller

delvis for personer som krever standardfradrag for utenlandske arbeidstakere, se «Rettledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» på skatteetaten.no.

Godtgjørelse til elektroniske kommunikasjons tjenester (telefon, bredbånd mv.)

Skattepliktig overskudd på godtgjørelse til telefon og bredbånd mv. beregnes etter de samme regler som der arbeidstaker får dekket kostnadene som en naturalytelse, se «Naturalytelser – verdsetting» SIDE 34.

Dersom arbeidsgiver dekker arbeidstakerens utlegg til tjenestelige samtaler og disse er

nærmere spesifisert etter regning, kan arbeidstaker få dette skattefritt. Spesifikasjonen må da inneholde tilstrekkelig informasjon til at det er åpenbart at den aktuelle utgiften skyldes tjenstlig bruk. Spesifikasjonen må for eksempel inneholde dato, klokkeslett, hvilket nummer det er ringt til, mottakers navn og samtaleid. Utgifter til faste avgifter som abonnement og liknende, anses ikke som tjenstelige utlegg, og kan derfor ikke refunderes skattefritt.

Viktige skjemaer

Nedenfor kan du lese om skjemaer som kan være aktuelle vedlegg til selvangivelsen. Se også skatteetaten.no/skjema

Leverer du selvangivelsen elektronisk finner du nesten alle skjemaer i tilknytning til posten de hører til.

Ingen endring - ingen levering

Skjemaer som bare er aktuelle for enkelt-personforetak er omtalt i RF-2003 Starthjelp for næringsdrivende. Skal du levere på papir kan du skrive ut skjemaene fra skatteetaten.no eller hente dem hos Skatteetaten.

Deltakeroppgave

Deltakere i deltakerliknet selskap (ANS, DA, KS, mv.) mottar kopi av RF-1233 Selskapets oppgave over deltakerens formue og inntekt i deltakerliknet selskap, fra selskapet. Du må selv opprette RF-1221 Deltakerens oppgave over egen formue og inntekt i deltakerliknet selskap, som vedleggsskjema til selvangivelsen din, kontrollere opplysningene i RF-1233 og føre over de aktuelle postene fra RF-1233 til RF-1221.

Leverer du elektronisk, klarer du ikke å opprette RF-1221 som vedleggsskjema til Selvangivelse for lønnstakere og pensjonister mv. Se i så fall rettledningen til POST 2.7 «Næringsinntekter» om hvordan du bytter til Selvangivelse for næringsdrivende mv. Har du fått tilsendt Selvangivelse for lønnstakere og

pensjonister mv., skyldes det at Skatteetaten ikke har fått kjennskap til at du har blitt deltaker i deltakerliknet selskap. Leverer du selvangivelsen på papir, underskriver du RF-1221 og sender den inn som vedlegg til selvangivelsen.

RF-1059 Aksjer og fondsandeler mv.

Tilhørende rettledning er RF-1072.

RF-1070 Renteinntekt til ekstra skattlegging

Dette er et skjema som du kan bruke dersom du leverer selvangivelsen elektronisk. For øvrig finner du tilsvarende hjelpeberegning på skatteetaten.no. Det finnes ikke et eget papirskjema.

RF-1084 Avskrivning

Rettledningen finnes i skjemaet.

RF-1088 Aksjer og egenkapitalbevis

Tilhørende rettledning er RF-2033.

RF-1098 Formue av næringseiendom

Tilhørende rettledning er RF-1099.

RF-1125 Bruk av bil

Rettledningen finner du på skjemaets bakside.

RF-1141 Gevinst og tap på aksjer og andeler ved utflytting

Tilhørende rettledning er RF-1280.

RF-1147 Fradrag for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag

Har du inntekt og/eller formue som beskattes i utlandet, og skatteavtalen med dette landet anvender kreditmetoden for å unngå dobbeltbeskatning, skal inntekten også beskattes i Norge. Krever du fradrag i norsk skatt for skatt betalt i utlandet, må du levere skjemaet RF-1147. Har du næringsinntekt som beskattes i utlandet, skal du også levere skjemaet RF-1149.

RF-1150 Nedsettelse av inntektsskatt på lønn

Krever du nedsettelse av skatt på lønn etter den alternative fordelingsmetoden, må du levere skjemaet RF-1150. Rettledningen finner du i skjemaet.

RF-1189 Utleie mv. av fast eiendom

Rettledningen finner du på skjemaets bakside.

RF-1219 Gevinst- og tapskonto

Tilhørende rettledning er RF-1210.

RF-1221 Deltakerens oppgave over formue og inntekt i deltakerliknet selskap

Tilhørende rettledning er RF-1222.

RF-1231 Bankinnskudd i utlandet

Rettledningen finner du i skjemaet.

RF-1314 Realisasjon av aksjer og andeler etter opphør av skattemessig bosted i Norge

Tilhørende rettledning er RF-1280.

Stikkordregister

Registeret viser til nummer på postene i selvangivelsen.

A	
Aksjefond	
• formue	POST 4.1.4
• gevinst ved salg	POST 3.1.9
• tap ved salg	POST 3.3.9
• utbytte	POST 3.1.6
Aksjer	
• formue	POSTENE 4.1.7, 4.1.8
• gevinst ved salg mv.	POSTENE 3.1.8, 3.1.10
– gevinst ved utflytting	POST 3.1.12
• tap ved salg mv.	POSTENE 3.3.8, 3.3.10
– tap ved utflytting	POST 3.3.7
• utbytte	POSTENE 3.1.5, 3.1.7
Alderspensjon	
• pensjon	POST 2.2.1
• særfradrag	POST 3.5.1
Andelsleilighet – se bolig	
Arbeidsavklaringspenger	POST 2.1.1
Arbeidsinntekt	
• lønn	POSTENE 2.1.1, 2.4.1
• naturalytelser	POST 2.1.1
• annen arbeidsinntekt	POST 2.1.5
Arbeidsledighet	
• dagpenger	POST 2.1.1
• Arbeidsopphold utenfor hjemmet	POST 3.2.7
• Arbeidsreiser	POST 3.2.8
• Arbeidstøygodtgjørelse	POST 2.1.4
• Arv	POST 1.5.3
• Attføringspenger	POST 2.1.1
Avtalefestet pensjon (AFP)	POST 2.2.2
B	
Bankinnskudd – innenlandske – se også utland	
• formue	POST 4.1.1
• renter	POST 3.1.1
Barn	
• barnepensjon	POSTENE 2.2.1, 2.2.2, 2.6.3
• lønnsinntekt	POST 2.4.1
• særskilt inntektsfradrag for ungdom	POST 3.3.7
Barnepass i eget hjem	
• inntekt	POST 2.1.3
Barnehageutgifter, SFO	POST 3.2.10
Besøksreiser	POST 3.2.9
Bil	
• arbeidsreiser	POST 3.2.8
• besøksreiser	POST 3.2.9
• fordel (firmabil)	POST 2.1.1
• formue	POST 4.2.5
• godtgjørelse	POST 2.1.4
Bolig	
• boligselskap	
– andel av inntekt	POST 2.8.1
– andel av formue	POST 4.5.3
– andel av likningsverdi	POST 4.3.2
– andel av kostnader	POST 3.3.4
– andel av gjeld	POST 4.8.2
• fritidsbolig	
– inntekt	POST 2.8.3
– formue	POST 4.3.3
• gevinst ved salg mv.	POST 2.8.4
• likningsverdi egen bolig	POST 4.3.2
• sameier	
– andel av inntekt	POST 2.8.1
– andel av formue	POST 4.5.3
– andel av kostnader	POST 3.3.4
– andel av gjeld	POST 4.8.2
• tap ved salg mv.	POST 3.3.6
• underskudd ved utleie	POST 3.3.12
• utleie (leieinntekt)	POST 2.8.2
Boligsparing for ungdom (BSU)	POST 1.5.1
Båter	
• salgsverdi kr 50 000 eller høyere	POST 4.2.4
• salgsverdi lavere enn kr 50 000	POST 4.2.3
C	
Campingvogn	
• formue	POST 4.2.6
D	
Dagmamma	
• foreldrefradrag (utgifter til barnepass)	
• pass i barnets hjem (inntekt)	POST 2.1.1
• pass i dagmammans hjem (inntekt)	POST 2.1.3
Dagpenger	POST 2.1.1
Diabetes	POST 3.5.4
Diettgodtgjørelse	POST 2.1.4
E	
Egenkapitalbevis	– se aksjer
Ektefelle tillegg	POST 2.2.4
Enebolig	– se bolig
Enslig forsørger	
• foreldrefradrag barnepassutgifter	POST 3.2.10
• særfradrag	POST 3.5.5
Etterlatte pensjon	POST 2.2.1
Etterlønn og etterpensjon	POST 2.6.2
F	
Fagforeningskontingent	POST 3.2.11
Faktiske kostnader i arbeidsforhold	POST 3.2.2
Familiebarnehage	POST 2.1.3
Fast eiendom – se bolig	
Festeavgift	POST 4.5.4, 4.8.1
Fiskere	
• lønn/hyre	POST 2.1.1
• særskilt fradrag for fiskere og fangstfolk	POST 3.2.14
Flerboligbygning	POST 4.3.2
– se Bolig og annen fast eiendom	
Flyttegodtgjørelse	POST 2.1.4
Foreldrefradrag (barnepassutgifter)	POST 3.2.10
Foreløpig uførepensjon	– se pensjon
Forsikring	POSTENE 3.1.4, 3.3.7, 3.1.11, 3.3.5, 4.5.2, 4.6.2
Fritidsbolig	– se bolig
Fritidsbåter	
• formue	POSTENE 4.2.3, 4.2.4
Føderådsytelser	
• innenfor jord- og skogbruk	
– fradrag (næringsoppgaven)	
– inntekt	POST 2.2.2
• utenfor jord- og skogbruk	
– fradrag	POST 3.3.3
– inntekt	POST 2.6.2
Fødselspenger	POST 2.1.1
G	
Gaver	
• frivillige organisasjoner mv.	POST 3.3.7
• gaver i arbeidsforhold	POST 2.1.1
• opplysning om mottatte gaver	POST 1.5.3
• vitenskapelig forskning	POST 3.3.7
Gevinster	
• opplysning om skattefri lotterigevinster mv.	POST 1.5.2
• salg av bolig, tomt mv.	POST 2.8.4
• skattepliktige lotterigevinster mv.	POST 3.1.12
Gjeld	
• gjeld i Norge	POST 4.8.1
• renter i Norge	POST 3.3.1
• gjeld i utlandet	POST 4.8.3
• renter i utlandet	POST 3.3.2
Gjenkjøpsverdi	
• livsforsikring	POST 4.5.2
Grunnfondsbevis	– se aksjer
H	
Honorar	POST 2.1.1
Hytte – se bolig	
Håndverks- og husflidsarbeid	POST 2.1.5
I	
Individuell pensjonsavtale (IPA)	
• formue	POST 4.5.1
• inntekt	POST 2.2.2
Individuell pensjonsordning (IPS)	POST 3.3.5
Innbo og løsøre	POST 4.2
Introduksjonsstønad	POST 2.2.2
K	
Kapitalforsikring	
• avkastning	POST 3.1.4
• gjenkjøpsverdi	POST 4.5.2
Kontanter mv.	POST 4.1.3
Kostgodtgjørelse	POST 2.1.4
Kost og losji	
• merkostnader uten overnatting	POST 3.2.2
• merkostnader ved overnatting	POST 3.2.7

Kvalifiseringsstønad	POST 2.1.1		
L			
Leilighet	– se bolig		
Likningsverdi	POST 4.3		
Livrenteforsikring			
• utbetaling	POSTENE 2.2.2, 2.6.2		
• gjenkjøpsverdi	POST 4.5.2		
Livsforsikring	– se livrenteforsikring og kapitalforsikring		
Lotteri- og tippegevinster			
• skattefrie	POST 1.5.2		
• skattepliktige	POST 3.1.12		
Lønn	– se arbeidsinntekt		
M			
Merkostnader			
• tjenestereiser/arbeidsopphold	POST 3.2.7		
Minstefradrag	POSTENE 3.2.1, 3.2.4, 3.2.5, 3.2.6		
Motorkjøretøy	POST 4.2.5		
N			
Naturalytelse	POST 2.1.1		
Næringseiendom	POST 4.3.5		
Næringsinntekter	POST 2.7		
O			
Obligasjoner			
• renter	POST 3.1.2		
• formue	POSTENE 4.1.7, 4.1.8		
• gevinst	POST 3.1.10		
• tap	POST 3.3.10		
Obligasjonsfond			
• formue	POST 4.1.5		
• utbytte	POST 3.1.2		
• gevinst ved salg	POST 3.1.9		
• tap ved salg	POST 3.3.9		
Opsjoner i arbeidsforhold			
• fordel fra arbeidsgiver	POST 2.1.1		
• formue	POST 4.1.8		
Overgangsstønad	POST 2.2.1		
Overskudd på utgiftsgodtgjørelser	POST 2.1.4		
P			
Pass av barn	– se dagmamma		
Pendlere			
• besøksreisekostnader	POST 3.2.9		
• fradrag for merkostnader til kost og losji	POST 3.2.7		
• kostbesparelse i hjemmet	POST 2.1.4		
• overskudd på dekning av reisekostnader	POST 2.1.1		
Pensjon			
• alderspensjon fra annen EØS-land	POST 2.2.3		
• annen pensjon fra utlandet	POST 2.2.2		
• ektefelle tillegg i pensjon	POST 2.2.4		
• etterbetalt pensjon	POST 2.2		
• premie til pensjonsordning	POST 3.2.12		
• skattefrie pensjon fra utlandet	POST 2.2.5		
• særfradrag uførepensjon	POST 3.5		
• utbetaling fra folketrygden	POST 2.2.1		
• utbetaling fra andre	POST 2.2.2		
Premiefond (IPA)	POST 4.5.1		
R			
Regnskapslikning av bolig	– se bolig		
Rehabiliteringspenger	POST 2.1.1		
Reisegodtgjørelse	POST 2.1.4		
Reiser			
• arbeidsreiser	POST 3.2.8		
• besøksreiser	POST 3.2.9		
• yrkesreiser	POST 3.2.2		
Renter			
• inntekter	POSTENE 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3		
• utenlandske	POST 3.1.11		
• av gjeld i Norge	POST 3.3.1		
• av gjeld i utlandet	POST 3.3.2		
Rimelige lån			
• inntekt	POST 2.1.1		
• fradrag	POST 3.3.1		
• gjeld	POST 4.8.1		
S			
Salg av bolig, tomt mv.			
• gevinst	POST 2.8.4		
• tap	POST 3.3.6		
Samboere	POST 1.3		
Sameie	– se bolig		
Sjøfolk			
• inntekt	POST 2.1.2		
• særskilt fradrag for sjøfolk	POST 3.2.13		
Smusstillegg	POST 2.1.4		
Styreonorar	POST 2.1.1		
Supplerende stønad	POST 2.2.2		
Sykdomskostnader	POST 3.5.4		
Sykepenger	POSTENE 2.1.1, 2.7.13		
Særfradrag			
• alder	POST 3.5.1		
• lettere nedsatt ervervsevne	POST 3.5.3		
• ombygning/tilpasning av bolig før 2012	POST 3.5.4		
• store sykdomskostnader	POST 3.5.4		
• uførhet	POST 3.5.2		
Særskilt inntektsfradrag	POST 3.3.7		
T			
Tap ved salg av bolig, tomt mv.	POST 3.3.6		
Telefon (elektronisk kommunikasjon)	– se naturalytelse		
Tidsbegrenset uførestønad			
• inntekt	POST 2.1.1		
• særfradrag	POST 3.5.2		
Tilskudd			
• forskning og yrkesopplæring	POST 3.3.7		
Tjenestepensjon			
• fradrag for premie	POST 3.2.12		
• utbetalt	POST 2.2.2		
Tomt			
• formue	POST 4.3.5		
• gevinst	POST 2.8.4		
• tap	POST 3.3.6		
U			
Uførepensjon			
• inntekt	POST 2.2.1		
• særfradrag	POST 3.5.2		
Uførestønad, tidsbegrenset			
• inntekt	POST 2.2.1		
• særfradrag	POST 3.5.2		
Underholdsbidrag (fra/til tidligere ektefelle)			
• inntekt	POST 2.6.1		
• fradrag	POST 3.3.3		
Underskudd			
• framførbart fra tidligere år	POST 3.3.11		
• årets underskudd ved utleie av fast eiendom	POST 3.3.12		
Unit Link-forsikring			
• gevinst ved utbetaling	POST 3.1.4		
• tap ved utbetaling	POST 3.3.7		
• formue	POST 4.5.2		
Utestående fordringer			
• formue	POST 4.1.6		
• renter	POST 3.1.2		
Utgiftsgodtgjørelser			
• overskudd	POST 2.1.4		
• underskudd	POSTENE 3.2.2, 3.2.7		
Utland			
• aksjeutbytte (LMS/EKS)	POST 3.1.7		
• aksjer, formue	POST 4.6.2		
• aksjergevinst (LMS/EKS)	POST 3.1.10		
• bankinnskudd	POST 4.1.9		
• renter av bankinnskudd	POST 3.1.11		
• inntekt av fast eiendom	POST 2.8.5		
• formue i fast eiendom	POST 4.6.1		
• formue (annen)	POST 4.6.2		
• lønn	POST 2.1.1		
• renter av gjeld	POST 3.3.2		
• gjeld	POST 4.8.3		
• annen inntekt	POST 3.1.11		
V			
Valuta			
• valutagevinst	POST 3.1.12		
• valutatap	POST 3.3.7		
Verdipapirer – se aksjer og obligasjoner			
Verktøygodtgjørelse			
• overskudd	POST 2.1.4		

Satser

Formuesskatt

Kommune, enslig	kr 0 – kr 870 000	0 %
	over kr 870 000	0,7 %
Ektepar	kr 0 – kr 1 740 000	0 %
	over kr 1 740 000	0,7 %
Stat, enslig	kr 0 – kr 870 000	0 %
	over kr 870 000	0,4 %
Ektepar	kr 0 kr – kr 1 740 000	0 %
	over kr 1 740 000	0,4 %

Toppskatt

Skatteklasser 1 og 2

- 9 % av beløp fra og med kr 509 600 til og med kr 828 300
- For skattytere i Finnmark og Nord-Troms er satsen 7 %
- 12 % av beløp over kr 828 300

Skatt på nettoinntekt

(alminnelig inntekt redusert med eventuelle særfradrag, se POST 3.5 og personfradrag)

- 28 %

For skattytere i Finnmark og Nord-Troms er satsen 24,5 %.

Maksimale marginalsattesatser

Maksimal marginalsattesats på lønn og personinntekt fra jordbruk, skogbruk og fiske 47,8 %.

Maksimal marginalsattesats på personinntekt fra annen næringsvirksomhet 51 %.

Personfradrag i alminnelig inntekt

Frdraget gis automatisk ved skatteberegningen og skal ikke føres i selvangivelsen.

Skatteklasser 1	kr 47 150
Skatteklasser 2	kr 94 300

Særskilt fradrag i alminnelig inntekt i Finnmark og Nord-Troms

Frdraget gis automatisk ved skatteberegningen (skal ikke føres i selvangivelsen).

Skatteklasser 1	kr 15 000
Skatteklasser 2	kr 30 000

Boligsparing for ungdom under 34 år (BSU)

Sats for skattefradrag	20 %
Maksimalt årlig sparebeløp	kr 20 000
Maksimalt samlet sparebeløp	kr 150 000

Trygdeavgift

Lønnsinntekt	7,8 %
Dagmamma	7,8 %
Primærnæringsinntekt, jordbruk og skogbruk	11 %
Primærnæringsinntekt, fiske og fangst	7,8 %
Annen næringsinntekt	11 %
Pensjonsinntekt mv.	4,7 %

For personer født i 1997 og senere eller i 1943 og tidligere er trygdeavgiften 4,7 % uavhengig av type inntekt. Trygdeavgiften skal likevel ikke overstige 25 % av inntekt over kr 39 600.

Skatteetaten

Utgitt av:
Skattedirektoratet
Februar 2014

Design og layout:
TRY Asap
Illustrasjon:
Darling Clementine

RF-2032 B
skatteetaten.no